

Projekt

z dnia 23 maja 2022 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W RADKOWIE**

z dnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Radków na lata 2022–2030”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6a w związku z art. 10e ust. 1 oraz art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559) oraz art. 9 pkt 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2021 r. poz. 1057) oraz Uchwały nr XLV/319/21 Rady Miejskiej w Radkowie z dnia z dnia 30 sierpnia 2021 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu „Strategii Rozwoju Gminy Radków na lata 2022-2030”, w tym trybu konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwoju Gminy Radków na lata 2022–2030” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

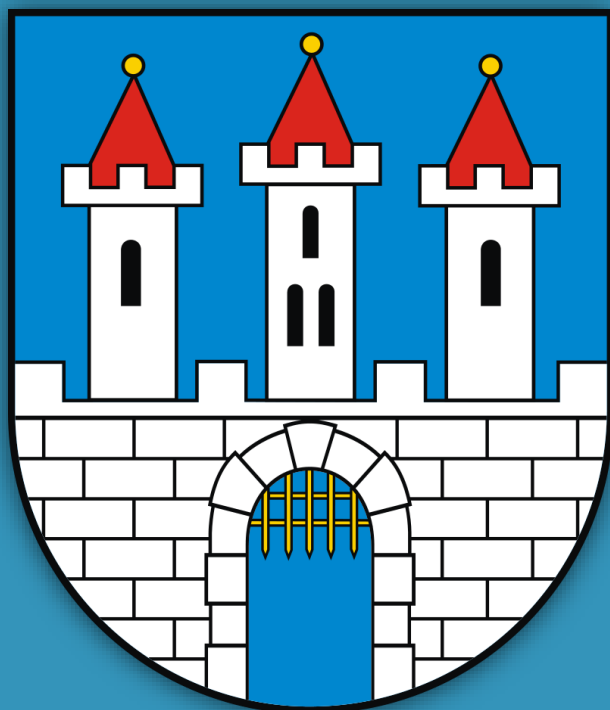
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Radków.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Radkowie

Aleksander Mielniczuk

STRATEGIA ROZWOJU GMINY RADKÓW NA LATA 2022–2030

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1. DIAGNOZA W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM.....	4
2. WNIOSKI Z DIAGNOZY	67
3. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH	70
4. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA.....	86
5. EWALUACJA TRAFNOŚCI, PRZEWIDYWANEJ SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU.....	87
6. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY	89
7. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ.....	91
8. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI).....	106
9. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH.....	107
10. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	111
11. OPIS PRZEBIEGU OPINIOWANIA ORAZ KONSULTACJI SPOŁECZNYCH STRATEGII	112
12. OPIS PROCEDURY STRATEGICZNEJ OCENY ODZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.....	114
SPIS RYSUNKÓW	115
SPIS TABEL.....	116

Dokument „Strategia Rozwoju Gminy Radków na lata 2022–2030” został opracowany przez „EffiCon sp. z o.o.” sp.k. z siedzibą we Wrocławiu na zlecenie Gminy Radków.

Szanowni Państwo,

Strategia rozwoju Gminy Radków na lata 2022-2030 jest bardzo ważnym dokumentem programowym. Zawarte w tym opracowaniu założenia przez następne lata stanowią będą podstawę wielu działań o charakterze strategicznym, pozwolą zachować właściwy kierunek rozwoju oraz stanowią będą wskazówkę przy podejmowaniu decyzji. Jest to dokument ważny nie tylko dla jednostek czy instytucji, nie dla Gminy jako tworu formalnego, urzędniczego.

Strategia jest dla wszystkich mieszkańców Gminy Radków – dla każdego, kto chce poznać mocne i słabe strony tego regionu, zmierzyć się z opisanymi w strategii problemami, czy wziąć udział w realizacji celów wskazanych w tym dokumencie. Zachęcam do włączenia się w proces rozwoju naszej gminy oraz do wspólnej realizacji planów strategicznych.

Warto spojrzeć na ten dokument oraz na ogólnie pojętą współpracę szerzej – nie tylko przez pryzmat realizacji obowiązku wynikającego z funkcji czy zawodu, ale przede wszystkim jak na szansę włączenia się w proces rozwoju i przemian Gminy Radków.

Jan Bednarczyk

Burmistrz Miasta i Gminy Radków

1. DIAGNOZA W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM

W rozdziale „Diagnoza w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym” zaprezentowano opis sytuacji gminy Radków, który został przygotowany w ramach procesu tworzenia „Strategii Rozwoju Gminy Radków na lata 2022–2030” (dalej Strategia).

Diagnoza jest spójna z postanowieniami art. 10a. ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju¹.

Intencją autorów Diagnozy było przedstawienie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej miasta i gminy Radków w porównaniu do powiatu kłodzkiego i województwa dolnośląskiego oraz zaprezentowanie zmian jakie następowały w okresie pomiędzy 2014–2020 r.

Z tego powodu oraz w celu zapewnienia rzetelności i porównywalności danych wykorzystano przede wszystkim dane pochodzące ze źródeł publicznych, w szczególności Głównego Urzędu Statystycznego.

Ponadto w Diagnozie zaprezentowano informacje pochodzące z Monitora Rozwoju Lokalnego. Narzędzie to zostało opracowane przez Związek Miast Polskich i jest rekomendowane przy tworzeniu strategii rozwoju. Monitor Rozwoju Lokalnego pozwala na ocenę potencjału społeczno-ekonomicznego gminy w czasie i relacji do innych jednostek, wykorzystując wyłącznie oficjalne dane statystyczne, których źródłem jest Główny Urząd Statystyczny lub Ministerstwo Finansów².

Gmina Radków w Monitorze Rozwoju Lokalnego została zakwalifikowana do grupy porównawczej gmin miejsko-wiejskich o funkcjach pozarolniczych (Grupa G3). Na potrzeby analizy do porównania wybrano 4 inne jednostki tj. gmina Sieraków, gmina Głuchołazy, gmina Stronie Śląskie oraz gmina Mirsk – wskazane przez narzędzie jako referencyjne dla gminy Radków. Dane użyte do niniejszej diagnozy pochodzą z początku grudnia 2021 roku, a analiza obejmuje lata 2014–2018.

W Diagnozie została również zastosowana norma PN-ISO 37120 *Zrównoważony rozwój społeczny – Wskaźniki usług miejskich i jakości życia*. Norma ta została opublikowana przez Polski Komitet Normalizacyjny i jest częścią serii norm międzynarodowych opracowywanych przez Międzynarodową Organizację Normalizacyjną (ISO) na potrzeby zintegrowanego podejścia do zrównoważonego rozwoju. W konsekwencji tego, w analizie zostały uwzględnione ustandaryzowane wskaźniki mierzące efekty zarządzania usługami i jakość życia na przestrzeni lat.

¹ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. 2021 poz. 1057).

² Źródło: <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego> [dostęp: 2 grudnia 2021].

ANALIZA SFERY SPOŁECZNEJ

DEMOGRAFIA

Liczba ludności w gminie Radków na przestrzeni ostatnich lat zmniejszyła się. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) na koniec grudnia 2020 r. w gminie mieszkało 8968 osób, co stanowiło 5,7% mieszkańców powiatu kłodzkiego. W stosunku do 2014 r. liczba ludności gminy uległa zmniejszeniu o 3,6% (331 osób). Warto podkreślić, że zjawisko zmniejszania się liczby ludności zaobserwowano również w przypadku powiatu kłodzkiego i Dolnego Śląska, jednak w regionie proces ten przebiegał wolniej.

W 2020 r. większość mieszkańców gminy Radków mieszkała na obszarach wiejskich (6567 osób). Miasto Radków w 2020 r. zamieszkiwało 2401 osób, co stanowiło 36,6% ogółu mieszkańców gminy.

Tabela 1. Liczba ludności – stan na 31 grudnia

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)	Powiat=100(%) Rok 2020
Gmina Radków – ogółem	9 299	8 968	96,4	5,7
Gmina Radków – miasto	2 474	2 401	97,0	1,5
Gmina Radków – obszar wiejski	6 825	6 567	96,2	4,2
Gmina Radków – mężczyźni	4 666	4 543	97,4	2,9
Gmina Radków – kobiety	4 633	4 425	95,5	2,8
Powiat kłodzki – ogółem	163 672	156 283	95,5	100,0
Dolny Śląsk – ogółem	2 908 457	2 891 321	99,4	1850,1

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W strukturze ludności gminy zauważalne jest nieznaczne odchylenie od stanu równowagi pomiędzy liczbą kobiet a mężczyzn. W 2020 r. współczynnik feminizacji, który określa liczbę kobiet przypadających na 100 mężczyzn kształtował się w gminie Radków na poziomie 97 (miasto – 105, obszar wiejski – 95).

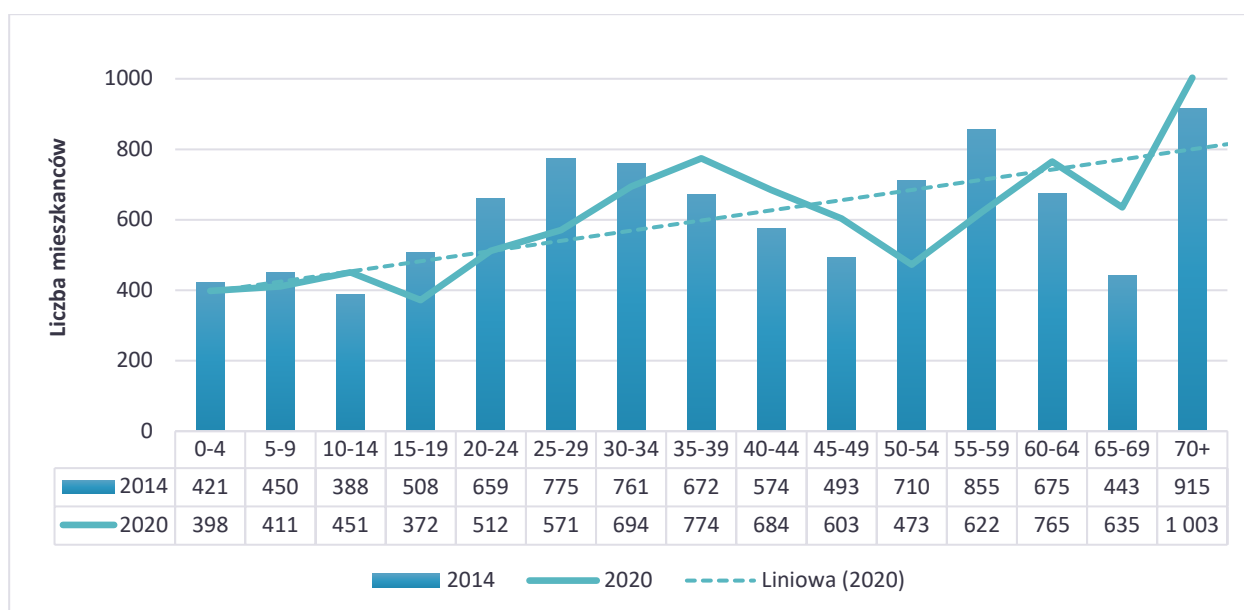
Analizując strukturę wiekową mieszkańców gminy posłużono się danymi GUS. Z analizy zmian ludności według roczników wynika, że w latach 2014–2020 wzrosła liczba ludności w wieku: 10–14 lat (o 16,2%), 35–39 lat (15,2%), 40–44 lata (19,2%), 45–49 lat (22,3%), 60–64 lata (13,3%), 65–69 lat (43,3%) oraz powyżej 70 lat (9,6%) przy jednoczesnym zmniejszeniu się liczby ludności w pozostałych rocznikach.

Tabela 2. Struktura wiekowa gminy Radków – stan na 31 grudnia

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)	Różnica w liczbie ludności
0-4	421	398	94,5	-23
5-9	450	411	91,3	-39
10-14	388	451	116,2	63
15-19	508	372	73,2	-136
20-24	659	512	77,7	-147
25-29	775	571	73,7	-204
30-34	761	694	91,2	-67
35-39	672	774	115,2	102
40-44	574	684	119,2	110
45-49	493	603	122,3	110
50-54	710	473	66,6	-237
55-59	855	622	72,7	-233
60-64	675	765	113,3	90
65-69	443	635	143,3	192
70 i więcej	915	1 003	109,6	88

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W analizowanym okresie największy wzrost liczby ludności odnotowano w grupie wiekowej 65-69 lat (wzrost o 192 osoby) oraz w grupach wiekowej 40-44 lata i 45-49 lat (wzrost o 110 osób). Największy spadek liczby ludności zanotowano w grupie wiekowej 50-54 lata, gdzie zmiana wynosiła (-237) osób oraz w grupie wiekowej 50-59 lat (-233) osoby.

Rysunek 1. Struktura wiekowa gminy Radków – stan na 31 grudnia

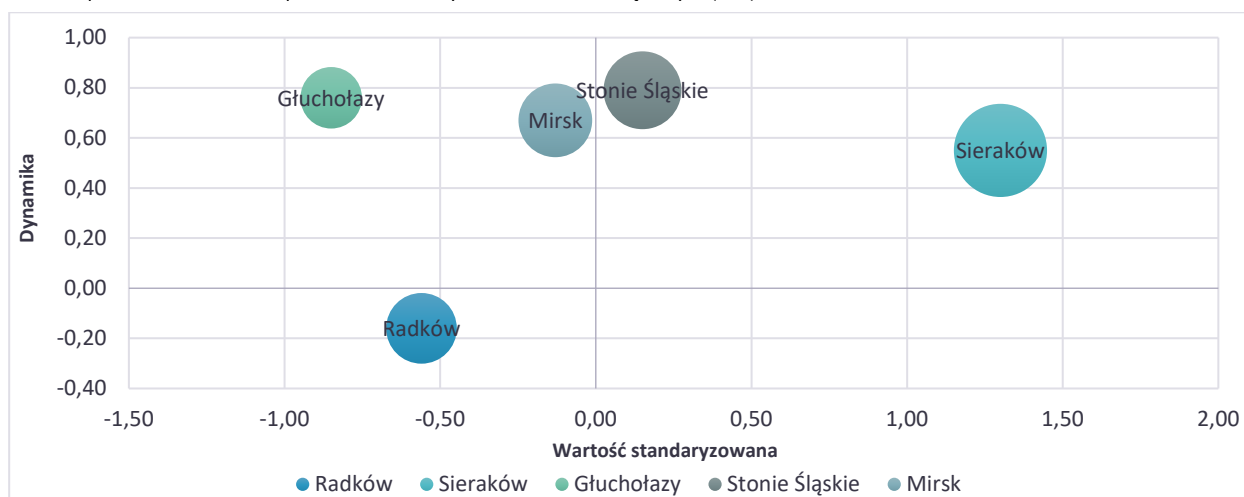
Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Według danych Monitora Rozwoju Lokalnego, wartość nominalna wskaźnika „Zmiana liczby mieszkańców w ostatnich 5 latach jako % ludności w roku bazowym” w gminie Radków wyniosła (-2,28). Wśród jednostek samorządu terytorialnego przyjętych do porównań w gorszej sytuacji znalazła się jedynie gmina Głuchołazy (-2,94).

Tabela 3. Zmiana liczby mieszkańców w ostatnich 5 latach jak % ludności w roku bazowym

Jednostka Samorządu Terytorialnego (dalej JST)	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Radków	-2,28	-0,56	-0,16
Gmina Sieraków	-0,27	1,30	0,55
Gmina Głuchołazy	-2,94	-0,85	0,76
Gmina Stronie Śląskie	-1,70	0,15	0,79
Gmina Mirsk	-2,04	-0,13	0,67

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 2. Zmiana liczby mieszkańców w ostatnich 5 latach jak % ludności w roku bazowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Poniższa prognoza liczby ludności gminy została opracowana w oparciu o założenia Prognozy ludności Polski na lata 2014–2050 oraz Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu na lata 2014–2050³.

³ Główny Urząd Statystyczny – Prognoza ludności gmin na lata 2017–2030.

Tabela 4. Prognoza ludności gminy Radków do 2030 r.

Wiek	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Ogółem	8 800	8 741	8 681	8 621	8 565	8 508	8 449	8 390	8 327
Przedprodukcyjny	1 423	1 399	1 383	1 362	1 344	1 301	1 279	1 252	1 225
Produkcyjny – ogółem	5 264	5 166	5 063	4 997	4 937	4 893	4 855	4 801	4 764
Produkcyjny – mobilny	3 212	3 142	3 067	2 997	2 943	2 888	2 806	2 732	2 654
Produkcyjny – niemobilny	2 052	2 024	1 996	2 000	1 994	2 005	2 049	2 069	2 110
Poprodukcyjny	2 113	2 176	2 235	2 262	2 284	2 314	2 315	2 337	2 338
0-14	1 176	1 155	1 112	1 091	1 072	1 046	1 045	1 023	1 008
15-59	5 110	5 038	4 997	4 961	4 930	4 907	4 858	4 810	4 761
60+	2 514	2 548	2 572	2 569	2 563	2 555	2 546	2 557	2 558
15-64	5 877	5 757	5 655	5 569	5 485	5 397	5 307	5 244	5 200
65+	1 747	1 829	1 914	1 961	2 008	2 065	2 097	2 123	2 119
80+	368	352	338	328	337	363	389	409	436

Źródło: opracowanie na podstawie „Prognoza ludności gmin na lata 2017–2030” – GUS.

Z powyższej Prognozy wynika, że ogólna liczba ludności w gminie Radków nadal będzie się zmniejszać. Zmniejszać się będzie również liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym mobilnym. Jednocześnie wzrośnie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym i produkcyjnym niemobilnym. W rezultacie na terenie gminy postępować będzie proces starzenia się społeczeństwa.

Istotnymi czynnikami, które wpływają na kształtowanie się bilansu ludnościowego gminy i jej profilu demograficznego są: przyrost naturalny i migracje.

W 2020 r. w gminie Radków wartość wskaźnika „urodzenia żywe na 1000 osób” wynosiła 10,09 i była najwyższa w całym analizowanym okresie. Jednocześnie najwyższą wartość osiągnął wskaźnik „zgony na 1000 osób” (15,19).

Niestety, przez cały analizowany okres w gminie Radków utrzymywał się ujemny przyrost naturalny. W 2020 r. wartość niniejszego wskaźnika wyniosła (-5,10). Gorszy pod tym względem wynik odnotowano jedynie w 2015 r. (-5,73).

Tabela 5. Ruch naturalny na 1000 osób w gminie Radków w latach 2014–2020

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia żywe	8,80	7,90	8,29	8,87	9,17	7,74	10,09
Zgony	10,74	13,63	13,20	11,82	12,82	10,28	15,19
Przyrost naturalny	-1,93	-5,73	-4,91	-2,96	-3,65	-2,54	-5,10

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Chociaż, jak wcześniej stwierdzono na obszarze gminy Radków mamy do czynienia z ujemnym przyrostem demograficznym, to jednak warto podkreślić, że sytuacja gminy na tle innych gmin powiatu kłodzkiego oraz samego powiatu i tak jest relatywnie korzystna. W 2020 r. w lepszej sytuacji demograficznej była jedynie gmina Międzyzlesie (-4,47). Natomiast w gminach: Duszniki-Zdrój, gmina miejska Nowa Ruda, Polanica-Zdrój ujemny przyrost naturalny osiągnął wartość dwucyfrową. W powiecie kłodzkim w 2020 r. wskaźnik „przyrost naturalny na 1000 osób” wyniósł (-8,86).

Tabela 6. Przyrost naturalny na 1000 osób w gminach powiatu kłodzkiego

JST	2014	2020
Gmina Radków	-1,93	-5,10
Gmina Bystrzyca Kłodzka	-1,79	-9,24
Gmina Duszniki-Zdrój	-4,52	-20,55
Miasto Kłodzko	-4,84	-9,29
Gmina Kłodzko	-0,29	-7,73
Gmina Kudowa-Zdrój	-0,49	-8,63
Gmina Lądek-Zdrój	-5,72	-9,67
Gmina Lewin Kłodzki	-0,52	-6,22
Gmina Międzyzlesie	-4,29	-4,47

JST	2014	2020
Miasto Nowa Ruda	-5,80	-10,80
Gmina Nowa Ruda	-5,67	-9,32
Gmina Polanica-Zdrój	-6,17	-11,16
Gmina Stronie Śląskie	-3,49	-5,77
Gmina Szczytna	-0,67	-5,37
Powiat kłodzki	-3,51	-8,86
Dolny Śląsk	-0,94	-4,09

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Równoległe w badanym okresie na obszarze gminy Radków:

- utrzymywało się ujemne saldo migracji ogółem i saldo migracji wewnętrznych,
- dominowało dodatnie saldo migracji zagranicznych.

W 2020 r. saldo migracji ogółem na 1000 ludności wyniosło (-2,44). W stosunku do 2014 r. sytuacja uległa poprawie, wówczas saldo migracji ogółem wynosiło (-4,94). Wpływ na korzystniejszą sytuację gminy miało dodatnie saldo migracji zagranicznych, wynoszące 0,11.

Tabela 7. Ruch migracyjny na 1000 osób w gminie Radków w latach 2014–2020

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Saldo migracji ogółem	-4,94	b.d.	-5,23	-3,61	-1,44	-0,44	-2,44
Saldo migracji wewnętrznych	-4,3	-2,3	-4,8	-3,6	-1,5	-1,1	-2,6
Saldo migracji zagranicznych	-0,64	b.d.	-0,44	0,00	0,11	0,66	0,11

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Należy podkreślić, że ujemne saldo migracji ogółem na 1000 osób w 2020 r. odnotowano również w powiecie kłodzkim (-2,24) i w większości gmin wchodzących w jego skład. Dodatnią wartość przedmiotowego wskaźnika odnotowano jedynie w gminie Lewin Kłodzki (7,77) i w gminie wiejskiej Kłodzko (3,81). Dodatnim saldem migracji ogółem charakteryzował się także Dolny Śląsk (1,33).

Tabela 8. Saldo migracji ogółem na 1000 osób w gminach powiatu kłodzkiego

JST	2014	2020	Różnica
Gmina Radków	-4,94	-2,44	2,5
Gmina Bystrzyca Kłodzka	-1,49	-2,51	-1,0
Gmina Duszniki-Zdrój	-8,01	-7,82	0,2
Miasto Kłodzko	-3,83	-3,57	0,3
Gmina Kłodzko	1,44	3,81	2,4
Gmina Kudowa-Zdrój	-1,56	-1,73	-0,2
Gmina Lądek-Zdrój	-4,08	-1,71	2,4
Gmina Lewin Kłodzki	-2,59	7,77	10,4
Gmina Międzyzylesie	-3,48	-1,54	1,9
Miasto Nowa Ruda	-4,50	-3,08	1,4
Gmina Nowa Ruda	-3,09	-1,13	2,0
Gmina Polanica-Zdrój	4,51	-1,75	-6,3
Gmina Stronie Śląskie	-4,13	-5,24	-1,1
Gmina Szczytna	-1,07	-8,41	-7,3
Powiat kłodzki	-2,61	-2,24	0,4
Dolny Śląsk	0,19	1,33	1,1

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Na potencjał demograficzny gminy Radków wpływa również struktura wiekowa ludności. Niestety obserwowanym na terenie gminy zjawiskiem jest starzenie się społeczeństwa. Widoczny jest wzrost wartości wskaźnika obciążenia demograficznego. Rośnie również liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.

W 2014 r. na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało 107 osób w wieku poprodukcyjnym, w 2020 r. wskaźnik ten wzrósł do 136. Wzrósł również z 20,3 do 27,0 wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi. W rezultacie w 2020 r. ok. 18,3% ludności gminy miała przynajmniej 65 lat.

Tabela 9. Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminie Radków

Wskaźnik	2014	2020	2014=100(%)
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	106,7	135,8	127,3
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	20,3	27,0	133,0
Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	14,6	18,3	125,3

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Proces starzenia się społeczeństwa widoczny jest w całym powiecie kłodzkim. W latach 2014-2020 r. wartość współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi wzrosła w powiecie kłodzkim z 23,7 do 32,6. Z największym natężeniem analizowane zjawisko występuje w gminach: Polanica-Zdrój (44,0) i Duszniki-Zdrój (39,2). W korzystniejszej sytuacji niż gmina Radków znajdują się gminy: Lewin Kłodzki (25,7), gmina wiejska Kłodzko (25,9), gmina wiejska Nowa Ruda (26,5).

Tabela 10. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminach powiatu kłodzkiego

JST	2014	2020	2014=100(%)	Powiat=100(%) Rok 2020
Gmina Radków	20,3	27,0	133,0	82,8
Gmina Bystrzyca Kłodzka	22,8	34,0	149,1	104,3
Gmina Duszniki-Zdrój	28,3	39,2	138,5	120,2
Miasto Kłodzko	27,3	36,9	135,2	113,2
Gmina Kłodzko	18,5	25,9	140,0	79,4
Gmina Kudowa-Zdrój	25,4	34,0	133,9	104,3
Gmina Lądek-Zdrój	24,0	34,6	144,2	106,1
Gmina Lewin Kłodzki	19,9	25,7	129,1	78,8
Gmina Międzyzylesie	19,6	28,0	142,9	85,9
Miasto Nowa Ruda	27,3	35,5	130,0	108,9
Gmina Nowa Ruda	21,2	26,5	125,0	81,3
Gmina Polanica-Zdrój	31,7	44,0	138,8	135,0
Gmina Stronie Śląskie	21,6	31,4	145,4	96,3
Gmina Szczytna	18,6	28,9	155,4	88,7
Powiat kłodzki	23,7	32,6	137,6	100,0
Dolny Śląsk	22,0	29,9	135,9	91,7

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Podsumowując, zmiany w strukturze wiekowej ludności będą w przyszłości wpływać na kierunki inwestycji infrastrukturalnych. Przede wszystkim należy oczekiwać rosnącego popytu na usługi dedykowane seniorom. Należy również wspomnieć o możliwym wzroście wydatków związanych z opieką zdrowotną.

RYNEK PRACY

Jak wynika z danych GUS w 2020 r. w gminie Radków pracowało łącznie 1318 osób, w tym 667 mężczyzn i 651 kobiet. Należy jednak podkreślić, że informacje pochodzące z GUS nie zawierają danych dotyczących zatrudnienia osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych, pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach oraz nie zawierają podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Można więc uznać, że liczba osób faktycznie pracujących była wyższa.

Tabela 11. Pracujący ogółem w gminie Radków

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Radków – ogółem	1 084	1 318	121,6
Gmina Radków – mężczyźni	600	667	111,2
Gmina Radków – kobiety	484	651	134,5

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Radków – miasto	285	232	81,4
Gmina Radków – obszar wiejski	799	1086	135,9
Powiat kłodzki – ogółem	24 801	25 606	103,2
Dolny Śląsk – ogółem	730 013	800 398	109,6

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W latach 2014–2020 wartość wskaźnika pracujący na 1000 ludności wzrosła w gminie Radków o 25,6% ze 117 do 147. Warto zaznaczyć, że wskaźnik ten kształtował się w gminie poniżej średniej dla powiatu kłodzkiego (164) oraz województwa dolnośląskiego (277).

Tabela 12. Pracujący na 1000 ludności w gminie Radków

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Radków – ogółem	117	147	125,6
Gmina Radków – miasto	115	97	84,3
Gmina Radków – obszar wiejski	117	165	141,0
Powiat kłodzki – ogółem	152	164	107,9
Dolny Śląsk – ogółem	251	277	110,4

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Analizując sytuację gminy Radków na tle innych gmin powiatu kłodzkiego, można stwierdzić, że wyższą wartość wskaźnika „pracujący na 1000 ludności” w 2020 r. odnotowano w gminach: Miasto Kłodzko (311), Polanica-Zdrój (248), Duszniki-Zdrój (172), Kudowa-Zdrój (167) i Miasto Nowa Ruda (152).

Tabela 13. Pracujący na 1000 ludności

JST	2014	2020	2014=100(%)	Powiat=100(%) Rok 2014
Gmina Radków	117	147	125,6	89,6
Gmina Bystrzyca Kłodzka	124	136	109,7	82,9
Gmina Duszniki-Zdrój	172	172	100,0	104,9
Miasto Kłodzko	304	311	102,3	189,6
Gmina Kłodzko	72	136	188,9	82,9
Gmina Kudowa-Zdrój	154	167	108,4	101,8
Gmina Lądek-Zdrój	126	115	91,3	70,1
Gmina Lewin Kłodzki	61	74	121,3	45,1
Gmina Międzylesie	86	59	68,6	36,0
Miasto Nowa Ruda	137	152	110,9	92,7
Gmina Nowa Ruda	92	109	118,5	66,5
Gmina Polanica-Zdrój	243	248	102,1	151,2
Gmina Stronie Śląskie	122	99	81,1	60,4
Gmina Szczytna	75	69	92,0	42,1
Powiat kłodzki	152	164	107,9	100,0
Dolny Śląsk	251	277	110,4	168,9

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Z danych GUS wynika, że na przestrzeni lat 2014–2020 w gminie Radków zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych z 769 do 337, przy czym zjawisko bezrobocia z większym natężeniem występowało w przypadku kobiet (184 bezrobotne kobiety).

Tabela 14. Bezrobotni ogółem w gminie Radków

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Radków – ogółem	769	337	43,8
Gmina Radków – mężczyźni	369	153	41,5
Gmina Radków – kobiety	400	184	46,0
Powiat kłodzki – ogółem	12 461	6 159	49,4
Dolny Śląsk – ogółem	121 562	68 822	56,6

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Analizując zjawisko bezrobocia, wykorzystano wskaźnik „*Miejska stopa bezrobocia*”, rekomendowany w PN-ISO 37120 Zrównoważony rozwój społeczny – Wskaźniki usług miejskich i jakości życia⁴

W analizowanym okresie wskaźnik bezrobocia rozumiany (zgodnie z wytycznymi normy PN-ISO 37120) jako udział zarejestrowanych bezrobotnych w wieku produkcyjnym w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zmniejszył się w gminie Radków z 12,7% w 2014 r. do 6,2% w 2020 r. Warto podkreślić, że w 2020 r. wartość przedmiotowego wskaźnika była w gminie Radków niższa od średniej dla powiatu kłodzkiego (6,7%), ale wyższa niż w regionie (4,0%).

Tabela 15. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem

JST	2014	2020	2014=100(%)	Powiat=100(%) Rok 2020
Gmina Radków	12,7	6,2	48,8	92,5
Gmina Bystrzyca Kłodzka	12,8	8,1	63,3	120,9
Gmina Duszniki-Zdrój	10,6	5,3	50,0	79,1
Miasto Kłodzko	11,3	6,2	54,9	92,5
Gmina Kłodzko	12,5	6,4	51,2	95,5
Gmina Kudowa-Zdrój	14,9	5,7	38,3	85,1
Gmina Lądek-Zdrój	10,2	6,8	66,7	101,5
Gmina Lewin Kłodzki	17,0	7,4	43,5	110,4
Gmina Międzyzylesie	13,4	8,1	60,4	120,9
Miasto Nowa Ruda	10,4	6,1	58,7	91,0
Gmina Nowa Ruda	11,5	7,3	63,5	109,0
Gmina Polanica-Zdrój	12,1	5,4	44,6	80,6
Gmina Stronie Śląskie	12,0	7,9	65,8	117,9
Gmina Szczytna	12,8	7,3	57,0	109,0
Powiat kłodzki	12,0	6,7	55,8	100,0
Dolny Śląsk	6,6	4,0	60,6	59,7

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

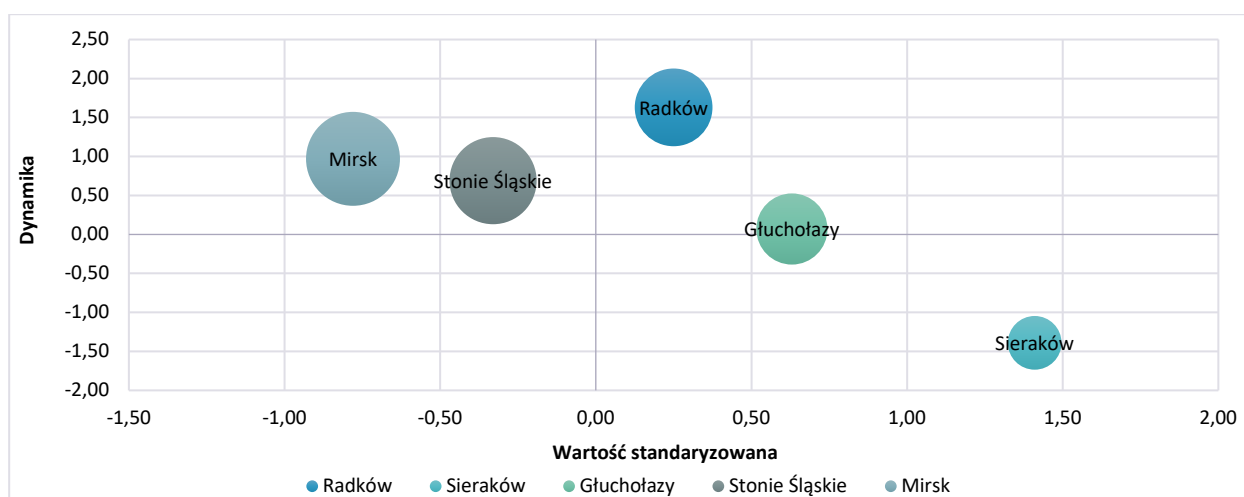
W zestawieniu z innymi jednostkami referencyjnymi (według MRL), wartość nominalna wskaźnika „*Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem na 1000 mieszkańców*” była w gminie Radków wyższa niż w gminach Sieraków i Głuchołazy, ale niższa niż w gminach Stronie Śląskie i Mirsk.

Tabela 16. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem na 1000 mieszkańców gminy

JST	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Radków	31,79	0,25	1,63
Gmina Sieraków	15,17	1,41	-1,39
Gmina Głuchołazy	26,63	0,63	0,07
Gmina Stronie Śląskie	39,95	-0,33	0,69
Gmina Mirsk	46,42	-0,78	0,97

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

⁴ Autorzy diagnozy wykorzystali ten wskaźnik, ponieważ w ich opinii dobrze oddaje sytuację na rynku pracy zarówno w gminach miejskich jak i miejsko-wiejskich.

Rysunek 3. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem na 1000 mieszkańców gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Podsumowując, sytuacja na rynku pracy w gminie Radków na przestrzeni analizowanych lat uległa poprawie. Pandemia, chociaż wpłynęła na ograniczenie działalności podmiotów gospodarki narodowej, to jednak nie doprowadziła do załamania lokalnego rynku pracy. Niemniej jednak nie można wykluczyć, takiego załamania w przypadku wprowadzenia nowych obostrzeń.

POMOC SPOŁECZNA

Za pomoc społeczną na terenie gminy Radków odpowiada Ośrodek Pomocy Społecznej w Radkowie (OPS) z siedzibą w Ścinawce Średniej.

Z danych GUS wynika, że w 2020 r. ze środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 237 gospodarstw domowych (542 osoby). W stosunku do 2014 r. zarówno liczba gospodarstw domowych, jak i liczba osób korzystających z pomocy uległy wyraźnemu zmniejszeniu. Wówczas z pomocy społecznej korzystało 326 gospodarstw domowych (921 osób).

Zmniejszyła się również liczba najuboższych gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej. W 2020 r. było ich 139 (313 osób). W 2014 r. gospodarstw tych było 228 (626 osób).

Tabela 17. Pomoc społeczna w gminie Radków

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej			
Ogółem	326	237	72,7
Poniżej kryterium dochodowego	228	139	61,0
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej			
Ogółem	921	542	58,8
Poniżej kryterium dochodowego	626	313	50,0
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej (%)			
Ogółem	9,9	6,0	60,6
Poniżej kryterium dochodowego	6,7	3,5	52,2

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Jak wynika z danych GUS na przestrzeni lat 2014–2020 zmniejszył się także odsetek ludności żyjącej w ubóstwie z 6,7% do 3,5%. Przyczyn powyższego stanu upatrywać należy m.in. w korzystnych zmianach zachodzących na rynku pracy oraz w realizowanej na różnych szczeblach administracji publicznej – polityce społecznej (np. program Rodzina 500+).

Pomimo zaobserwowanych korzystnych zmian, liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Radków jest nadal wysoka w porównaniu do powiatu kłodzkiego i większości gmin wchodzących w jego skład. Jedynie w gminie Lewin Kłodzki wartość wskaźnika „beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności” była wyższa niż w gminie Radków (601) i wynosiła 917.

Tabela 18. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

JST	2014	2020	2014=100(%)	Powiat=100(%) Rok 2014
Gmina Radków	989	601	60,8	145,9
Gmina Bystrzyca Kłodzka	981	414	42,2	100,5
Gmina Duszniki-Zdrój	751	293	39,0	71,1
Miasto Kłodzko	766	456	59,5	110,7
Gmina Kłodzko	764	384	50,3	93,2
Gmina Kudowa-Zdrój	697	385	55,2	93,4
Gmina Lądek-Zdrój	841	427	50,8	103,6
Gmina Lewin Kłodzki	1 244	917	73,7	222,6
Gmina Międzyzylesie	827	475	57,4	115,3
Miasto Nowa Ruda	706	453	64,2	110,0
Gmina Nowa Ruda	608	339	55,8	82,3
Gmina Polanica-Zdrój	790	285	36,1	69,2
Gmina Stronie Śląskie	557	215	38,6	52,2
Gmina Szczytna	522	281	53,8	68,2
Powiat kłodzki	772	412	53,4	100,0
Dolny Śląsk	576	303	52,6	73,5

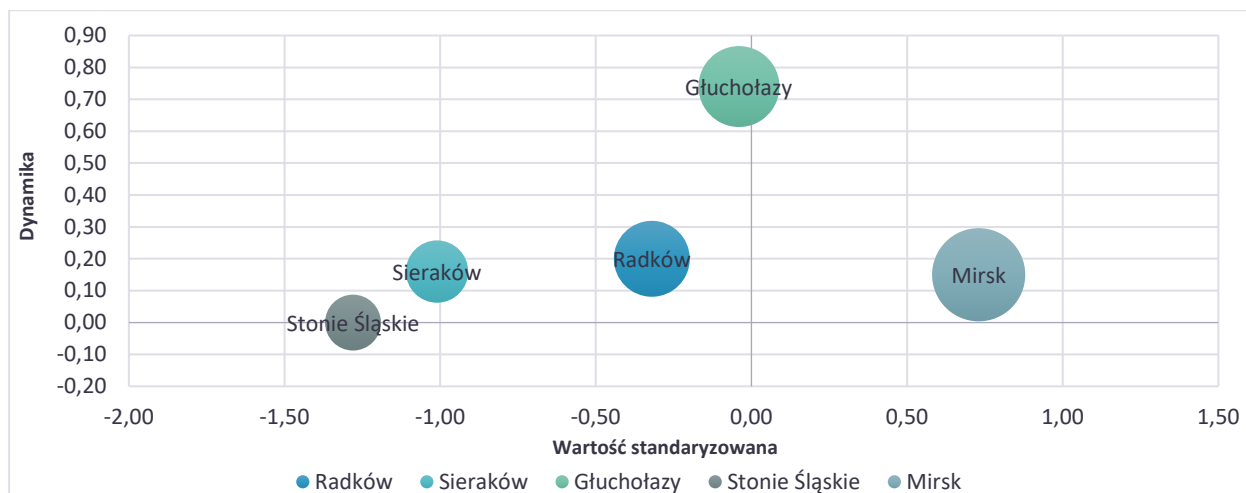
Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Z analizy danych, zawartych w Monitorze Rozwoju Lokalnego wynika, że na tle gmin referencyjnych sytuacja w gminie Radków kształtuje się raczej niekorzystnie. Wartość wskaźnika „gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców” była w gminie Radków relatywnie wysoka, chociaż niższa niż w gminach Mirsk i Głuchołazy.

Tabela 19. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców

JST	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Radków	27,60	-0,32	0,20
Gmina Sieraków	18,59	-1,01	0,16
Gmina Głuchołazy	31,34	-0,04	0,74
Gmina Stronie Śląskie	14,95	-1,28	0,00
Gmina Mirsk	41,56	0,73	0,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 4. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Jak wynika z danych „Raportu o stanie Gminy Radków za 2020 rok” głównymi powodami trudnej sytuacji życiowej mieszkańców gminy w 2020 r. były:

- ubóstwo – wsparto 110 rodzin, 247 osób w rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – wsparto 95 rodzin, 200 osób,
- bezrobocie – wsparto 92 rodziny, 242 osoby,
- niepełnosprawność – wsparto 77 rodzin, 139 osób.

W 2020 r. podobnie jak w roku poprzednim jednym z najważniejszych powodów korzystania ze środków pomocy społecznej w gminie Radków było ubóstwo, które dotknęło w 110 rodzin. Niejednokrotnie powodem ubóstwa było kilka nawarstwiających się problemów takich jak: bezrobocie – szczególnie długotrwałe, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba.

Tabela 20. Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2019–2020

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin (2019 r.)	Liczba rodzin (2020 r.)	Liczba osób w rodzinach (2019 r.)	Liczba osób w rodzinach (2020 r.)
Ubóstwo	127	110	227	247
Bezdomność	3	4	3	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa	27	32	155	164
Bezrobocie	112	92	297	242
Niepełnosprawność	86	77	168	139
Długotrwała lub ciężka choroba	104	95	220	200
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	41	36	175	149
Przemoc w rodzinie	3	3	17	15
Alkoholizm	45	39	75	60
Narkomania	3	2	5	2
Trudności w przystosowania się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	3	3	3
Zdarzenia losowe	2	2	8	2
Sytuacja kryzysowa	0	3	0	10

Źródło: Raport o stanie Gminy Radków za 2020 rok.

Na terenie gminy zauważalny jest również problem z alkoholizmem. Alkoholizm natomiast niejednokrotnie prowadzi do przemocy w rodzinie. Najwięcej spraw dotyczących przemocy w rodzinie wpływa do OPS i Zespołu Interdyscyplinarnego, w którym podejmowane są decyzje dotyczące zakładania Niebieskich Kart bądź kierowania do MGKRPA celem objęcia leczeniem odwykowym.

W 2020 r. 77 osób objęto procedurą Niebieskiej Karty, dla porównania w 2019 r. takich osób było 20. Przyczyną tak znacznego wzrostu osób objętych procedurą Niebieskiej Karty mogła być sytuacja związana z pandemią COVID-19.

W 2020 r. pomocą społeczną w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych objęto 551 osób pozostających w 230 rodzinach. W sprawie przyznania pomocy finansowej oraz usługowej wpłynęło 1.138 wniosków. Pracownicy socjalni przeprowadzili 1.032 wywiady środowiskowe i wydali 1.574 decyzje administracyjne. Kwota udzielonych świadczeń z zakresu pomocy społecznej wyniosła 1.905.485,90 zł.

Jak wynika z danych GUS w 2020 r. na terenie gminy Radków funkcjonowała jedna placówka stacjonarnej pomocy społecznej dysponująca 49 miejscami. Jednocześnie z „Raportu o stanie Gminy Radków za 2020 rok” wynika również, że w domach pomocy społecznej przebywało łącznie 16 mieszkańców gminy Radków (na koniec grudnia 2020 r. – 13 osób). Z tego tytułu gmina poniosła wydatki w wysokości 504.660,88 zł.

Tabela 21. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej

JST	Placówki stacjonarnej pomocy społecznej (z filiami)			Miejsca w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej (łącznie z filiami)		
	2014	2020	2014=100(%)	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Radków	2	1	50,0	52	49	94,2
Gmina Bystrzyca Kłodzka	1	1	100,0	82	82	100,0
Gmina Duszniki-Zdrój	-	-	-	-	-	-
Miasto Kłodzko	-	-	-	-	-	-
Gmina Kłodzko	2	2	100,0	138	137	99,3
Gmina Kudowa-Zdrój	0	1	-	35	34	97,1
Gmina Lądek-Zdrój	0	1	-	0	30	-
Gmina Lewin Kłodzki	-	-	-	-	-	-
Gmina Międzyzlesie	0	1	-	70	70	100,0
Miasto Nowa Ruda	1	1	100,0	200	196	98,0
Gmina Nowa Ruda	2	3	150,0	216	216	100,0
Gmina Polanica-Zdrój	2	1	50,0	64	70	109,4
Gmina Stronie Śląskie	-	-	-	-	-	-
Gmina Szczytna	1	0	-	110	0	0,0
Powiat kłodzki	11	12	109,1	967	884	91,4
Dolny Śląsk	110	125	113,6	8447	8465	100,2

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Na terenie gminy Radków w 2019 r. znajdowało się 26 lokali socjalnych. Ich łączna powierzchnia użytkowa wynosiła 614 m². W stosunku do 2014 r. liczba lokali socjalnych zmniejszyła się. W 2014 r. było 29 lokali socjalnych o łącznej powierzchni 670 m².

Tabela 22. Lokale socjalne i ich powierzchnia użytkowa

JST	Lokale socjalne			Powierzchnia użytkowa [m ²]		
	2014	2019	2014=100(%)	2014	2019	2014=100(%)
Gmina Radków	29	26	89,7	670	614	91,6
Gmina Bystrzyca Kłodzka	39	122	312,8	1059	4 258	402,1
Gmina Duszniki-Zdrój	44	35	79,5	1115	854	76,6
Miasto Kłodzko	313	289	92,3	11 504	10 612	92,2
Gmina Kłodzko	46	44	95,7	1 522	1 559	102,4
Gmina Kudowa-Zdrój	48	50	104,2	1 034	1 048	101,4
Gmina Lądek-Zdrój	51	41	80,4	1 519	1 282	84,4
Gmina Lewin Kłodzki	13	10	76,9	422	259	61,4
Gmina Międzyzlesie	0	1	-	0	20	-
Miasto Nowa Ruda	141	117	83,0	4 803	4 364	90,9
Gmina Nowa Ruda	28	27	96,4	662	631	95,3
Gmina Polanica-Zdrój	70	62	88,6	1 852	1 676	90,5
Gmina Stronie Śląskie	40	68	170,0	1 298	2 598	200,2
Gmina Szczytna	8	1	12,5	200	11	5,5
Powiat kłodzki	870	893	102,6	27 660	29 786	107,7
Dolny Śląsk	9 170	10 226	111,5	287 796	328 515	114,1

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Podsumowując na terenie gminy Radków zauważalne są pozytywne zmiany, które doprowadziły do zmniejszenia sfery ubóstwa. Jednak sytuacja nadal wymaga działań, zwłaszcza że w przyszłości należy spodziewać się wzrostu popytu na usługi związane z opieką nad osobami niesamodzielnymi, co może skutkować koniecznością rozwoju odpowiedniej infrastruktury.

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Istotne znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Radków ma aktywność ludności. Wynika ona m.in. z poziomu kapitału społecznego. Wyznacznikiem aktywności społecznej jest m.in. rozwój organizacji pozarządowych, w tym fundacji i stowarzyszeń.

Na terenie gminy Radków działa szereg sformalizowanych organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych. W sołectwach funkcjonują Koła Gospodyń Wiejskich (w Tłumaczowie, Ścinawce Górnej, Ścinawce Średniej, Ścinawce Dolnej, Raszkowie, Wambierzycach, Ratnie Górnym, Gajowie) oraz Rady Sołectkie. Działalność tych organizacji oparta jest o współpracę z Urzędem Miasta i Gminy. Siedziba tych podmiotów mieści się w obiektach gminnych, a ich działalność wspierana jest również z budżetu inicjatyw sołectkich (w 2020 r. na każde sołectwo przypadało 10.000 zł).

Do organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Radków zaliczyć można m.in.:

- stowarzyszenia:
 - Stowarzyszenie Kraina Gór Stołowych z siedzibą w Radkowie,
 - Stowarzyszenie Agroturystyczne „Góry Stołowe” z siedzibą w Ścinawce Górnej,
 - Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Tłumaczów Gardzień z siedzibą w Tłumaczowie,
 - Stowarzyszenie Wszyscy Razem z siedzibą w Ścinawce Górnej,
 - Stowarzyszenie Ziemi Radkowskiej z siedzibą w Radkowie,
 - Stowarzyszenie Ekologiczne z siedzibą w Radkowie,
 - Stowarzyszenie Radkowski Klub Aktywnego Seniora „Srebrny Liść” z siedzibą w Ratnie Górnym,
 - Stowarzyszenie Wspierania i Rozwoju Zespołu Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Ścinawce Średniej z siedzibą w Ścinawce Średniej,
 - Stowarzyszenie Hejszowina z siedzibą w Radkowie,
 - Stowarzyszenie Pszczelarzy Gminy Radków z siedzibą w Ścinawce Górnej,
- kluby sportowe:
 - Ludowy Zespół Sportowy „Tęcza” Ścinawka Dolna,
 - Wambierzycki Ludowy Klub Sportowy,
 - Uczniowski Klub Sportowy „Victoria” Ścinawka Średnia,
 - Międzyzakładowy Ludowy Klub Sportowy „Zjednoczeni” Ścinawka Średnia,
 - Ludowy Zespół Sportowy „Granica” Tłumaczów,
 - Uczniowski Klub Sportowy „Giecek” Radków,
 - Uczniowski Klub Sportowy „Wieża” Radków,
- Ochotnicze Straże Pożarne:
 - Ochotnicza Straż Pożarna Ratno Dolne,
 - Ochotnicza Straż Pożarna Radków,
 - Ochotnicza Straż Pożarna Wambierzyce,
 - Ochotnicza Straż Pożarna Ścinawka Dolna,
 - Ochotnicza Straż Pożarna Ścinawka Średnia,
 - Ochotnicza Straż Pożarna Tłumaczów,
- inne organizacje:
 - Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Radków,
 - Fundacja Odnowy i Modernizacji Wambierzyc,
 - Fundacja Inicjatyw Lokalnych dla Gór Stołowych "Miejsce przy Stole" z siedzibą w Pasterce.

Aktywność społeczna mierzona liczbą organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców była w gminie Radków w 2020 r. wyższa niż w 2014 r. i wynosiła 42. Liczba ta kształtowała się powyżej średniej dla powiatu kłodzkiego (41), ale poniżej średniej dla województwa dolnośląskiego (43).

Tabela 23. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

JST	2014	2020	2014=100(%)	Powiat=100(%) Rok 2020
Gmina Radków	32	42	131,3	102,4
Gmina Bystrzyca Kłodzka	41	53	129,3	129,3
Gmina Duszniki-Zdrój	52	57	109,6	139,0
Miasto Kłodzko	37	45	121,6	109,8
Gmina Kłodzko	26	31	119,2	75,6
Gmina Kudowa-Zdrój	37	44	118,9	107,3
Gmina Lądek-Zdrój	44	63	143,2	153,7
Gmina Lewin Kłodzki	31	47	151,6	114,6
Gmina Międzyzlesie	38	45	118,4	109,8
Miasto Nowa Ruda	20	23	115,0	56,1
Gmina Nowa Ruda	27	36	133,3	87,8
Gmina Polanica-Zdrój	38	43	113,2	104,9
Gmina Stronie Śląskie	42	46	109,5	112,2
Gmina Szczytna	23	35	152,2	85,4
Powiat kłodzki	33	41	124,2	100,0
Dolny Śląsk	36	43	119,4	104,9

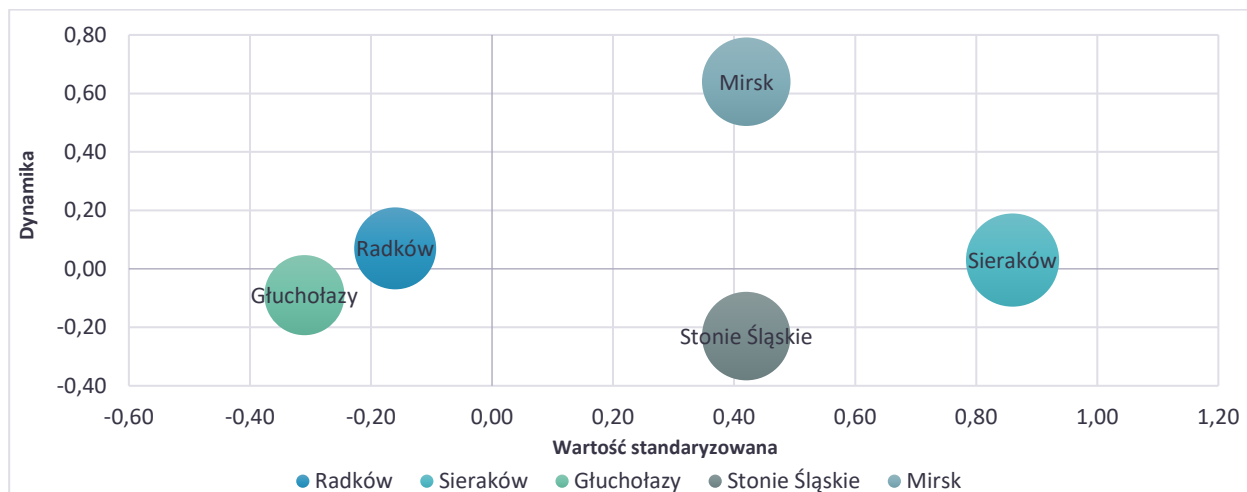
Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Na podstawie danych zawartych w MRL można stwierdzić, że w porównaniu z innymi gminami przyjętymi do porównań mieszkańcy gminy Radków wykazują relatywnie niską aktywność. Niższą aktywnością mieszkańców cechowała się jedynie gmina Głuchołazy.

Tabela 24. Organizacje społeczne na 1000 mieszkańców

JST	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Radków	3,97	-0,16	0,07
Gmina Sieraków	5,13	0,86	0,03
Gmina Głuchołazy	3,79	-0,31	-0,09
Gmina Stronie Śląskie	4,63	0,42	-0,23
Gmina Mirsk	4,63	0,42	0,64

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 5. Organizacje społeczne na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

OPIEKA NAD DZIEĆMI DLA LAT 3

Wpływ na poziom i jakość życia mieszkańców ma dostęp do opieki żłobkowej. Swobodny dostęp do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 umożliwia podjęcie zatrudnienia przez rodziców i wpływa korzystnie na aktywność zawodową, szczególnie kobiet.

Aktualnie, jak wynika z dostępnych informacji na terenie gminy Radków funkcjonuje Integracyjny Radkowski Zespół Żłobków, w skład którego wchodzi Żłobek Gminny „Maluch” w Ścinawce Średniej i Żłobek Gminny „Maluch” w Radkowie. Placówki te dysponują łącznie 89 miejscami (32 miejsca w żłobku w Radkowie i 57 miejsc w żłobku w Ścinawce Średniej).

Jak wynika z danych GUS w 2020 r. opieką w żłobkach objętych było ok. 30,6% ogółu dzieci w wieku do 3 lat. W stosunku do 2014 r. sytuacja w niniejszym zakresie uległa poprawie. Wówczas opieką w żłobkach objętych było 19,8% dzieci w wieku do 3 lat.

Tabela 25. Dzieci objęte opieką w żłobkach i w wieku żłobkowym w gminie Radków

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Dzieci w wieku do 3 lat ogółem	242	242	100,0
Dzieci w wieku do 3 lat w miastach	62	69	111,3
Dzieci w wieku do 3 lat na wsi	180	173	96,1
Dzieci objęte opieką w żłobkach ogółem	48	74	154,2
Dzieci objęte opieką w żłobkach w miastach	32	18	56,3
Dzieci objęte opieką w żłobkach na wsi	16	56	350,0
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach ogółem	19,8	30,6	154,5
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w miastach	51,6	26,1	50,6
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach na wsi	8,9	32,4	364,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Należy podkreślić, że odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach był w gminie Radków wyraźnie wyższy od średniej dla powiatu kłodzkiego wynoszącej w 2020 r. 14,8%. Był on również wyższy od średniej regionalnej (20,0%).

Tabela 26. Miejsca w żłobkach i odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach

JST	Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych			Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach		
	2014	2020	2014=100(%)	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Radków	48	89	185,4	19,8	30,6	154,5
Gmina Bystrzyca Kłodzka	0	32	-	0,0	6,0	-
Gmina Duszniki-Zdrój	16	16	100,0	14,2	20,3	143,0
Miasto Kłodzko	109	113	103,7	14,7	21,5	146,3
Gmina Kłodzko	35	56	160,0	7,4	13,3	179,7
Gmina Kudowa-Zdrój	32	32	100,0	7,1	12,0	169,0
Gmina Lądek-Zdrój	0	29	-	0,0	13,4	-
Gmina Lewin Kłodzki	0	0	-	0,0	0,0	-
Gmina Międzyzylesie	0	15	-	0,0	8,4	-
Miasto Nowa Ruda	0	42	-	0,0	10,0	-
Gmina Nowa Ruda	0	80	-	0,0	27,2	-
Gmina Polanica-Zdrój	0	0	-	0,0	0,0	-
Gmina Stronie Śląskie	25	30	120,0	9,4	14,9	158,5
Gmina Szczytna	0	19	-	0,0	11,9	-
Powiat kłodzki	265	553	208,7	5,7	14,8	259,6
Dolny Śląsk	8 578	19 108	222,8	10,0	20,0	200,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Warto także zaznaczyć, że w żadnej z gmin powiatu kłodzkiego odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach nie był wyższy niż w gminie Radków. Biorąc pod uwagę samą liczbę miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych, tylko w gminie miejskiej Kłodzko było ich więcej (113 miejsc).

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Potencjał gminy buduje się między innymi poprzez przełamywanie barier w zakresie dostępu do edukacji i to już od wieku przedszkolnego. Na terenie gminy Radków wszystkie przedszkola są częścią Zespołów Szkolno-Przedszkolnych. Przedszkola funkcjonują w Radkowie, Ścinawce Dolnej, Wambierzycach i Ścinawce Średniej. W przypadku Ścinawki Średniej funkcjonuje również filia przedszkola w Tłumaczowie.

Jak wynika z danych GUS w 2019 r. odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym był w gminie Radków wyższy od średniej dla powiatu kłodzkiego. W 2019 r. na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat opieką przedszkolną w gminie objętych było 852 dzieci (w powiecie kłodzkim – 820 dzieci). Niemniej jednak wartość przedmiotowego wskaźnika nadal kształtowała się poniżej średniej dla Dolnego Śląska wynoszącej 892 dzieci.

Tabela 27. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat

JST	2014	2019	2014=100(%)	Powiat=100(%) Rok 2019
Gmina Radków	755	852	112,8	103,9
Gmina Bystrzyca Kłodzka	669	723	108,1	88,2
Gmina Duszniki-Zdrój	765	838	109,5	102,2
Miasto Kłodzko	913	1 114	122,0	135,9
Gmina Kłodzko	629	578	91,9	70,5
Gmina Kudowa-Zdrój	830	1 009	121,6	123,0
Gmina Lądek-Zdrój	581	692	119,1	84,4
Gmina Lewin Kłodzki	597	589	98,7	71,8
Gmina Międzyzlesie	645	753	116,7	91,8
Miasto Nowa Ruda	683	695	101,8	84,8
Gmina Nowa Ruda	842	802	95,2	97,8
Gmina Polanica-Zdrój	1 185	1 396	117,8	170,2
Gmina Stronie Śląskie	739	789	106,8	96,2
Gmina Szczytna	618	769	124,4	93,8
Powiat kłodzki	748	820	109,6	100,0
Dolny Śląsk	800	892	111,5	108,8

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Wyższy odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym odnotowano jedynie w gminach: Polanica-Zdrój i Kudowa-Zdrój oraz w gminie miejskiej Kłodzko.

EDUKACJA SZKOLNA

Na terenie gminy Radków funkcjonują:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Ścinawce Średniej,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Radkowie,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wambierzycach,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Ścinawce Dolnej.

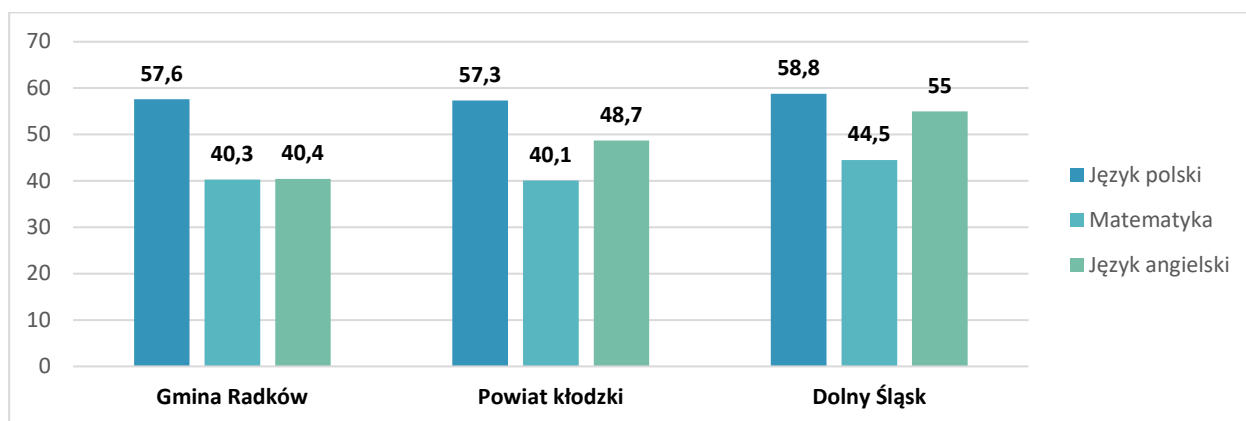
O stanie edukacji na danym obszarze świadczą pośrednio wyniki uczniów uzyskiwane z egzaminów państwowych, a zwłaszcza wyniki egzaminu ósmoklasisty. Średnie wyniki egzaminu z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego uczniów uczęszczających do szkół zlokalizowanych na terenie gminy Radków kształtowały się poniżej średniej dla województwa dolnośląskiego, a mianowicie o: 1,2 punktu procentowego w przypadku języka polskiego, 4,2 punkt procentowy w przypadku matematyki oraz 14,6 punktu procentowego w przypadku języka angielskiego.

Warto jednak zaznaczyć, że w przypadku języka polskiego i matematyki średni wynik dla uczniów ze szkół zlokalizowanych w gminie Radków kształtował się powyżej średniej dla powiatu kłodzkiego.

Tabela 28. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 r.

JST	Język polski	Matematyka	Język angielski
Gmina Radków	57,6	40,3	40,4
Gmina Bystrzyca Kłodzka	59,0	41,0	47,6
Gmina Duszniki-Zdrój	56,8	40,5	56,7
Miasto Kłodzko	58,0	43,6	58,1
Gmina Kłodzko	57,0	38,1	42,5
Gmina Kudowa-Zdrój	50,7	39,2	47,2
Gmina Lądek-Zdrój	61,4	41,1	44,3
Gmina Lewin Kłodzki	56,4	40,9	50,0
Gmina Międzyzylesie	54,0	34,2	45,8
Miasto Nowa Ruda	53,2	35,4	44,2
Gmina Nowa Ruda	59,9	40,9	51,4
Gmina Polanica-Zdrój	57,5	46,9	52,9
Gmina Stronie Śląskie	62,2	39,5	45,5
Gmina Szczytna	63,5	40,4	56,8
Powiat kłodzki	57,3	40,1	48,7
Dolny Śląsk	58,8	44,5	55,0

Źródło: OKE Wrocław.

Rysunek 6. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 r.

Źródło: OKE Wrocław.

Podsumowując można postawić tezę, że edukacja w gminie Radków wymaga dalszego wspierania. Inwestycje te powinny przede wszystkim dotyczyć modernizacji istniejącej infrastruktury edukacyjnej, doposażenia pracowni przedmiotowych oraz poszerzenia oferty zajęć dodatkowych. Należy również dążyć do wzmocnienia oferty edukacyjnej oraz poprawy jakości nauczania.

OPIEKA ZDROWOTNA

Podstawowa opieka zdrowotna powinna odgrywać kluczową rolę w systemie ochrony zdrowia, stanowiąc miejsce gromadzenia podstawowych informacji na temat pacjentów i ich problemów zdrowotnych oraz koordynacji procesu opieki nad pacjentami⁵.

Na terenie gminy Radków system opieki zdrowotnej oparty jest o Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej. W gminie funkcjonuje pięć przychodni lekarskich. Prowadzona jest również praktyka stomatologiczna oraz funkcjonują dwa punkty apteczne.

Dużym utrudnieniem dla mieszkańców gminy Radków było zawieszenie działalności ze względu na brak kontraktu z NFZ Punktu Rehabilitacyjnego „Medicor” w Ścinawce Średniej. Z rehabilitacji można było korzystać wyłącznie przy pełnej odpłatności.

⁵ Strategiczne kierunki rozwoju systemu ochrony zdrowia w Polsce. Wyniki ogólnonarodowej debaty o kierunkach zmian w ochronie zdrowia, Warszawa 2019.

W 2020 r. mieszkańcom gminy udzielono łącznie 30.448 porad lekarskich. W stosunku do 2014 r. liczba porad zmniejszyła o ok. 8,3%. W 2014 r. mieszkańcom gminy udzielono 33.194 porady.

Tabela 29. Porady lekarskie ogółem

JST	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Radków	33 194	30 448	91,7
Gmina Bystrzyca Kłodzka	130 649	109 917	84,1
Gmina Duszniki-Zdrój	37 502	34 414	91,8
Miasto Kłodzko	319 418	291 298	91,2
Gmina Kłodzko	36 277	20 066	55,3
Gmina Kudowa-Zdrój	71 939	28 739	39,9
Gmina Lądek-Zdrój	54 232	42 786	78,9
Gmina Lewin Kłodzki	b.d.	31 836	-
Gmina Międzyzylesie	50 282	28 358	56,4
Miasto Nowa Ruda	156 044	146 194	93,7
Gmina Nowa Ruda	35 535	44 160	124,3
Gmina Polanica-Zdrój	96 886	93 082	96,1
Gmina Stronie Śląskie	32 517	20 419	62,8
Gmina Szczytna	28 300	20 038	70,8
Powiat kłodzki	1 082 775	941 755	87,0
Dolny Śląsk	20 197 216	19 502 166	96,6

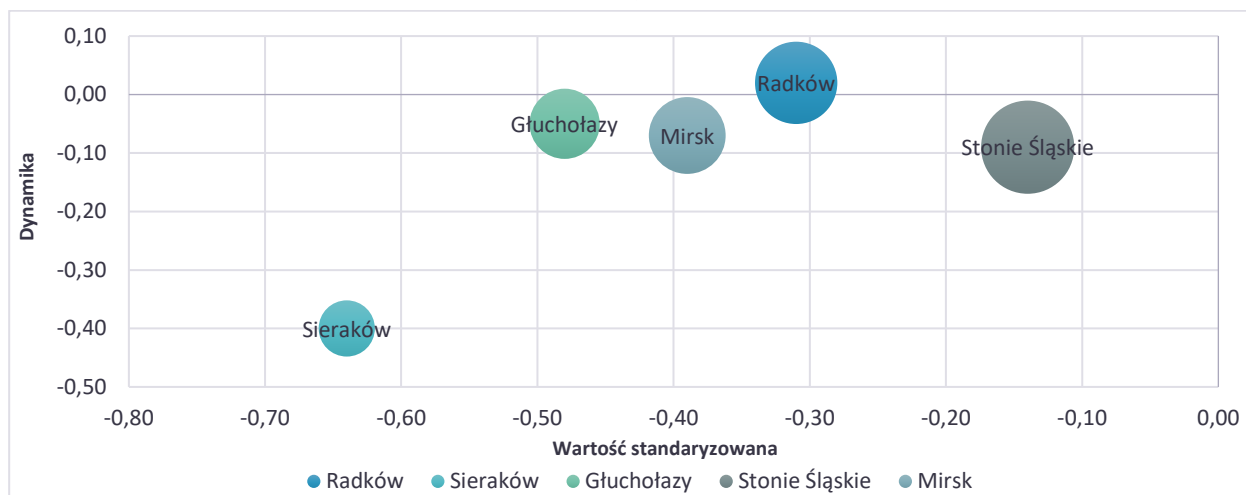
Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Jak wynika z danych MRL w gminie Radków na tle innych gmin przyjętych do porównania mamy do czynienia z wysokimi wydatkami na ochronę zdrowia. Wyższe wydatki na ochronę zdrowia na 1000 mieszkańców odnotowano jedynie w gminie Stronie Śląskie.

Tabela 30. Wielkość wydatków na ochronę zdrowia na 1000 mieszkańców

JST	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Radków	23 858,48	-0,31	0,02
Gmina Sieraków	11 118,77	-0,64	-0,40
Gmina Głuchołazy	17 348,71	-0,48	-0,05
Gmina Stronie Śląskie	30 566,76	-0,14	-0,09
Gmina Mirsk	20 769,51	-0,39	-0,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 7. Wielkość wydatków na ochronę zdrowia na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Na zakończenie należy podkreślić, że gmina Radków zmagają się z charakterystycznymi dla całego kraju problemami związanymi z funkcjonowaniem służby zdrowia, przejawiającymi się między innymi kolejkami do lekarzy i ograniczonym dostępem do opieki specjalistów. Są to problemy systemowe wymagające interwencji na poziomie krajowym.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo mieszkańcom gminy Radków zapewnia m.in. policja (Posterunek Policji w Radkowie) i straż pożarna. Na terenie gminy działa również Straż Miejska.

W ramach koordynacji działań policji i Straży Miejskiej pełnione były wspólne służby w miejscach szczególnie narażonych na popełnianie przestępstw i wykroczeń społecznie uciążliwych. W 2020 r. przeprowadzono 10 wspólnych patroli. Dodatkowo przeprowadzono rutynowe kontrole miejsc dystrybucji alkoholu 2 razy w miesiącu (w zakresie przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi). Zorganizowano również trzy spotkania funkcjonariuszy policji z dziećmi i młodzieżą w placówkach oświatowych w ramach realizacji programów profilaktycznych.

Jak wynika z danych GUS w 2020 r. na terenie gminy Radków odnotowano 19 interwencji z udziałem jednostek ochrony pożarowej w przeliczeniu na 1000 ludności. Wskaźnik ten kształtował się w gminie powyżej średniej regionalnej (17), ale poniżej średniej dla powiatu kłodzkiego (24).

Tabela 31. Zdarzenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej na 1000 mieszkańców

JST	2018	2020	2018=100(%)	Powiat=100(%) Rok 2020
Gmina Radków	26	19	73,1	79,2
Gmina Bystrzyca Kłodzka	23	27	117,4	112,5
Gmina Duszniki-Zdrój	30	24	80,0	100,0
Miasto Kłodzko	16	18	112,5	75,0
Gmina Kłodzko	26	29	111,5	120,8
Gmina Kudowa-Zdrój	20	25	125,0	104,2
Gmina Lądek-Zdrój	22	28	127,3	116,7
Gmina Lewin Kłodzki	53	21	39,6	87,5
Gmina Międzyzylesie	27	43	159,3	179,2
Miasto Nowa Ruda	17	18	105,9	75,0
Gmina Nowa Ruda	19	29	152,6	120,8
Gmina Polanica-Zdrój	25	23	92,0	95,8
Gmina Stronie Śląskie	17	23	135,3	95,8
Gmina Szczytna	25	23	92,0	95,8
Powiat kłodzki	22	24	109,1	100,0
Dolny Śląsk	16	17	106,3	70,8

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

KULTURA

Obecnie o szansach rozwoju obszaru decyduje także jego potencjał kulturalny. Na terenie gminy Radków funkcjonują: Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Radków im. Karola Estreichera, Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Radkowie.

W 2020 r. biblioteka dysponowała łącznie 64.017 woluminami. W ciągu roku z oferty biblioteki skorzystało 1.383 czytelników, a na zewnątrz wypożyczono 24.498 książek. Niestety w porównaniu do 2014 r. zmniejszyła się zarówno liczba czytelników, jak i wypożyczanych książek. W 2014 r. z usług bibliotek skorzystało 1.567 czytelników, którzy wypożyczyli 29.755 książek.

Tabela 32. Biblioteki publiczne w gminie Radków

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014=100(%)
Biblioteki i filie	5	5	5	5	5	5	5	100,0
Księgozbiór	64 666	65 679	65 882	66 912	67 292	69 179	64 017	99,0
Czytelnicy w ciągu roku	1 567	1 486	1 514	1 532	1 505	1 577	1 383	88,3
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	29 755	19 055	19 879	18 168	17 904	22 360	24 498	82,3

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Powyższe zjawisko, może świadczyć o obserwowanym w całym kraju regresie czytelnictwa i w przyszłości może rzutować na sposób funkcjonowania bibliotek. Z racji na panującą pandemię COVID-19, problem ten może stać się jeszcze bardziej pogłębiony. Niemniej jednak, w całym analizowanym okresie, mimo spadku liczby czytelników w 2020 r. w gminie Radków (w związku z pandemią), w porównaniu do lat poprzednich można zauważyć, że liczba czytelników kształtuje się na zbliżonym poziomie, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz w ostatnich latach (2019-2020) wyraźnie wzrosła.

W 2020 r. biblioteka uczestniczyła w projekcie realizowany przez Instytut Książki i Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Mała książka – wielki człowiek”.

We wszystkich placówkach biblioteki rozdawane były wyprawki. Dzieci otrzymały książkę (dostosowaną pod względem formy i treści do potrzeb przedszkolaka), a także Kartę Małego Czytelnika. Za każdą wizytę w bibliotece, zakończoną wypożyczeniem minimum jednej książki z księgozbioru dziecięcego, Mały Czytelnik otrzymał naklejkę, a po zebraniu dziesięciu został uhonorowany imiennym dyplomem potwierdzającym jego czytelnicze zainteresowania. W ramach projektu biblioteka otrzymała bezpłatnie wyprawki czytelnicze – 30 kompletów.

Na terenie gminy działa Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Radkowie. W 2020 r. w GCKSiT prowadzone były zajęcia w czterech sekcjach tematycznych (taneczna, artystyczna, wokalna i instrumentalna). Oferta sekcji skierowana była w większości do dzieci i młodzieży. W zajęciach prowadzonych w ramach sekcji uczestniczyło 429 osób.

W gminie organizowane są liczne imprezy o zasięgu ponadlokalnym. Do najważniejszych zaliczyć należy: Jarmark Bożonarodzeniowy i Wielkanocny, Dożynki Gminne i Kabaretowy Zalew Śmiechu.

Jarmarki Świąteczne: Bożonarodzeniowy i Wielkanocny są wydarzeniami cyklicznymi organizowanymi tradycyjnie na dwa tygodnie przed świętami. Mają one na celu utrwalanie wiedzy o tradycjach świątecznych, zarówno kulinarnych, jak też ludowych. Podczas jarmarków można spróbować świątecznych potraw, kupić ozdoby oraz rękodzieło.

Dożynki Gminne organizowane są zwykle w ostatnią niedzielę sierpnia. Podczas gminnego święta plonów prezentowane są wieńce dożynkowe oraz tradycyjne obrzędy ludowe, występują lokalne zespoły, odbywa się kiermasz produktu lokalnego i regionalnego.

Kabaretowy Zalew Śmiechu – miłośnicy kabaretów i dobrej zabawy spotykają się nad Zalewem radkowskim. Wydarzenie organizowane jest w drugiej połowie sierpnia. Podczas imprezy występują najpopularniejsze polskie kabarety.

Jak wskazują dane GUS, z uwagi na pandemię w 2020 r. zorganizowano jedynie cztery imprezy kulturalne, w których uczestniczyło łącznie 100 osób.

Tabela 33. Imprezy organizowane przez jednostkę i uczestnicy

JST	Liczba imprez			Uczestnicy imprez		
	2014	2020	2014=100(%)	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Radków	22	4	18,2	14 000	100	0,7
Gmina Bystrzyca Kłodzka	42	90	214,3	18 414	4 225	22,9
Gmina Duszniki-Zdrój	73	9	12,3	25 300	1 660	6,6
Miasto Kłodzko	175	84	48,0	112 420	8 024	7,1
Gmina Kłodzko	74	16	21,6	2 350	1 374	58,5
Gmina Kudowa-Zdrój	0	25	-	0	8 500	-
Gmina Lądek-Zdrój	169	109	64,5	45 240	7 996	17,7
Gmina Lewin Kłodzki	b.d.	b.d.	-	b.d.	b.d.	-
Gmina Międzylesie	29	9	31,0	2 200	430	19,5
Miasto Nowa Ruda	75	56	74,7	56 290	7 782	13,8

JST	Liczba imprez			Uczestnicy imprez		
	2014	2020	2014=100(%)	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Nowa Ruda	186	32	17,2	13 866	4 760	34,3
Gmina Polanica-Zdrój	247	133	53,8	50 000	18 038	36,1
Gmina Stronie Śląskie	0	30	-	0	790	-
Gmina Szczytna	72	30	41,7	20 510	2 740	13,4
Powiat kłodzki	1 164	627	53,9	360 590	66 419	18,4
Dolny Śląsk	15 910	11 615	73,0	3 853 355	1 341 455	34,8

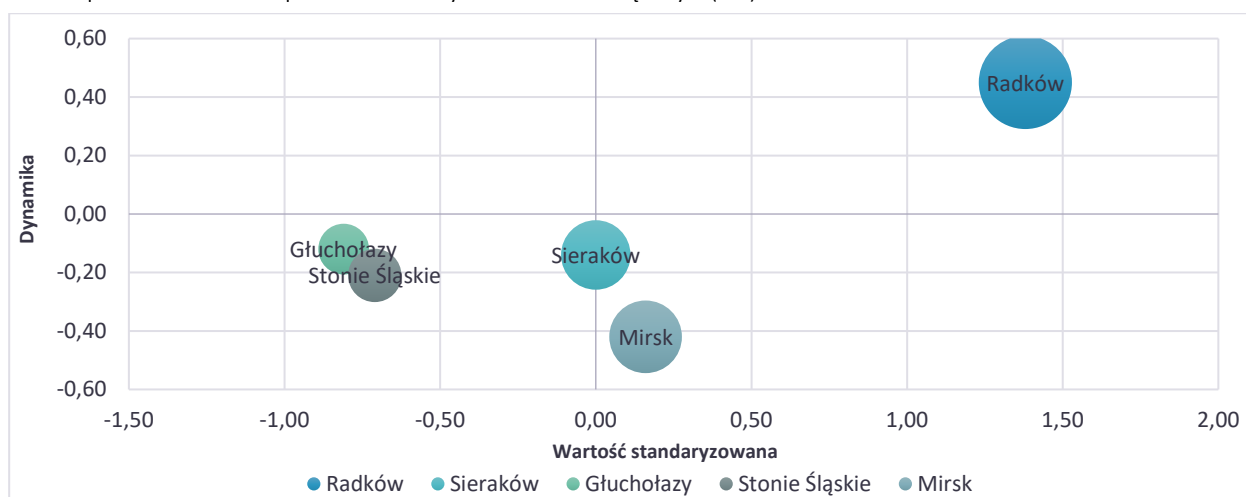
Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Na zakończenie warto podkreślić, że jak wynika z danych MRL gmina Radków w porównaniu z innymi gminami referencyjnymi przeznacza najwięcej środków pieniężnych (*per capita*) na kulturę i dziedzictwo narodowe. Powyższe wydatki kształtowały się na poziomie 315,01 zł/na mieszkańca. Dla porównania druga w zestawieniu gmina Mirsk wydawała na kulturę i dziedzictwo narodowe 191,37 zł/na mieszkańca.

Tabela 34. Wydatki na kulturę i dziedzictwo narodowe przypadające na 1 mieszkańca

JST	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Radków	315,01	1,38	0,45
Gmina Sieraków	175,11	0,00	-0,14
Gmina Głuchołazy	93,38	-0,81	-0,12
Gmina Stronie Śląskie	103,22	-0,71	-0,21
Gmina Mirsk	191,37	0,16	-0,42

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 8. Wydatki na kulturę i dziedzictwo narodowe przypadające na 1 mieszkańca

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Niestety pandemia COVID-19 sprawiła, że instytucje kultury doświadczyły wielu negatywnych skutków. Wiele imprez zostało przeniesionych lub całkowicie anulowanych. Coraz modniejsze stało się natomiast upowszechnianie inicjatyw kulturalnych online. Wydarzenia nie są aktualnie organizowane na tak dużą skalę jak miało to miejsce wcześniej a mieszkańcy jako jedną z form wypoczynku wybierają m.in. spędzanie wolnego czasu na świeżym powietrzu przy jednoczesnym zachowaniu reżimu sanitarnego.

SPORT I REKREACJA

Sport to ważny i jeden z podstawowych elementów skutecznej promocji skierowanej do szerokiego grona odbiorców (mieszkańców, turystów, inwestorów i lokalnego biznesu).

Na terenie gminy działa osiem klubów sportowych, które zostały wymienione w części związanej z aktywnością mieszkańców. Na podstawie informacji pozyskanej z gminy do najpopularniejszych klubów funkcjonujących na terenie gminy Radków zaliczyć można:

- Uczniowski Klub Sportowy „Wieża” Radków z siedzibą w Ścinawce Średniej (piłka siatkowa),
- Uczniowski Klub Sportowy „Victoria” w Ścinawce Średniej (tuczniactwo),
- Uczniowski Klub Sportowy „GIECEK” w Radkowie (szachy).

Zgodnie z danymi GUS w 2020 r. kluby sportowe zrzeszały łącznie 170 członków. Jednocześnie zarejestrowanych było 184 ćwiczących. W ramach klubów funkcjonowało 6 sekcji sportowych.

Tabela 35. Kluby sportowe i ich członkowie w gminie Radków

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Członkowie	246	170	69,1
Ćwiczący – ogółem	194	184	94,8
Ćwiczący – mężczyźni	168	125	74,4
Ćwiczący – kobiety	26	59	226,9
Ćwiczący – do lat 18 ogółem	96	57	59,4
Sekcje sportowe	7	6	85,7
Trenerzy	7	7	100,0
Instruktorzy sportowi	3	3	100,0
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	0	2	-
Kluby sportowe na 10 tys. ludności	6,5	6,7	103,1

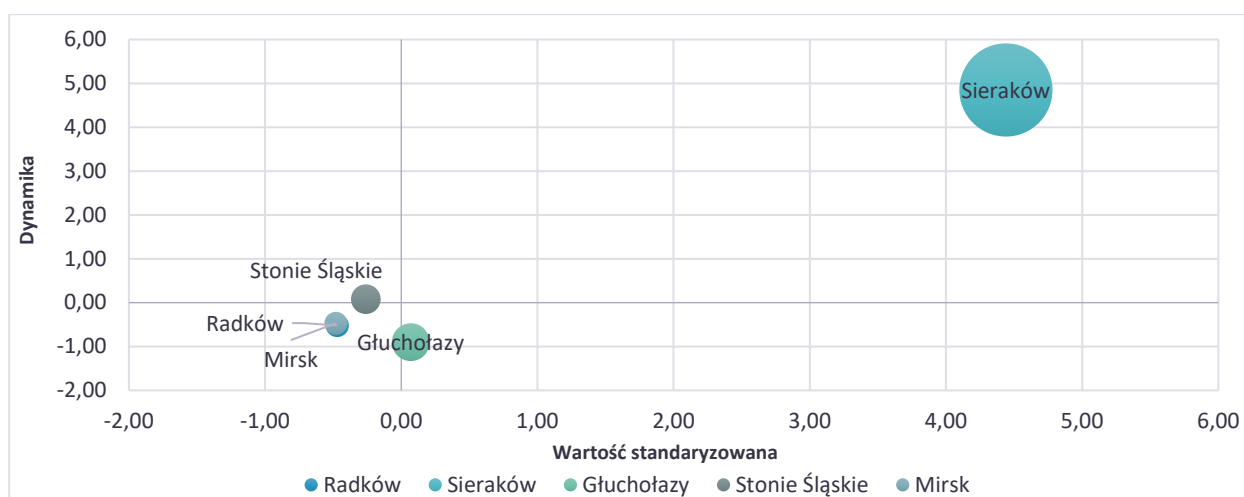
Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Niestety, z danych MRL wynika, że gmina Radków przeznaczająca nieduże środki pieniężne na kulturę fizyczną, sport i rekreację *per capita*. Wydatki te (na mieszkańca) wyniosły w gminie Radków 40,52 zł. Mniej na powyższy cel przeznaczyła jedynie gmina Mirsk.

Tabela 36. Wydatki na kulturę fizyczną, sport i rekreację przypadające na 1 mieszkańca

JST	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Radków	40,52	-0,47	-0,52
Gmina Sieraków	653,13	4,44	4,85
Gmina Głuchołazy	107,91	0,07	-0,90
Gmina Stronie Śląskie	66,31	-0,26	0,08
Gmina Mirsk	39,56	-0,48	-0,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 9. Wydatki na kulturę fizyczną, sport i rekreację przypadające na 1 mieszkańca

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Sport i aktywność fizyczna odgrywają ważną rolę we wzmacnianiu więzi rodzinnych i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, dlatego też należy w szerszym niż obecnie zakresie wspierać i promować inicjatywy sportowe.

OBSZAR E-USŁUG I DOSTĘP DO INTERNETU

Internet pełni funkcję ważnego narzędzia, umożliwiającego szeroki dostęp do wiedzy i informacji. Rozwój technologii wykorzystujących Internet umożliwia zdalny dostęp do wielu sfer życia społecznego i gospodarczego. Wraz z rozwojem e-usług coraz więcej spraw można zrealizować bez konieczności bezpośredniego kontaktu, co staje się szczególnie ważne w okresie zagrożenia pandemią COVID-19. Internet i technologie ICT usprawniają funkcjonowanie zarówno mieszkańców (szczególnie osobom niepełnosprawnym), jak i przedsiębiorstw.

Wykorzystanie narzędzi ICT sprzyja obniżeniu kosztów działalności firm i administracji. Z tego powodu wydajność infrastruktury cyfrowej oraz e-usług jest kluczowa dla prawidłowego rozwoju gminy.

Jak wynika z dostępnych danych na terenie gminy Radków funkcjonuje 11 przedsiębiorstw telekomunikacyjnych. Jednocześnie 31% lokali ma dostęp do szerokopasmowego Internetu.

Tabela 37. Usługi i infrastruktura telekomunikacyjna powiatu kłodzkiego – stan na 31 grudnia 2020 r.

JST	Liczba przedsiębiorców telekomunikacyjnych	Penetracja lokalowa 100 Mb/s
Gmina Radków	11	31%
Gmina Bystrzyca Kłodzka	19	33%
Gmina Duszniki-Zdrój	11	3%
Miasto Kłodzko	17	70%
Gmina Kłodzko	14	2%
Gmina Kudowa-Zdrój	17	60%
Gmina Lądek-Zdrój	11	52%
Gmina Lewin Kłodzki	8	0%
Gmina Międzyzlesie	9	1%
Miasto Nowa Ruda	12	69%
Gmina Nowa Ruda	12	33%
Gmina Polanica-Zdrój	11	47%
Gmina Stronie Śląskie	11	50%
Gmina Szczytna	8	7%

Źródło: Atlas szerokopasmowego dostępu do Internetu – Urząd Komunikacji Elektronicznej.

Natomiast z informacji uzyskanych z Urzędu Miasta i Gminy w Radkowie wynika, że praktycznie cała gmina pokryta jest szerokopasmowym Internetem. Najważniejszymi dostawcami ww. usługi są Orange oraz Batex – Paweł Bachranowski.

Z powyższych informacji wynika również, że na terenie gminy można skorzystać z następujących e-usług:

- Deklaracja na podatek leśny (osoby prawne),
- Deklaracja na podatek od środków transportu (DT-1),
- Deklaracja na podatek rolny (osoby prawne),
- Informacja w sprawie podatku od nieruchomości, rolnego i leśnego od osób fizycznych,
- Deklaracja o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla właścicieli nieruchomości na których zamieszkują mieszkańcy, dla właścicieli nieruchomości na których w części zamieszkują mieszkańcy a w części nie zamieszkują mieszkańcy a powstają odpady komunalne i świadczone są usługi hotelarskie,
- Deklaracja o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla nieruchomości na której nie zamieszkują mieszkańcy a powstają odpady komunalne,
- Deklaracja o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla właścicieli nieruchomości na których znajdują się domki letniskowe lub inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe jedynie przez część roku,
- Wniosek o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży lub w miejscu sprzedaży,
- Wniosek o wydanie jednorazowego zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych,
- Wniosek o udostępnienie danych z rejestru PESEL, rejestru mieszkańców oraz rejestru zamieszkania cudzoziemców,
- Wniosek o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.

ANALIZA SFERY GOSPODARCZEJ

STRUKTURA LOKALNEJ GOSPODARKI

W gminie Radków w 2020 r. zarejestrowane były ogółem 857 podmiotów gospodarczych, z czego większość stanowiły przedsiębiorstwa prywatne (774 podmioty). W porównaniu do 2014 r. wzrosła o ok. 10,6% ogólna liczba przedsiębiorstw. W 2014 r. według danych GUS zarejestrowanych było 775 podmiotów gospodarczych, w tym 696 podmiotów prywatnych.

Wśród podmiotów sektora prywatnego w 2020 r. dominowały przedsiębiorstwa osób fizycznych (585). Równocześnie na terenie gminy funkcjonowało również 20 spółek oraz 2 spółdzielnie. W gminie działalność gospodarczą prowadziły także stowarzyszenia, fundacje i inne organizacje społeczne. Jednak, w tym przypadku działalność gospodarcza ma charakter dodatkowy i wspiera realizację celów statutowych.

Tabela 38. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Radków

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Podmioty gospodarki narodowej – ogółem	775	857	110,6
Sektor prywatny – ogółem	696	774	111,2
Sektor prywatny – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	519	585	112,7
Sektor prywatny – spółki handlowe	26	20	76,9
Sektor prywatny – spółdzielnie	2	2	100,0
Sektor prywatny – fundacje	5	8	160,0
Sektor prywatny – stowarzyszenia i organizacje społeczne	25	30	120,0
Sektor publiczny – ogółem	79	76	96,2

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Analiza struktury przedsiębiorstw według sekcji, w których funkcjonują prowadzi do wniosku, że w gminie Radków dominowały podmioty związane z:

- handlem i naprawą pojazdów mechanicznych (Sekcja G) – 182 podmioty,
- działalnością związaną z obsługą rynku nieruchomości (Sekcja L) – 141 podmiotów,
- budownictwem (Sekcja F) – 140 podmiotów.

W 2020 r. w ramach powyższych sekcji działały łącznie 463 podmioty, co stanowiło ok. 54% ogółu podmiotów funkcjonujących w gminie.

Tabela 39. Podmioty wpisane do rejestru REGON według sekcji PKD w gminie Radków

Podmioty według Sekcji PKD	2014	2020	2014=100(%)
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	27	24	88,9
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	6	4	66,7
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	48	48	100,0
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze, do układów klimatyzacyjnych	0	1	-
Sekcja E Dostawa wody, gospodarowanie ściekami, i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	3	150,0
Sekcja F Budownictwo	115	140	121,7
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	197	182	92,4
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	43	43	100,0
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	43	63	146,5
Sekcja J Informacja i komunikacja	3	5	166,7

Podmioty według Sekcji PKD	2014	2020	2014=100(%)
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	13	13	100,0
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	117	141	120,5
Sekcja M Działalność profesjonalna naukowa i techniczna	16	33	206,3
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	15	19	126,7
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	8	8	100,0
Sekcja P Edukacja	27	19	70,4
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	31	38	122,6
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13	13	100,0
Sekcja S i T Pozostała działalność usługowa, Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	51	59	115,7

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Analizując dynamikę zmian liczby podmiotów według Sekcji, warto zaznaczyć ponad dwukrotny wzrost liczby podmiotów działających w Sekcji M (Działalność profesjonalna naukowa i techniczna), ok. 67% wzrost liczby podmiotów zajmujących się informacją i komunikacją (Sekcja J) oraz 46% wzrost liczby podmiotów w Sekcji I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.

Jednocześnie należy podkreślić spadek liczby podmiotów w Sekcji A (Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), Sekcji G Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle oraz Sekcji P Edukacja.

Analizując potencjał gospodarczy gminy Radków należy szczególną uwagę zwrócić na branże innowacyjne i tzw. sektory kreatywne. W 2020 r. udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem wyniósł w gminie 8,00% i kształtował się powyżej średniej dla powiatu kłodzkiego (5,17%), oraz średniej regionalnej (5,97%).

Tabela 40. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem w gminach powiatu kłodzkiego

JST	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Radków	4,71	8,00	169,9
Gmina Bystrzyca Kłodzka	2,16	6,42	297,2
Gmina Duszniki-Zdrój	2,04	2,86	140,2
Miasto Kłodzko	4,58	4,65	101,5
Gmina Kłodzko	2,34	2,73	116,7
Gmina Kudowa-Zdrój	2,47	3,03	122,7
Gmina Lądek-Zdrój	b.d.	b.d.	-
Gmina Lewin Kłodzki	b.d.	7,69	-
Gmina Międzyzlesie	5,13	4,92	95,9
Miasto Nowa Ruda	2,20	9,43	428,6
Gmina Nowa Ruda	4,62	11,76	254,5
Gmina Polanica-Zdrój	1,67	2,44	146,1
Gmina Stronie Śląskie	3,28	7,55	230,2
Gmina Szczytna	1,67	1,89	113,2
Powiat kłodzki	2,89	5,17	178,9
Dolny Śląsk	5,97	5,97	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

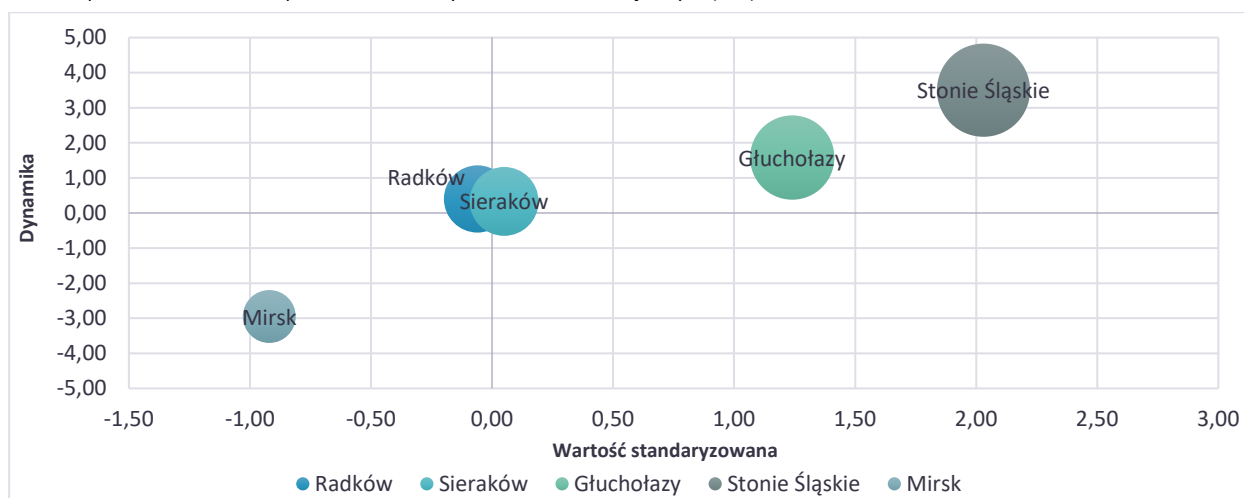
Warto zaznaczyć, że na terenie powiatu kłodzkiego wyższą wartość przedmiotowego wskaźnika odnotowano jedynie w gminie Polanica-Zdrój (11,76%) i w gminie miejskiej Nowa Ruda (9,43%).

Ważnych informacji dostarcza również analiza trzyletnich danych zawartych w Monitorze Rozwoju Lokalnego. Wynika z nich, że pod względem innowacyjności firm gmina Radków ustępuje trzem gminom wybranym do porównania, a wyprzedza jedynie gminę Mirsk. Niepokojąca jest również ujemna dynamika, z której wynika że sytuacja w gminie w analizowanym zakresie pogarsza się.

Tabela 41. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem (w %) – średnia trzyletnia

JST	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Radków	3,84	-0,06	0,40
Gmina Sieraków	4,03	0,05	0,33
Gmina Głuchołazy	6,04	1,24	1,58
Gmina Stronie Śląskie	7,38	2,03	3,50
Gmina Mirsk	2,38	-0,92	-2,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 10. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem (w %) – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ MIESZKAŃCÓW

Analizując poziom przedsiębiorczości w gminie Radków posłużono się wskaźnikiem „Liczba firm na 100.000 mieszkańców” zgodnie z wytycznymi normy PN-ISO 37120 Zrównoważony rozwój społeczny – Wskaźniki usług miejskich i jakości życia.

W latach 2014–2020 w gminie Radków wzrosła o 14,7% wartość wskaźnika liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 100 tys. mieszkańców. W 2020 r. wskaźnik ten osiągnął wartość 9.556.

Tabela 42. Wskaźniki podmiotów gospodarczych w gminie Radków

Wskaźnik	2014	2020	2014 =100(%)
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 100 tys. ludności	8 334	9 556	114,7
Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	127,7	157,1	123,0
Podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 49 osób na 10 tys. ludności	4,3	3,3	76,7
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	91	55	60,4
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	61	28	45,9
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	56	65	116,1
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	8,55	10,72	125,4

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Dodatkowo, należy zwrócić uwagę na wartości innego wskaźnika – podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. W analizowanym okresie zaobserwowano wzrost wartości niniejszego wskaźnika o 23,0% z poziomu 127,7 w 2014 r. do poziomu 157,1 w 2020 r. Jednocześnie wzrosła również o 16,1% liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców.

Zmniejszyła się natomiast w gminie Radków wartość wskaźnika „Podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 49 osób na 10 tys. mieszkańców”. W 2020 r. wskaźnik ten kształtował się w gminie na poziomie 76,7.

Ważnych informacji dostarcza także analiza poziomu przedsiębiorczości mieszkańców gminy Radków na tle województwa dolnośląskiego, powiatu kłodzkiego oraz gmin wchodzących w jego skład.

W 2020 r. wartość wskaźnika „Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców” wynosiła w gminie Radków 956 i była niższa niż w powiecie kłodzkim (1.193) i w województwie dolnośląskim (1.370). Warto jednak podkreślić, że w 2014 r. wartość przedmiotowego wskaźnika w przypadku gminy Radków w większym stopniu odbiegała od średniej powiatowej i regionalnej. Prowadzi to do wniosku, że gmina rozwija się pod względem gospodarczym relatywnie szybko. W rezultacie jej pozycja gospodarcza na przestrzeni analizowanych lat na tle regionu i powiatu uległa wzmocnieniu.

Tabela 43. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w powiecie kłodzkim

JST	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Radków	833	956	114,8
Gmina Bystrzyca Kłodzka	1 003	1 132	112,9
Gmina Duszniki-Zdrój	1 315	1 506	114,5
Miasto Kłodzko	1 596	1 688	105,8
Gmina Kłodzko	706	808	114,4
Gmina Kudowa-Zdrój	1 011	1 167	115,4
Gmina Lądek-Zdrój	1 100	1 297	117,9
Gmina Lewin Kłodzki	1 270	1 385	109,1
Gmina Międzyzylesie	706	816	115,6
Miasto Nowa Ruda	1 122	1 204	107,3
Gmina Nowa Ruda	655	794	121,2
Gmina Polanica-Zdrój	1 647	1 724	104,7
Gmina Stronie Śląskie	1 007	1 091	108,3
Gmina Szczytna	885	1 044	118,0
Powiat kłodzki	1 079	1 193	110,6
Dolny Śląsk	1 207	1 370	113,5

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

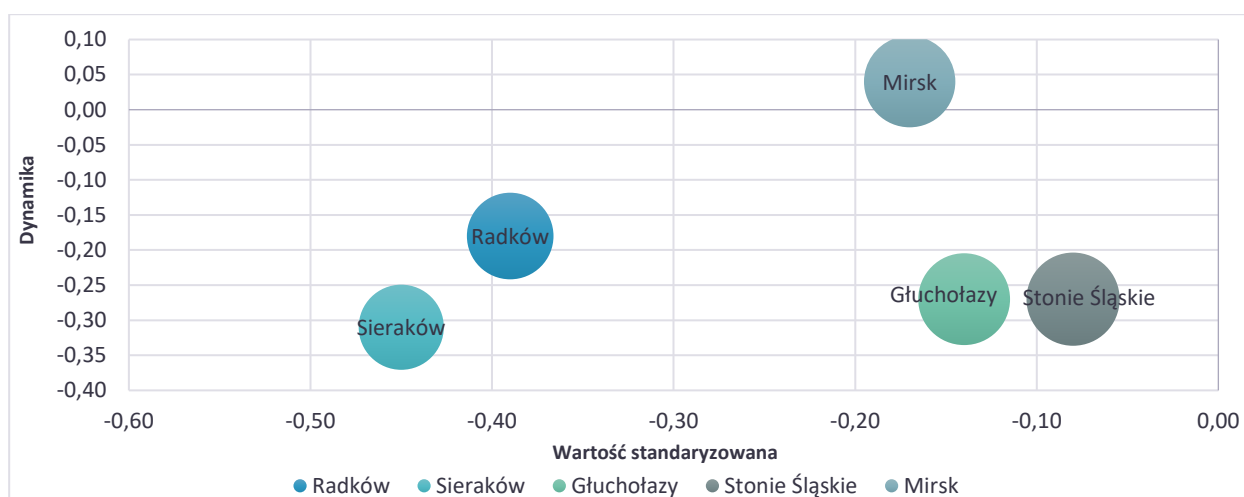
Niestety w powiecie kłodzkim w 2020 r. niższy wskaźnik przedsiębiorczości niż w gminie Radków odnotowano jedynie w gminie Międzyzylesie oraz w gminach wiejskich Kłodzko i Nowa Ruda.

Z zaprezentowanych poniżej danych MRL wynika, że w gminie Radków liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 1000 mieszkańców jest wyraźnie niższa niż w gminach Stronie Śląskie, Głuchołazy i Mirsk.

Tabela 44. Liczba podmiotów gospodarczych w REGON na 1000 mieszkańców

JST	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Radków	89	-0,39	-0,18
Gmina Sieraków	86	-0,45	-0,31
Gmina Głuchołazy	100	-0,14	-0,27
Gmina Stronie Śląskie	103	-0,08	-0,27
Gmina Mirsk	99	-0,17	0,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 11. Liczba podmiotów gospodarczych w REGON na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

INFRASTRUKTURA BIZNESU

Ważnym czynnikiem rozwoju gospodarczego jest odpowiednio przygotowana do inwestowania infrastruktura np. strefy specjalnej aktywności gospodarczej, inkubatory przedsiębiorczości, parki przemysłowe i parki technologiczne oraz Instytucje Otoczenia Biznesu wspierające przedsiębiorców w prowadzeniu działalności gospodarczej.

Jak wynika z dostępnych informacji na terenie gminy Radków nie funkcjonują parki przemysłowe, parki technologiczne, czy też inkubatory przedsiębiorczości. Działa natomiast Agencja Rozwoju Regionalnego AGROREG S.A. z siedzibą w Nowej Rudzie.

ROLNICTWO

Z informacji dostarczonych przez gminę wynika, że na jej obszarze funkcjonują 643 gospodarstwa rolne, w tym 105 gospodarstw o powierzchni powyżej 10 ha i 538 gospodarstw o powierzchni poniżej 10 ha. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego na terenie gminy Radków wynosi 7,3101 ha.

TURYSTYKA

Gmina Radków posiada duży potencjał do wielokierunkowego rozwoju turystyki i rekreacji.

Do najważniejszych atrakcji turystycznych gminy zaliczyć można:

zabytki:

- Bazylika Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Wambierzycach i zabytkowe centrum Wambierzyc tzw. dolnośląska Jerozolima,
- Ruchoma Szopka w Wambierzycach,
- Kalwaria Wambierzycza,
- drewniany młyn wodny w Radkowie,
- Ratusz w Radkowie,
- Zamek Kapitanowo
- Zamek Sarny
- Zamek w Ratnie Dolnym,

atrakcje:

- Szczeliniec Wielki i Góry Stołowe,
- Taras widokowy na górze Guzowata w Radkowie,
- Zalew w Radkowie,
- Droga Stu Zakrętów,
- Wieża widokowa „Suszynka” w Suszynie

Gmina Radków posiada od 2012 r. gminą ewidencję zabytków. Jest ona prowadzona jest w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy wpisanych do rejestru zabytków oraz innych zabytków nieruchomości z terenu gminy, które znajdują się w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Aktualnie w Gminnej Ewidencji Zabytków ujętych jest 715 obiektów, w tym 116 na terenie miasta Radków i 599 na pozostałym terenie gminy.

Przez teren gminy przebiegają liczne szlaki turystyczne, co przedstawione zostało w poniższej tabeli.

Tabela 45. Najważniejsze szlaki przebiegające przez teren gminy Radków

Szlak	Przebieg szlaku	Dystans (km)
Czerwony szlak turystyczny Główny Szlak Sudecki im. M. Orłowicza	Świeradów Zdrój – Prudnik	443,0
Niebieski szlak turystyczny	Szklarska Poręba – Pasterka	389,5
Niebieski szlak turystyczny	Polanica-Zdrój – Radkowskie Skały	29,5
Niebieski szlak turystyczny	Tłumaczów – Tłumaczów, granica	1,5
Żółty szlak turystyczny	Mokrzyce – Przełęcz Puchacza	218,9
Zielony szlak turystyczny (szlak okrężny)	Kudowa-Zdrój – Polanica-Zdrój – Zieleniec – Kudowa-Zdrój	99,2
Zielony szlak turystyczny	Gajów – Wambierzyce	36,1
Zielony szlak turystyczny	Stroczy Zakręt – Pielgrzym	3,4
Zielony szlak turystyczny	Droga nad Urwiskiem – Niknąca Łąka	2,9
Zielony szlak turystyczny	Pusta Ścieżka – Wodospad Pośny	0,4
Zielona ścieżka dydaktyczna	Ścieżka Skalnej Rzeźby)	9,8
Czarny szlak turystyczny	Sarny – Kamienna Góra	33,8

Źródło: <https://mapa-turystyczna.pl/> [dostęp: 26 listopada 2021].

Gmina Radków posiada potencjał do uprawiania narciarstwa biegowego. W Karłowie i w kierunku Pasterki w sezonie zimowym około 30 km tras do narciarstwa biegowego jest za pomocą ratraka przygotowywana do jazdy stylem klasycznym i łyżwowym.

Możliwości rozwoju turystyki zależne są m.in. od posiadanej bazy noclegowej. Jak wynika z informacji dostępnej na stronie gminy bazę noclegową stanowią: 2 schroniska, 41 gospodarstw agroturystycznych, 53 obiekty oferujące pokoje gościnne, 6 ośrodków wypoczynkowych.

Ważnych informacji na temat potencjału turystycznego gminy dostarczają dane dotyczące liczby odwiedzających turystów. Niestety GUS nie publikuje w układzie gminnym informacji odnośnie liczby turystów z Polski, dlatego w diagnozie wykorzystano dane dotyczące turystów zagranicznych.

Tabela 46. Turyści zagraniczni (nierezydenci)

JST	Turyści zagraniczni			Udzielone noclegi turystom zagranicznym		
	2014	2020	2014=100(%)	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Radków	688	144	20,9	906	535	59,1
Gmina Bystrzyca Kłodzka	739	548	74,2	1 714	1 408	82,1
Gmina Duszniki-Zdrój	6 227	1 722	27,7	8 867	6 614	74,6
Miasto Kłodzko	667	329	49,3	901	493	54,7
Gmina Kłodzko	2 058	103	5,0	2 677	231	8,6
Gmina Kudowa-Zdrój	24 037	1 400	5,8	49 924	4 497	9,0
Gmina Łądek-Zdrój	1 458	539	37,0	3 746	1 525	40,7
Gmina Lewin Kłodzki	163	15	9,2	584	58	9,9
Gmina Międzylesie	12	22	183,3	12	39	325,0
Miasto Nowa Ruda	241	955	396,3	509	2 013	395,5
Gmina Nowa Ruda	419	97	23,2	818	294	35,9
Gmina Polanica-Zdrój	4 150	2 067	49,8	14 711	6 114	41,6
Gmina Stronie Śląskie	196	1 108	565,3	618	2 324	376,1
Gmina Szczytna	119	165	138,7	119	381	320,2
Powiat kłodzki	41 174	9 214	22,4	86 106	26 526	30,8
Dolny Śląsk	510 072	278 009	54,5	1 128 234	603 808	53,5

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Jak wynika z danych GUS w 2020 r. gminę Radków odwiedziło łącznie 144 turystów zagranicznych, którym udzielono 535 noclegów. W porównaniu do 2014 r. zmniejszyła się zarówno liczba odwiedzających, jak i liczba udzielonych noclegów. Jednak danych tych nie można wprost porównywać z uwagi na obostrzenia związane z pandemią.

FINANSE GMINY

Na przestrzeni lat 2014-2020 dochody ogółem gminy Radków wzrosły o 66,2% z 35.063.163 zł do 58.273.569 zł. Jednocześnie wzrosły o 35,0% wydatki gminy. W rezultacie w 2020 r. odnotowano w gminie Radków nadwyżkę budżetową w wysokości 9.144.430 zł. Warto zaznaczyć, że 2014 r. zakończył się deficytem budżetowym w kwocie (-1.321.357) zł.

Tabela 47. Wykonanie dochodów i wydatków w budżecie gminy Radków na koniec IV kw. w 2014 r. i 2020 r. (w zł)

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Dochody ogółem	35 063 163	58 273 569	166,2
w tym dochody majątkowe	4 623 277	10 952 890	236,9
w tym dochody bieżące	30 439 886	47 320 679	155,5
Wydatki	36 384 520	49 129 139	135,0
w tym wydatki majątkowe	7 265 272	4 378 697	60,3
w tym wydatki bieżące	29 119 248	44 750 441	153,7
Wynik budżetu	-1 321 357	9 144 430	-

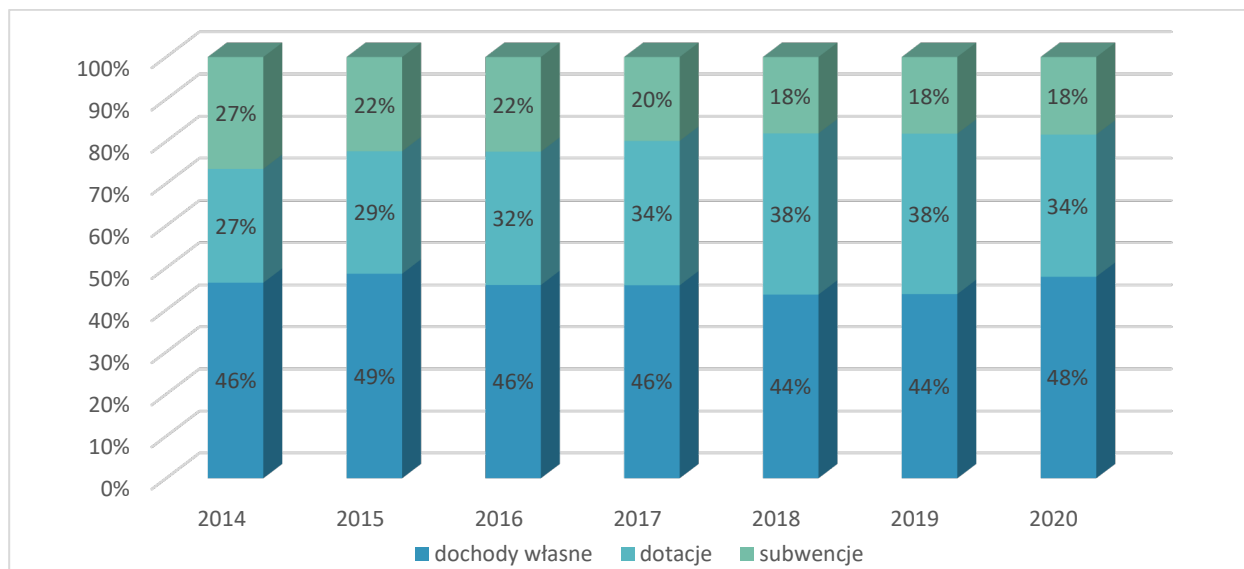
Źródło: przygotowane na podstawie opracowań rocznych Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

W 2020 r. w strukturze dochodów dominowały dochody własne (ok. 48%). W stosunku do 2014 r. nastąpił ponad 71% wzrost dochodów własnych. W 2020 r. dotacje stanowiły ok. 31% ogółu dochodów budżetowych, a subwencje 21%. Warto podkreślić, że na przestrzeni badanych lat dochody z dotacji wzrosły ponad dwukrotnie, natomiast dochody z subwencji wzrosły o ok. 15%.

Tabela 48. Struktura dochodów ogółem budżetu gminy Radków na koniec IV kw. w latach 2014–2020 (w mln zł)

Dochody	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014=100(%)
Dochody ogółem	35,063	39,422	40,654	42,365	47,537	54,106	58,274	166,2
Dochody własne	16,287	19,152	18,663	19,418	20,741	23,673	27,893	171,3
Dotacje	9,472	11,455	12,861	14,516	18,182	20,596	19,658	207,5
Subwencje	9,304	8,814	9,130	8,431	8,614	9,836	10,722	115,2

Źródło: przygotowane na podstawie opracowań rocznych Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

Rysunek 12. Struktura (%) dochodów ogółem budżetu gminy Radków na koniec IV kw. w latach 2014–2020

Źródło: przygotowane na podstawie opracowań rocznych Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

Analizując strukturę dochodów warto zwrócić uwagę na znaczący wzrost dochodów pochodzących z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT). W latach 2014–2020 dochody te wzrosły o 78,8%. Jednocześnie dochody z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) wzrosły jedynie o 13,0%

Na przestrzeni analizowanego okresu wzrosły również o 39,7% dochody z tytułu podatków i opłat lokalnych. Szczególnie zauważalny był wzrost dochodów z tytułu: opłaty eksploatacyjnej (208,2%) i podatku od czynności cywilnoprawnych (195,3%). Równocześnie potrojeniu uległy dochody z majątku gminy.

Tabela 49. Struktura dochodów własnych budżetu gminy Radków na koniec IV kw. w 2014 r. i 2020 r. (w zł)

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
PIT	3 230 198	5 776 645	178,8
CIT	271 719	307 159	113,0
Podatki i opłaty lokalne	8 737 506	12 207 469	139,7
Podatek od nieruchomości	5 679 860	6 424 117	113,1
Podatek rolny	643 296	549 903	85,5
Podatek leśny	-	127 465	-
Podatek od środków transportowych	91 730	141 993	154,8
Podatek od spadków i darowizn	21 535	27 621	128,3
Wpływy z opłaty skarbowej	20 207	28 470	140,9
Wpływy z opłaty eksploatacyjnej	321 478	990 840	308,2
Wpływy z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości	142 942	128 719	90,0
Wpływy z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu	178 169	192 476	108,0
Wpływy z innych opłat lokalnych	-	2 426 876	-
Podatek od czynności cywilnoprawnych	85 221	251 681	295,3
Pozostałe	1 553 068	917 309	59,1
Dochody z majątku	1 574 537	4 733 284	300,6
Ze sprzedaży majątku	1 159 371	2 693 251	232,3
Pozostałe dochody własne	2 472 795	4 868 587	196,9

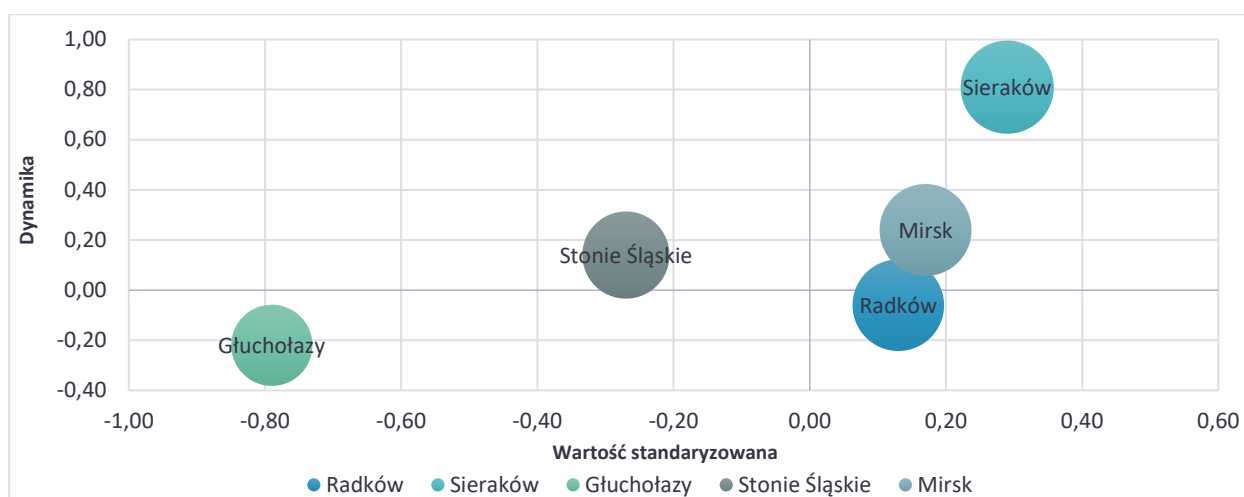
Źródło: przygotowane na podstawie opracowań rocznych Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

Analizując dane z trzech ostatnich lat można stwierdzić, że w przeliczeniu na mieszkańca dochody budżetowe w gminie Radków były wyższe niż w gminach Głuchołazy i Stronie Śląskie, ale niższe niż w gminach Sieraków i Mirsk.

Tabela 50. Dochody ogółem przypadające na 1 mieszkańca – średnia trzyletnia

JST	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Radków	4 783,09	0,13	-0,06
Gmina Sieraków	4 953,30	0,29	0,81
Gmina Głuchołazy	3 763,70	-0,79	-0,22
Gmina Stronie Śląskie	4 336,63	-0,27	0,14
Gmina Mirsk	4 818,48	0,17	0,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 13. Dochody ogółem przypadające na 1 mieszkańca – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

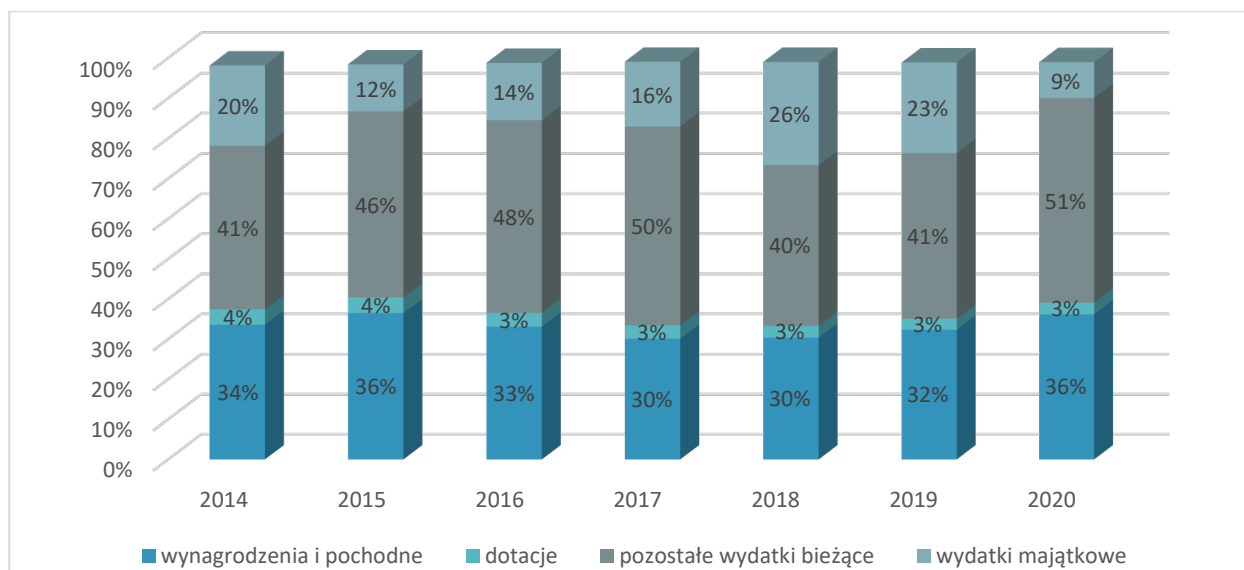
W strukturze wydatków gminy Radków dominują wydatki bieżące. Wydatki majątkowe mają relatywnie niski udział w strukturze wydatków. Analizując wydatki bieżące zauważyć można ich systematyczny wzrost (wyjątek stanowi 2018 r.). W 2020 r. wydatki bieżące osiągnęły najwyższą wartość 44,750 mln zł. i były wyższe o 53,7% niż w roku bazowym.

W przypadku wydatków majątkowych najwyższą wartość osiągnęły one w latach 2018-2019. W 2020 r. wydatki majątkowe wyniosły 4,397 mln zł. Mniejsze wydatki majątkowe odnotowano jedynie w 2015 r.

Tabela 51. Struktura wydatków ogółem budżetu gminy Radków na koniec IV kw. w latach 2014–2020 (w mln zł)

Wydatki	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014=100(%)
Wydatki ogółem	36,385	35,694	39,486	46,501	51,440	54,098	49,129	135,0
Wydatki bieżące	29,119	31,511	33,848	38,995	38,242	41,902	44,750	153,7
Wynagrodzenia i pochodne	12,218	13,019	13,061	13,990	15,620	17,487	17,771	145,4
Dotacje	1,392	1,390	1,353	1,542	1,523	1,485	1,428	102,6
Obsługa długu	0,684	0,573	0,484	0,439	0,519	0,615	0,518	75,7
Pozostałe wydatki bieżące	14,826	16,529	18,951	23,024	20,580	22,314	25,034	168,9
Wydatki majątkowe	7,265	4,183	5,637	7,507	13,198	12,196	4,379	60,3

Źródło: przygotowane na podstawie opracowań rocznych Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

Rysunek 14. Struktura (%) wydatków ogółem budżetu gminy Radków na koniec IV kw. w latach 2014–2020

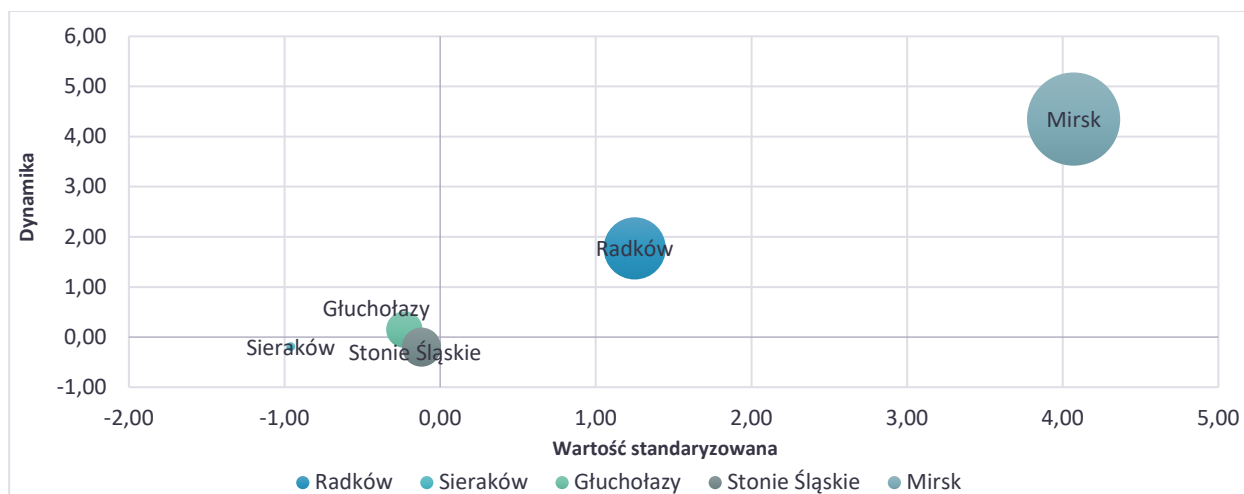
Źródło: przygotowane na podstawie opracowań rocznych Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

Jak wynika z danych MRL pod względem wysokości wydatków majątkowych na projekty dofinansowane z UE (na mieszkańca) gmina Radków ustępuje jedynie gminie Mirsk, wyraźnie wyprzedzając pozostałe referencyjne JST.

Tabela 52. Kwota wydatków majątkowych na projekty dofinansow. z UE przypadająca na 1 mieszkańca – średnia trzyletnia

JST	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Radków	553,17	1,25	1,77
Gmina Sieraków	11,34	-0,96	-0,19
Gmina Głuchołazy	189,40	-0,23	0,15
Gmina Stonie Śląskie	218,52	-0,12	-0,20
Gmina Mirsk	1 241,47	4,07	4,35

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 15. Kwota wydatków majątkowych na projekty dofinansow. z UE przypadająca na 1 mieszkańca – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Analizując strukturę wydatków można stwierdzić, że wśród nich dominują te przeznaczone na Oświatę i wychowanie oraz Rodzinę.

Tabela 53. Wydatki budżetowe gminy Radków według działów na koniec IV kw. w 2014 r. i 2020 r. (w zł)

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Rolnictwo i łowiectwo	434 541	495 332	114,0
Transport i łączność	5 237 692	1 023 304	19,5
Turystyka	1 029 073	518 474	50,4
Gospodarka mieszkaniowa	2 328 435	1 993 793	85,6
Administracja publiczna	4 429 027	5 052 831	114,1
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 229 754	712 658	58,0
Oświata i wychowanie	9 673 040	13 298 430	137,5
Ochrona zdrowia	197 664	185 316	93,8
Pomoc społeczna	5 149 268	3 187 750	61,9
Rodzina	-	12 270 840	-
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 144 859	6 320 448	294,7
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 062 643	1 904 353	92,3
Kultura fizyczna i sport	352 049	465 238	132,2
Pozostałe	2 116 476	1 700 373	80,3

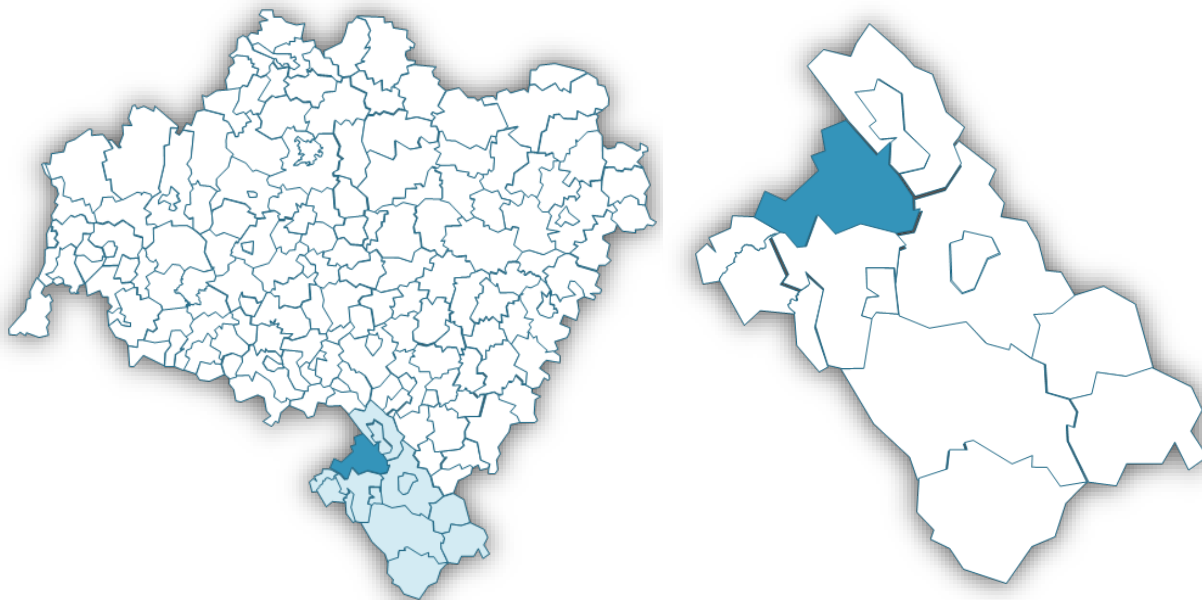
Źródło: przygotowane na podstawie opracowań rocznych Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

Niski udział w strukturze budżetu posiadają wydatki przeznaczone na ochronę zdrowia, kulturę fizyczną i sport, rolnictwo i łowiectwo oraz turystykę.

ANALIZA SFERY PRZESTRZENNEJ

POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Gmina Radków położona jest w południowej części województwa dolnośląskiego w powiecie kłodzkim, u podnóża Szczylińców na ziemi kłodzkiej. Powierzchnia gminy wynosi 139 km², w tym: 15 km² zajmuje miasto Radków, a ok. 124 km² wsie gminy.

Rysunek 16. Położenie gminy Radków na tle województwa dolnośląskiego i powiatu kłodzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map.

W skład gminy wchodzi: miasto Radków i 12 wsi: Wambierzyce, Tłumaczów, Ścinawka Średnia, Ścinawka Górna, Ścinawka Dolna, Suszyna, Raszków, Ratno Górne, Ratno Dolne, Pasterka, Karłów i Gajów.

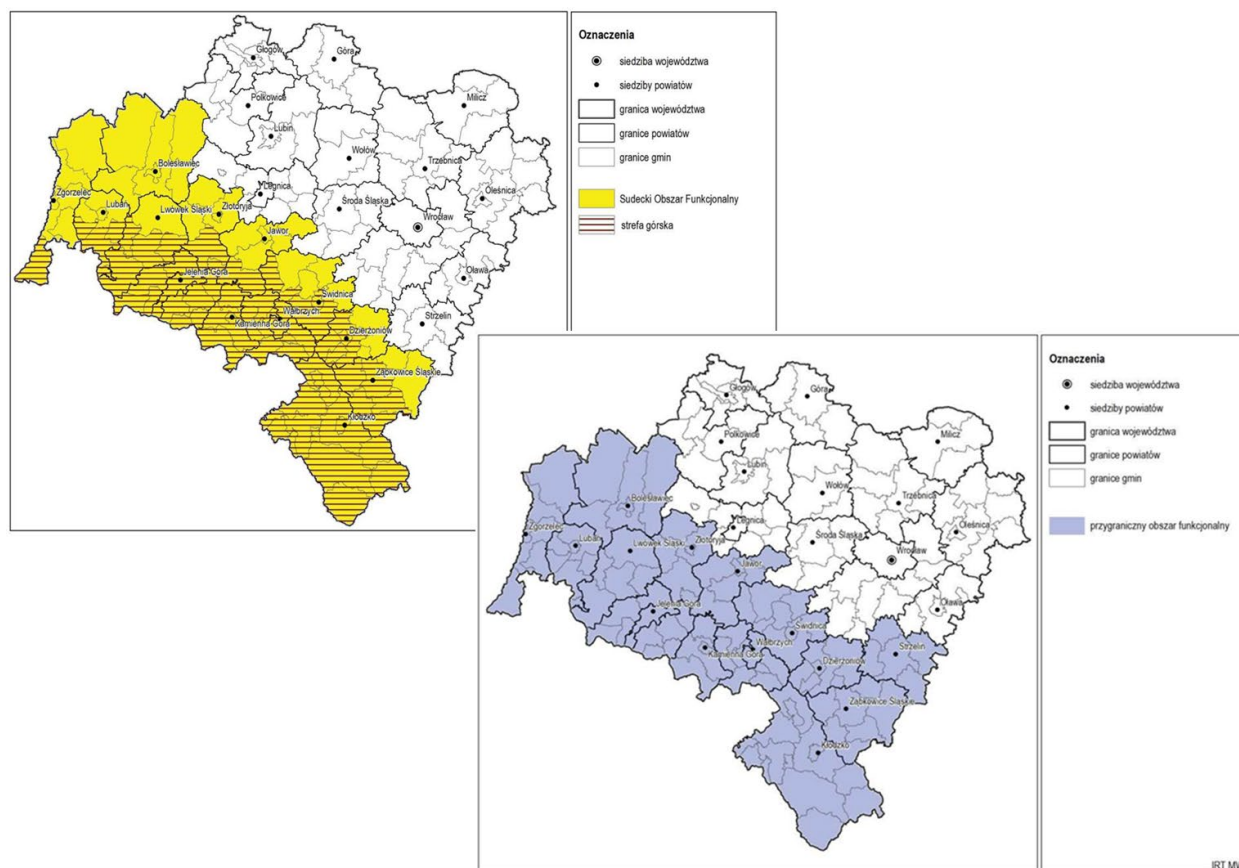
ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE

Zgodnie z obowiązującym Planem zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego gmina Radków znajduje się w granicach strefy górskiej Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Z racji na lokalizację gminy w granicach tego obszaru w dokumentach gminnych powinno uwzględniać się politykę rozwoju zawartą w Strategii Rozwoju Sudety 2030.

Gmina Radków znalazła się również w granicach przygranicznego obszaru funkcjonalnego. Obszar ten jest klasyfikowany do obszarów wymagających rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej.

Przygraniczny obszar funkcjonalny został ustalony w planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego jako obszar o znaczeniu ponadregionalnym na podstawie art. 39 ust. 3 pkt 4 w związku z art. 49b pkt 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Rysunek 17. Zasięg Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego i strefy górskiej oraz przygranicznego obszaru funkcjonalnego

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego (Uchwała nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r.).

STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

Struktura funkcjonalno-przestrzenna to układ elementów przestrzennych danego obszaru, obejmujący ich wzajemne relacje funkcjonalne i przestrzenne. Struktura ta kształtuje się na skutek współoddziaływania na przestrzeń wszystkich istotnych czynników, takich jak: zdarzenia naturalne, przemiany polityczne i administracyjne, rozwój społeczny wraz z zapotrzebowaniem na nowe siedziby ludzkie, rozwój gospodarczy i powstające miejsca pracy, udostępnienie komunikacji i rozwój funkcji usługowych, a także możliwości wypoczynku i spędzenia wolnego czasu. Struktura jest zatem wynikiem zbioru przestrzennie zależnych od siebie warunków społecznych i gospodarczych, które w szerokim zakresie warunkują się nawzajem i tym samym określają lub wpływają na układ przestrzeni⁶.

Kształtowanie przestrzeni powinno zapewnić harmonijną całość oraz uwzględnić w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Określenie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy ma na celu ustalenie głównych powiązań i relacji wewnątrz i na zewnątrz jednostki terytorialnej, które pozwolą na zrozumienie zasad funkcjonowania gminy i wskazanie właściwych kierunków jego rozwoju przestrzennego. Struktura funkcjonalno-przestrzenną składa się z wielu systemów i podsystemów oraz z wielorakich relacji pomiędzy nimi, zarówno poziomych, jak i pionowych.

⁶ M. Borska, Gospodarka i polityka przestrzenna, Warszawa, 2004 r.

Dla prawidłowego funkcjonowania gminy oraz swobodnego rozwoju niezbędna jest prosta i czytelna struktura, która umożliwi, w efektywny sposób, realizację przestrzennych interakcji. Aby struktura była czytelna, jej elementy muszą być również łatwe do identyfikacji. Istotna jest także komplementarność funkcjonujących rozwiązań, zapewniająca zaspokajanie w jak największym stopniu, na najwyższym poziomie, jak najwięcej potrzeb mieszkańców i przedsiębiorców, w optymalnej liczbie lokalizacji. W celu osiągnięcia najwyższej efektywności struktury ważna jest odpowiednia dywersyfikacja źródeł, celów i środków transportu. Oznacza to, iż w optymalny sposób na terenie gminy należy rozmieścić poszczególne funkcje i zapewnić możliwość różnego rodzaju kontaktów i przepływów pomiędzy nimi, w szczególności transportowych, poprzez indywidualny transport pieszy, kołowy, w tym rowerowy, samochodowy aż do przewozów zbiorowych różnymi środkami transportu.

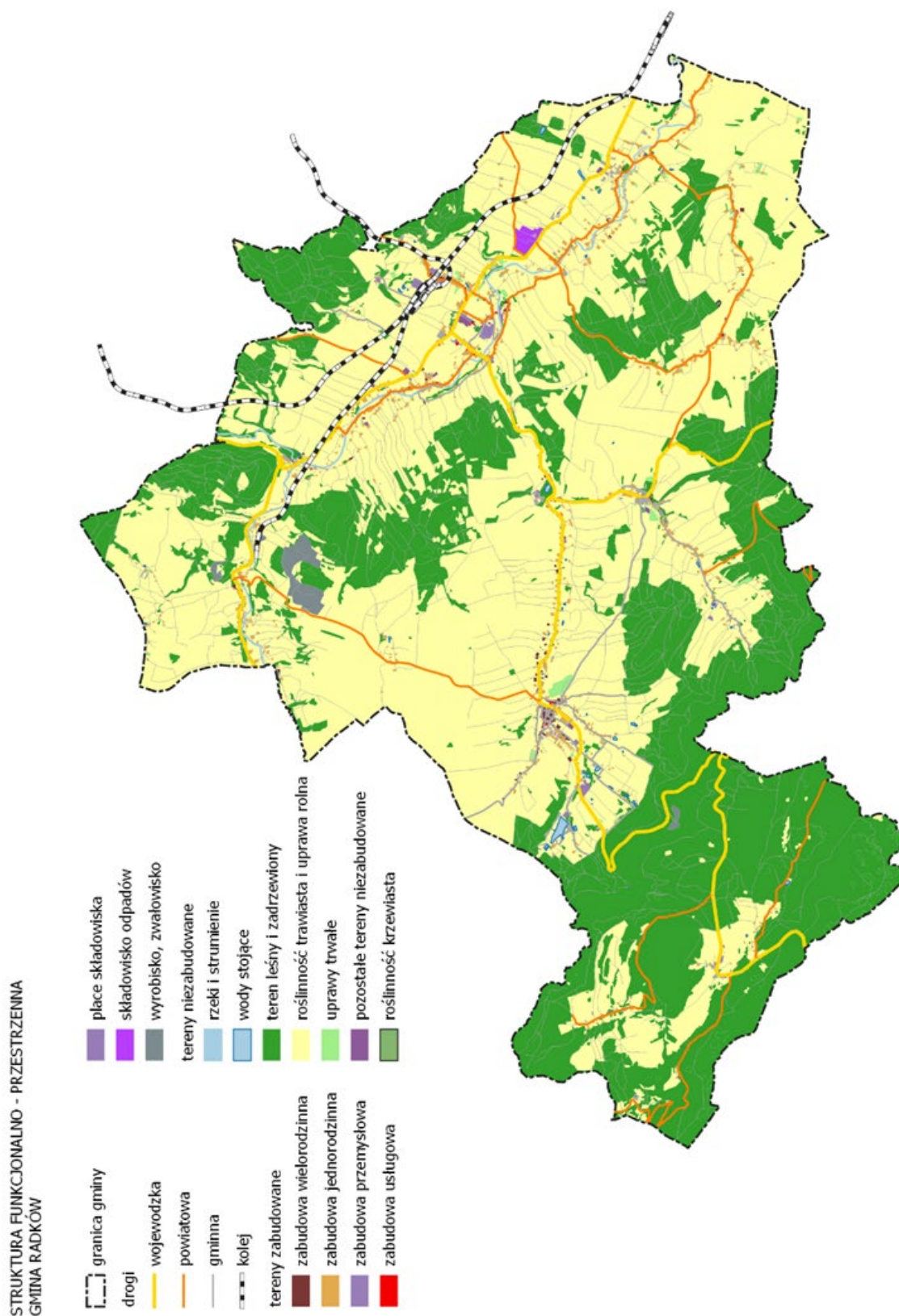
Istotną kwestią w programowaniu rozwoju jest jego etapowanie, gdyż realizacja poszczególnych elementów w niewłaściwej kolejności, może prowadzić do zaburzenia ładu przestrzennego, wprowadzenia trudnych do skorygowania ograniczeń oraz osłabienia efektywności struktury.

Kluczowe dla oceny struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy jest jej stan istniejący i ocena jej funkcjonowania. Ze względu na dotychczasowe zagospodarowanie głównie leśne i rolne, na terenie gminy, za wyjątkiem terenów eksploatacji kruszyw, nie występują elementy zagospodarowania w istotnym stopniu dysharmonizujące przestrzeń.

Równie ważna jest ocena prowadzonej polityki przestrzennej gminy określonej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Radków, w którym podkreślono, iż w planach rozwoju gminy należy szczególnie zadbać o zachowanie dotychczasowej równowagi przestrzennej, uwzględniając przy tym zasady zrównoważonego rozwoju, w związku z tym za priorytet uznano zapewnienie równowagi pomiędzy postępującym zainwestowaniem terenów a ochroną wartości ekologicznych i kulturowych. W celu ich zapewnienia, ustalono:

- zasady ochrony dóbr kultury,
- wprowadzono ustalenia pozwalające na kontrolę nad zainwestowaniem terenów oraz minimalizowanie konfliktów przestrzennych i społecznych,
- wprowadzono ochronę gruntów rolnych i leśnych,
- zasady minimalizujące wpływ negatywnych czynników na mieszkalnictwo, dla terenów, na których prowadzona jest działalność mająca negatywny wpływ na środowisko i zdrowie ludzi.

Krajobraz gminy jest zdominowany przez obszary rolnicze oraz leśne (przede wszystkim w południowo-zachodniej części gminy). Największy kompleks leśny obejmuje Park Narodowy Gór Stołowych. Duże zwarte kompleksy znajdują się ponadto na terenie Wzgórz Ścinawskich oraz wzdłuż granicy z gminą Nowa Ruda. Pozostałe kompleksy leśne są bardzo rozczłonowane i cechują się niezbyt dużym arealem. Ukształtowanie terenu jest zróżnicowane. Północno-zachodnia część gminy posiada zdecydowanie górzysty charakter z pasmem wzniesień przebiegającym z zachodu na wschód oraz najwyższym wzniesieniem tj. Szczelińcem Wielkim znajdującym się na poziomie ok. 922 m n.p.m. Równoległe do doliny rzeki Ścinawki istnieje niewielkie pasmo górskie złożone z kilkunastu wzniesień nieprzekraczających 800 m n.p.m. W obrębie gminy znajdują się wzniesienia: Góra św. Anny (647 m n.p.m.), Góry Wszystkich Świętych (648 m n.p.m.) i Kościelca (586 m n.p.m.). Obniżenie Ścinawskie jest doliną o wąskim, lekko falistym płaskim dnie i stromych asymetrycznych zboczach. Najwyższe położenie doliny wynosi 380 m n.p.m. a najniższe 355 m n.p.m. Całość stanowi równinny, lekko falisty i łagodnie opadający w kierunku wschodnim obszar. Środkiem Obniżenia płynie rzeka Ścinawka.

Rysunek 18. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Radków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k.

STRUKTURA OSADNICZA I ZASOBY MIESZKANIOWE

Najbardziej rozwinięte układy przestrzenne posiadają miasto Radków, pełniące funkcję ośrodka administracyjnego, oraz układ ciągnący się wzdłuż rzeki Ścinawka. Miasto zamieszkuje około dwóch i pół tysiąca osób. Kolejnymi największymi miejscowościami pod względem liczby ludności są Ścinawka Średnia, Dolna i Górna oraz Wambierzyce.

Gmina składa się z 12 sołectw: Gajów, Karłów, Pasterka, Raszków, Ratno Dolne, Ratno Górne, Suszyna, Ścinawka Dolna, Ścinawka Górna, Ścinawka Średnia, Tłumaczów i Wambierzyce. Gmina Radków sąsiaduje z gminą Nowa Ruda, miastem Nowa Ruda, gminą Kłodzko, gminą Szczytna oraz gminą Kudowa Zdrój. Od północnego-zachodu graniczy z Republiką Czeską. Tereny zajmowane pod zabudowę obejmują głównie obszary w dolinie rzek: Ścinawki, Pośnej, Cedronu i Włodzicy oraz wzdłuż dróg wojewódzkich.

Miasto Radków posiada centralnie usytuowany rynek z wyprowadzonymi z niego ulicami. Pozostały układ przestrzenny miasta ma charakter włączonych w organizm miejski układów wsi, przysiółków i kolonii. Większość wsi na terenie gminy Radków, głównie w dolinie rzeki Ścinawki, oparta została o łańcuchowe układy zabudowy z rozbudowanym układem dróg ujmujących koryta rzeki lub jej dopływów. Najbardziej rozbudowane formy układu łańcuchowego posiadają Ścinawki Dolna, Górna i Średnia oraz Tłumaczów, tworzące jeden zespół osadniczy rozciągający się wzdłuż rzeki Ścinawki. Układ łańcuchowy zauważalny jest także w miejscowościach Pasterka, Ratno Dolne, Ratno Górne, Raszków, części Wambierzyc. Przestrzenny rozwój wsi i zagęszczenie sieci dróg przekształciły wcześniejsze, czytelne układy łańcuchowe w układy wielodrożne.

Dominuje zabudowa 2-3 kondygnacyjna, o dachach spadzistych. Główne formy zabudowy mieszkaniowej na terenie miasta to zabudowa wielorodzinna (kamienice czynszowe) i zabudowa jednorodzinna. W obrębach wiejskich zabudowa mieszkaniowa obejmuje zabudowę zagrodową oraz zabudowę jednorodziną. Część budynków pochodzi z okresu przedwojennego, z czego przeszło połowa została wybudowana w drugiej połowie XIX wieku i na początku XX wieku. Są to najczęściej budynki w złym stanie technicznym wymagające kompleksowych prac rewaloryzacyjnych⁷.

W latach 2014–2020 w gminie Radków wzrosła liczba mieszkań o 1,9% z 3.122 do 3.182. Podkreślić jednak należy, że liczba mieszkań w gminie rosła wolniej niż wynosiła średnia dla regionu (7,6%).

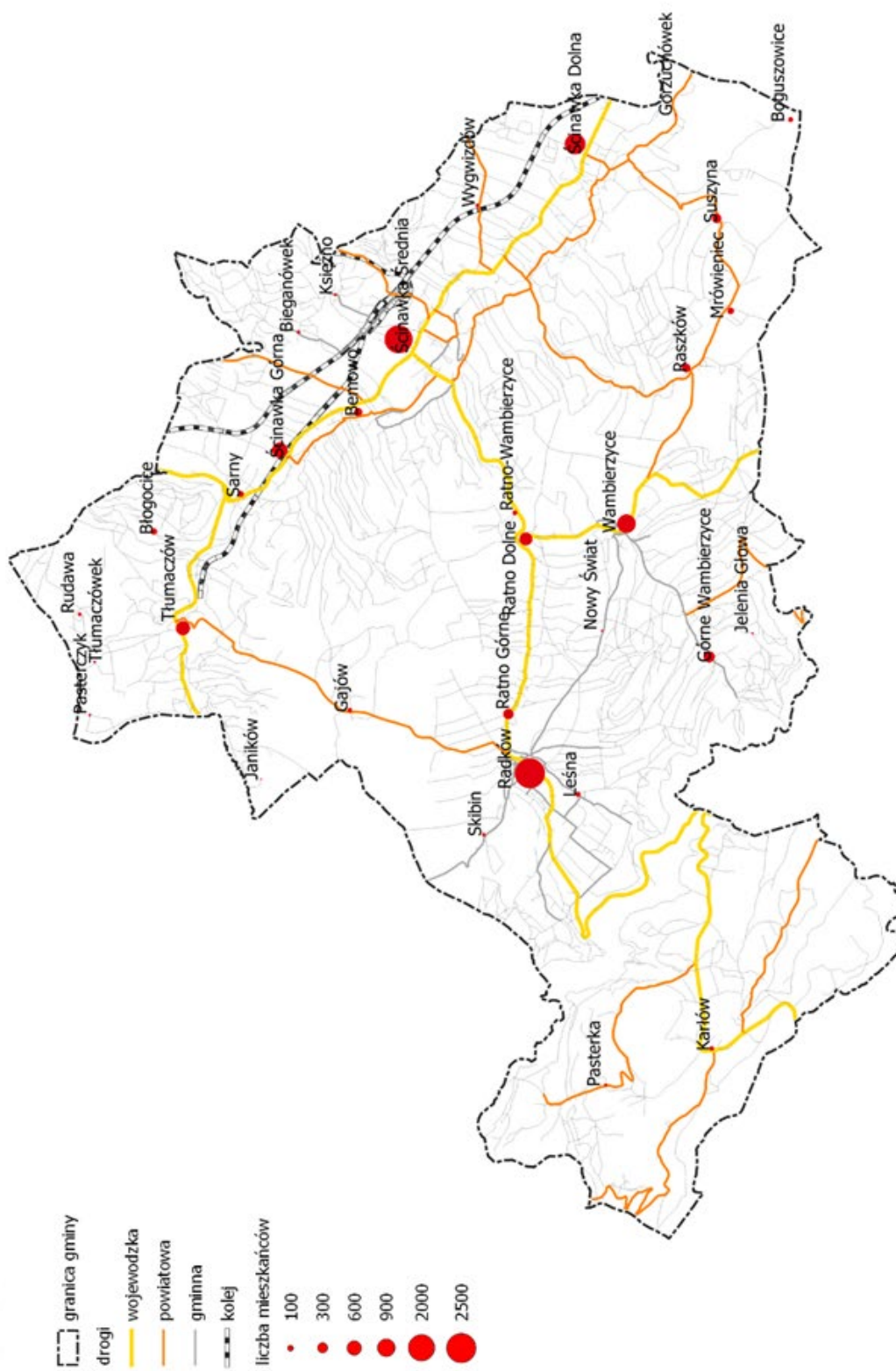
Tabela 54. Zasoby mieszkaniowe – mieszkania

JST	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Radków	3 122	3 182	101,9
Gmina Bystrzyca Kłodzka	7 623	7 914	103,8
Gmina Duszniki-Zdrój	2 082	2 095	100,6
Miasto Kłodzko	11 437	11 615	101,6
Gmina Kłodzko	6 036	6 221	103,1
Gmina Kudowa-Zdrój	3 983	4 035	101,3
Gmina Lądek-Zdrój	3 449	3 485	101,0
Gmina Lewin Kłodzki	803	828	103,1
Gmina Międzyzylesie	2 756	2 807	101,9
Miasto Nowa Ruda	9 295	9 351	100,6
Gmina Nowa Ruda	4 371	4 443	101,6
Gmina Polanica-Zdrój	3 033	3 120	102,9
Gmina Stronie Śląskie	3 053	3 104	101,7
Gmina Szczytna	2 537	2 600	102,5
Powiat kłodzki	63 580	64 800	101,9
Dolny Śląsk	1 123 386	1 208 215	107,6

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

⁷ Podstawą niniejszego sformułowania była przeprowadzona wizja lokalna oraz dane z BDOT.

STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA
STRUKTURA OSADNICZA
GMINA RADKÓW

Rysunek 19. Struktura osadnicza gminy Radków

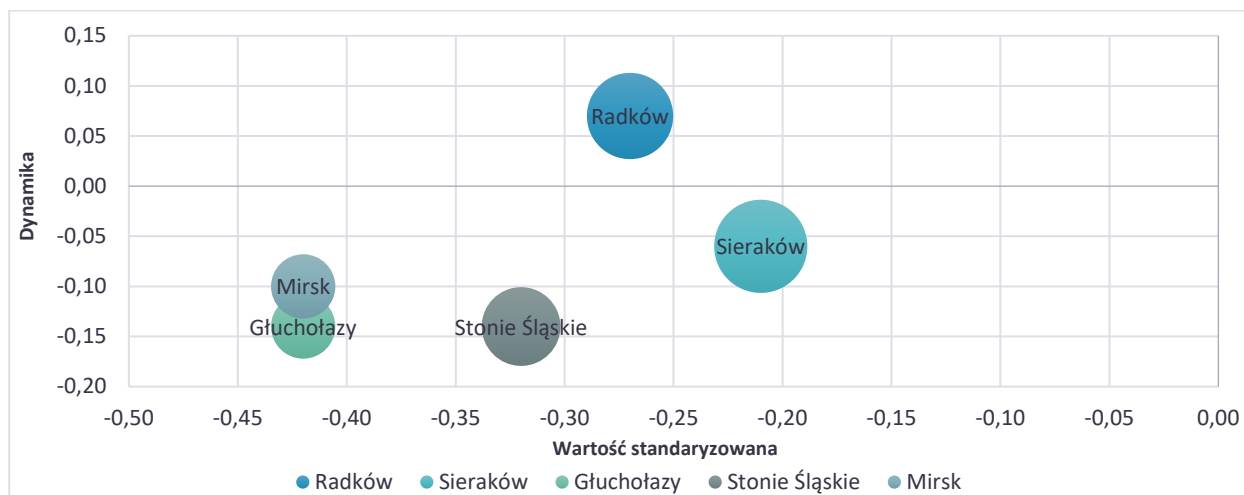
Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k i danych GUS.

Analizując średnią trzyletnią liczbę mieszkań oddanych do użytku stwierdzić można, że budownictwo mieszkaniowe w gminie Radków rozwija się wolniej niż w gminie Sieraków, ale szybciej niż w gminach: Stronie Śląskie, Głuchotąży i Mirsk.

Tabela 55. Średnia trzyletnia liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności

JST	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Radków	1,8	-0,27	0,07
Gmina Sieraków	2,1	-0,21	-0,06
Gmina Głuchotąży	1,0	-0,42	-0,14
Gmina Stronie Śląskie	1,5	-0,32	-0,14
Gmina Mirsk	1,0	-0,42	-0,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 20. Średnia trzyletnia liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Gminny zasób mieszkaniowy gminy Radków tworzą lokale mieszkalne położone w 42 budynkach stanowiących w 100% własność gminy oraz lokale w 82 budynkach wspólnotowych. Łącznie w zasobie gminy znajduje się 451 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni 21.253 m². W skład mieszkaniowego zasobu gminy Radków wchodzi również 2 lokale, których najem związany jest ze stosunkiem pracy.

Zdecydowana większość budynków znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy Radków powstało przed 1945 r. (118 budynków – ok. 96%). Większość budynków i lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy znajduje się w średnim i dobrym stanie technicznym. W złym stanie technicznym znajduje się 6 budynków wymagających remontu i modernizacji.

Wszystkie lokale komunalne znajdujące się w zasobie mieszkaniowym gminy Radków wyposażone są w urządzenia sanitarno-kanalizacyjne i ponad 99% w ustęp spłukiwany. Łazienka stanowi wyposażenie prawie 89% lokali. Dostęp do gazu przewodowego ma ponad 44% lokali, natomiast do centralnego ogrzewania prawie 11% lokali.

W ramach prowadzonej działalności gmina bezpośrednio zarządzała 42 budynkami o liczbie mieszkań 209 i powierzchni użytkowej 9.767 m² oraz 252 mieszkaniami w budynkach stanowiących współwłasność o powierzchni użytkowej 11.486 m².

W 2020 r. na gospodarowanie mieszkaniowym zasobem gminy wydatkowano łącznie kwotę 1.012.845 zł.

W 2020 r. wysokość czynszu określana była w oparciu o stawkę bazową ustaloną na poziomie 4,30 zł/m² obowiązującą od 1 kwietnia 2020 r. (zgodnie z Zarządzenia nr 234/20 Burmistrza Miasta i Gminy Radków z dnia 30 grudnia 2020 r.) oraz w oparciu o jakościowe stawki obliczane indywidualnie dla każdego lokalu oddzielnie (na plus maksymalnie 80% na minus nie więcej niż 40%). Średni czynsz wyniósł 6,02 zł/m², maksymalny 7,74 zł/m², natomiast czynsz za najem socjalny lokali kształtował się na poziomie 1,29 zł/m².

TERENY USŁUGOWE, W TYM SPORTOWO-REKREACYJNE

Tereny i obiekty usługowe skupiają się w centralnych częściach miejscowości Radków, Ścinawka Średnia, Wambierzyce i Karłów.

Do kompleksów wyróżniających się w strukturze funkcjonalnej gminy należą tereny położone:

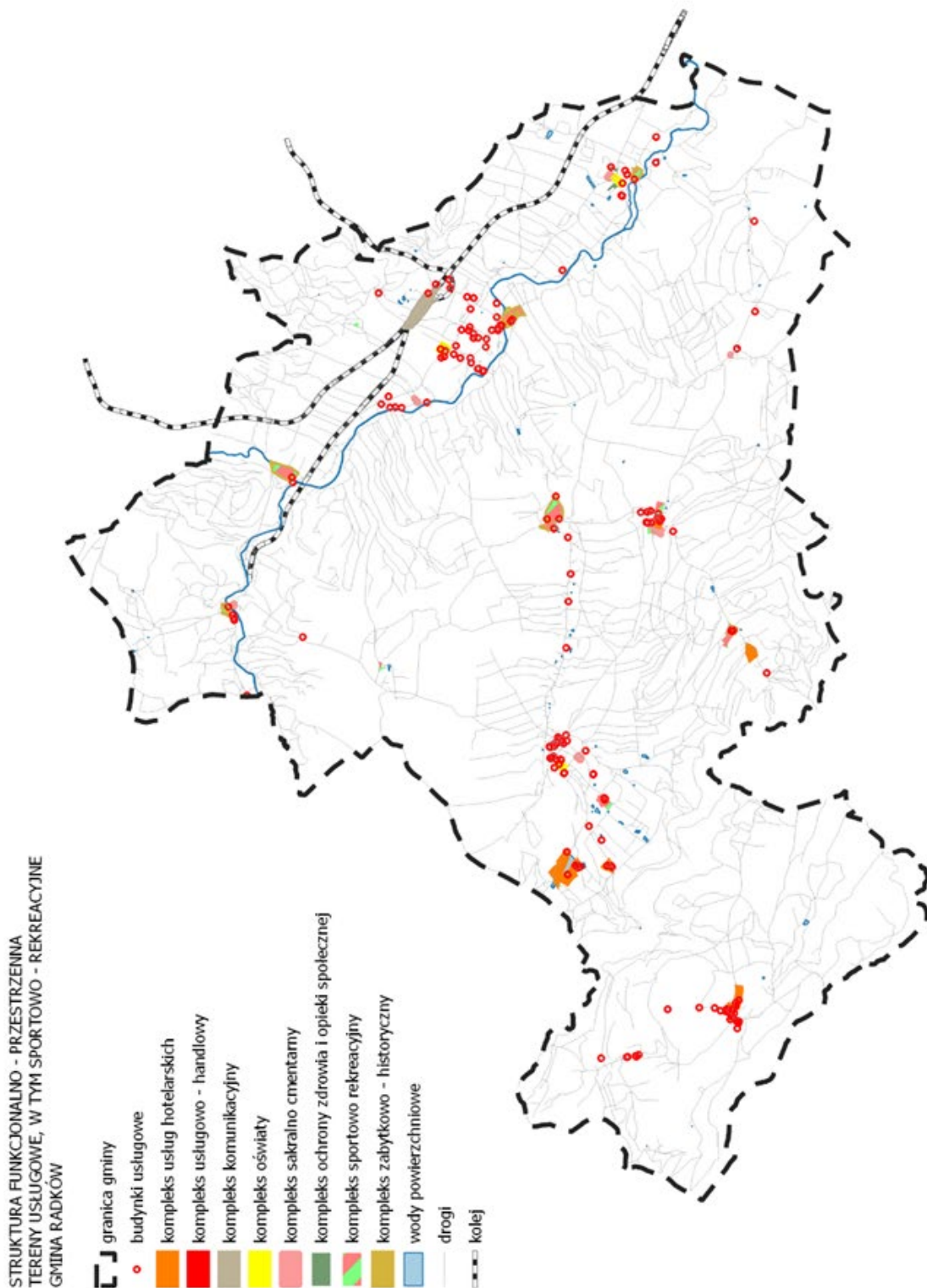
- na południe od terenów kolejowych w centralnej Ścinawce Średniej, gdzie zlokalizowanych jest szereg usług handlu, rzemiosła gastronomii jak również kompleks zabytkowo-historyczny tj. zespół dworski wraz z parkiem, dawna prepozytura jezuicka przy ulicy Wojska Polskiego, kompleks edukacyjny, w skład którego wchodzi Zespół Szkolno-Przedszkolny, hala sportowa, kompleks sportowo-rekreacyjny, żłobek
- w centralnej części Radkowa, gdzie w Ratuszu oraz zabudowie pierzowej rynku istnieje centrum administracyjne gminy, jak również szereg cenotwórczych usług, a w niedużej odległości kompleks edukacyjny złożony z budynków Zespołu Szkolno-Przedszkolnego z zapleczem rekreacyjnym,
- w zachodniej części Radkowa, gdzie zlokalizowane są tereny rekreacyjno-sportowe związane z Zalewem Radkowskim, geopark oraz taras widokowy na Górze Guzowatej,
- w Wambierzycach, gdzie zlokalizowany jest kompleks sakralny związany z Bazyliką pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny oraz Górą Kalwarią,
- w Karłowie z kompleksem usługowym obsługującym ruch turystyczny na Szczeliniec Wielki,
- w Suszynie zlokalizowane jest Suszyńskie Centrum Kultury i Tradycji z Muzeum Kamieni oraz znajduje się wieża widokowa „Suszynka”,
- w Ścinawce Dolnej zlokalizowany jest kompleks edukacyjny położony w historycznym centrum miejscowości, w pobliżu kościoła parafialnego.

W strukturze wyróżnia się także zabytkowy, zamkowo-parkowy zespół w Ratnie Dolnym, który niestety ze względu na stan techniczny obiektów obecnie niepełni funkcji usługowych.

Bazę sportowo-rekreacyjną tworzą także tzw. boiska i kompleksy sportowe:

- przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Ścinawce Dolnej 21a,
- przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Wambierzycach przy ul. Ks. Tadeusza Michalika 5,
- hala sportowa wraz z siłownią w Ścinawce Średniej przy ul. Sikorskiego 34B,
- 4 kompleksy boisk ORLIK 2012 (w Ścinawce Dolnej k/Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, w Wambierzycach przy ul. ks. Michalika powyżej Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, w Radkowie przy ul. Piastowskiej i w Tłumaczowie),
- kompleks boisk w Ścinawce Średniej przy ul. Mickiewicza, w skład którego poza boiskiem piłkarskim wchodzi: kort do tenisa ziemnego, boisko wielofunkcyjne do siatkówki/koszykówki, skatepark, plac zabaw, linarium, siłownia zewnętrzna,
- mały Orlik w Ratnie Górnym 4a przy Centrum Kulturalno-Sportowo-Rekreacyjnym,
- Wiejskie Centrum Kultury, Rekreacji i Integracji wraz z siłownią w Wambierzycach przy ul. Noworudzkiej 2,
- kompleks boisk oraz sala gimnastyczna przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Radkowie przy ul. Jagiellońskiej 2,
- place zabaw w każdej z miejscowości
- skatepark przy ul. Cmentarnej w Radkowie,
- lodowisko przy ul. Piastowskiej w Radkowie,
- trasy narciarstwa biegowego w Karłowie.

Drobne obiekty usługowe rozlokowane są także w pozostałych miejscowościach wzdłuż głównych ulic.

Rysunek 21. Tereny usługowe, w tym sportowo-rekreacyjne gminy Radków
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k.

TERENY PRODUKCYJNE I SKŁADOWE, W TYM GÓRNICZE

W strukturze gminy w zakresie terenów produkcyjnych dominują kompleksy przemysłowe związane z terenami i obszarami górniczymi, zlokalizowanymi:

- w Radkowie w południowo-zachodniej części gminy, w bezpośrednim sąsiedztwie Parku Narodowego Gór Stołowych,
- w Tłumaczowie na południe i na północ od terenów zurbanizowanych,
- w Ścinawce Średniej w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowej,
- w Ścinawce Dolnej na południe do terenów zurbanizowanych.

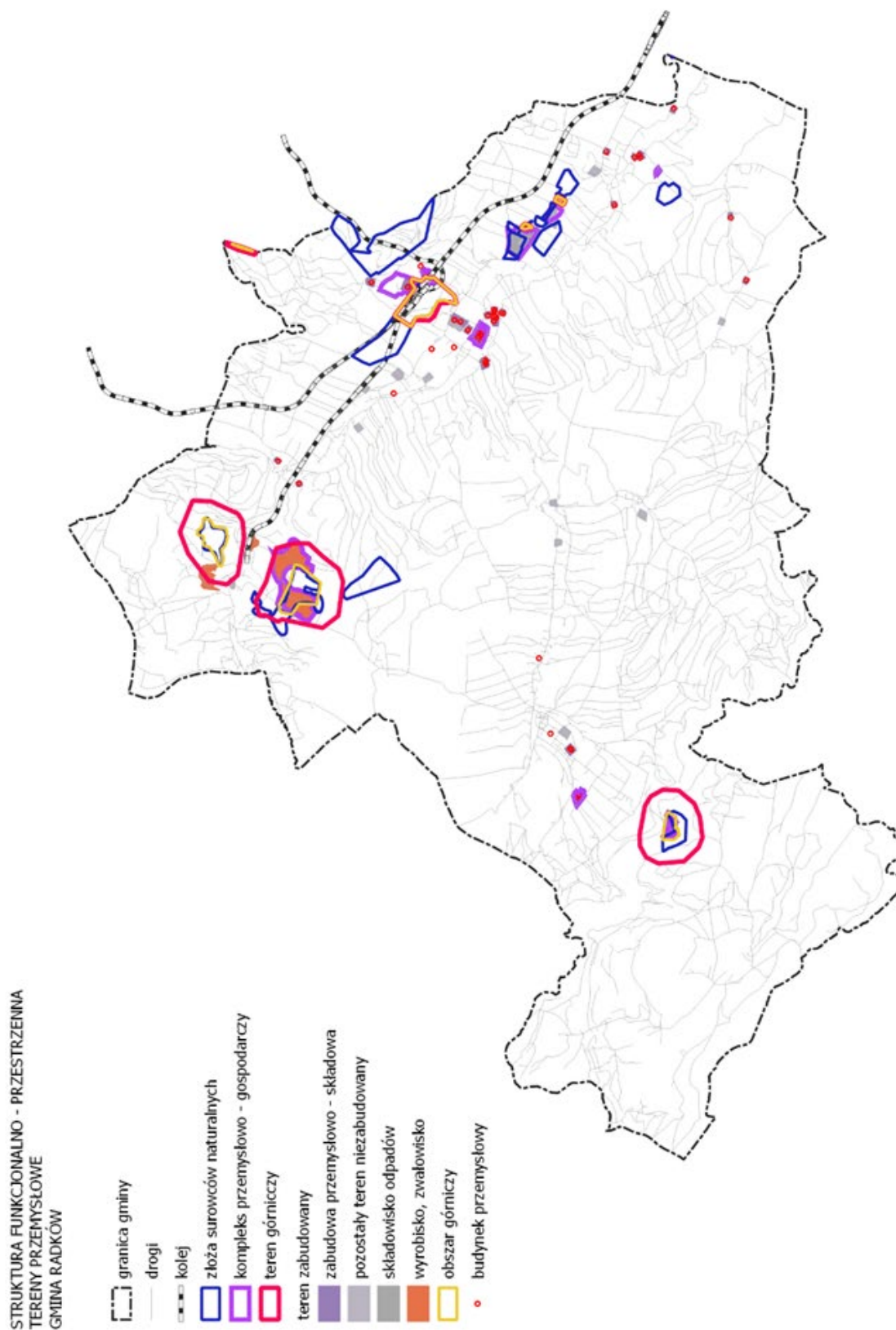
W miejscowości Tłumaczów występują wyrobiska i zwałowiska, których istnienie powiązane jest z prowadzoną na tym terenie działalnością wydobywczą.

Na terenie gminy Radków występuje szereg udokumentowanych zasobów złóż kopalin, zlokalizowanych w Radkowie, Tłumaczowie, oraz Ścinawce Średniej i Dolnej. Występujące tu kopaliny to przede wszystkim piaski i żwiry, surowce ilaste ceramiki budowlanej, melafir, piaskowiec.

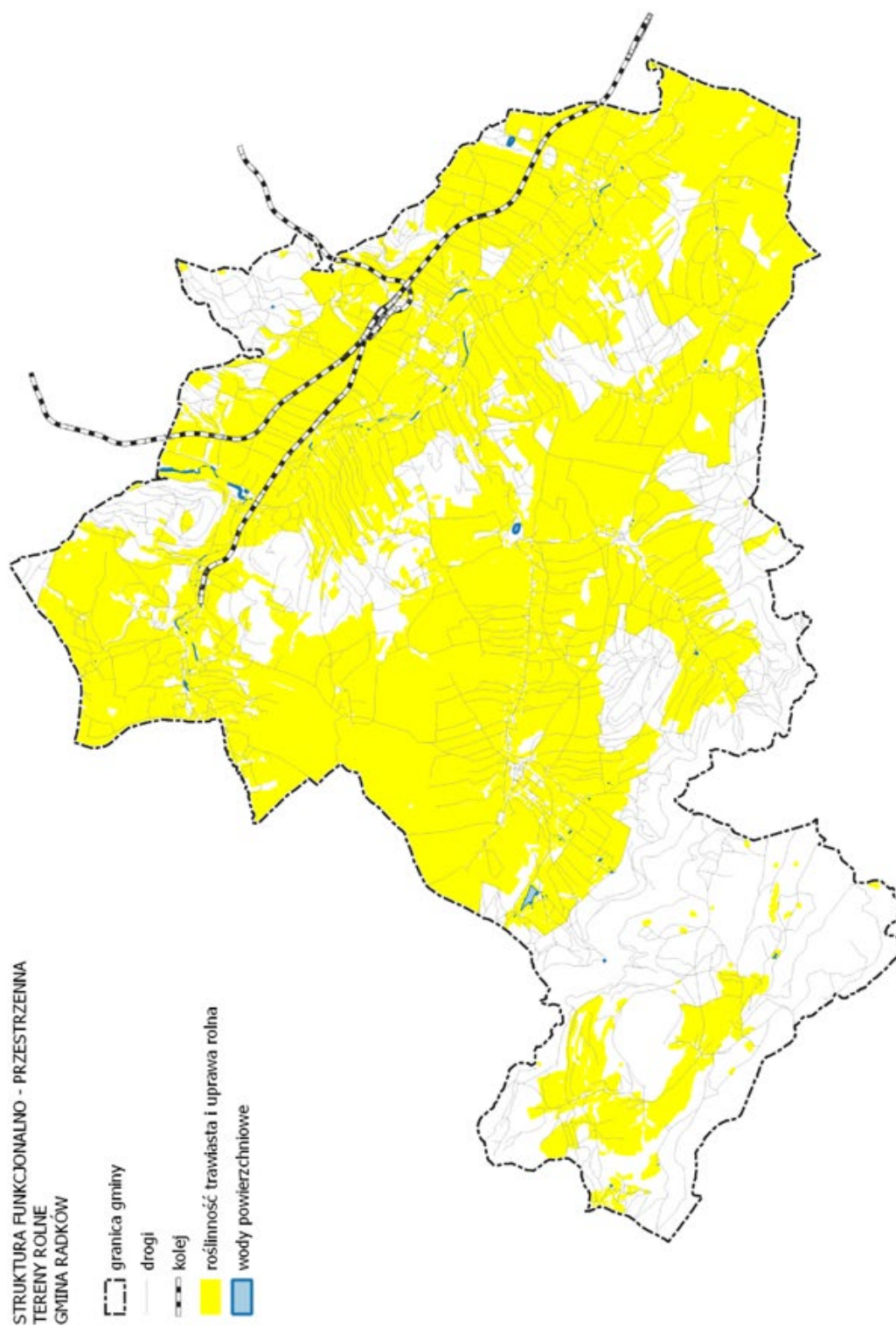
Natomiast średniej i małej wielkości tereny zabudowy przemysłowo-składowej rozproszone są w miejscowościach Ścinawka Średnia i Dolna.

TERENY ROLNE

Tereny roślinności trawiastej i tereny rolne są, obok terenów leśnych dominującymi powierzchniowo terenami w strukturze funkcjonalno-przestrzennej Radkowa. Największe zwarte kompleksy zlokalizowane są w centralnej, północnej i wschodniej części gminy. Uprawy rolne przeplatają się z kompleksami leśnymi i dużymi obszarami łąk. Natomiast północne tereny dodatkowo poprzetykane są obszarami zainwestowanymi. Przeważają gleby III, IV i V klasy bonitacyjnej. Z uwagi na trudne warunki morfologiczne oraz dość niską przydatność gleb większość gruntów rolnych jest ekstensywnie użytkowana rolniczo. Gleby V i VI klasy bonitacyjnej nadają się wyłącznie do zalesienia.

Rysunek 22. Tereny przemysłowe gminy Radków
Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k.

Rysunek 23. Tereny rolne gminy Radków
Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k.

TERENY OTWARTE – TERENY ZIELONE, TERENY WÓD

Podstawą do gospodarowania wodami na terenie gminy Radków będą przepisy wynikające z Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry i Łąby.

Tereny otwarte stanowią szerokie pasy terenów rolnych rozciągających się od północnego zachodu ku południowemu wschodowi gminy. W pasie tym występuje kilka niewielkich obszarów leśnych zlokalizowanych na wzgórzach wzdłuż rzeki Ścinawka. Występujące tu tereny leśne i rolne wraz towarzyszącą im zielenią śródpolną, stanowią o walorach przyrodniczych tego terenu. Tereny leśne, kępy drzew i zakrzewienia stanowią cenne siedliska dla ornitofauny. W sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej, gdzie środowisko przyrodniczo zostało przekształcone antropogenicznie zlokalizowane są siedliska nieleśne pochodzenia antropogenicznego. Do tej grupy zaliczają się łąki, zbiorowiska chwastów zbożowych i okopowych.

Gmina Radków leży w obrębie zlewni rzeki Ścinawki (głównie) oraz Bystrzycy Dusznickiej (południowa część) i zlewni Metuje (Pasterka). Przez gminę przepływa rzeka Ścinawka wraz z dopływami: Bożanowski Potok, Studzieniec, Szczyp, Raszkówka, Jalina, Czerwonogórski Potok, Włodzica, Marcowski Potok, Dzik, Piekło, Pośna, Kozi Potok, Psi Potok i Cedron. Ponadto przez gminę przepływa Kamienny Potok, Czerwona Woda, Mostowa Woda oraz Żydawka. Tereny położone w dolinie Ścinawki zagrożone są wylewami powodziowymi w okresie roztopów i intensywnych letnich opadów deszczu.

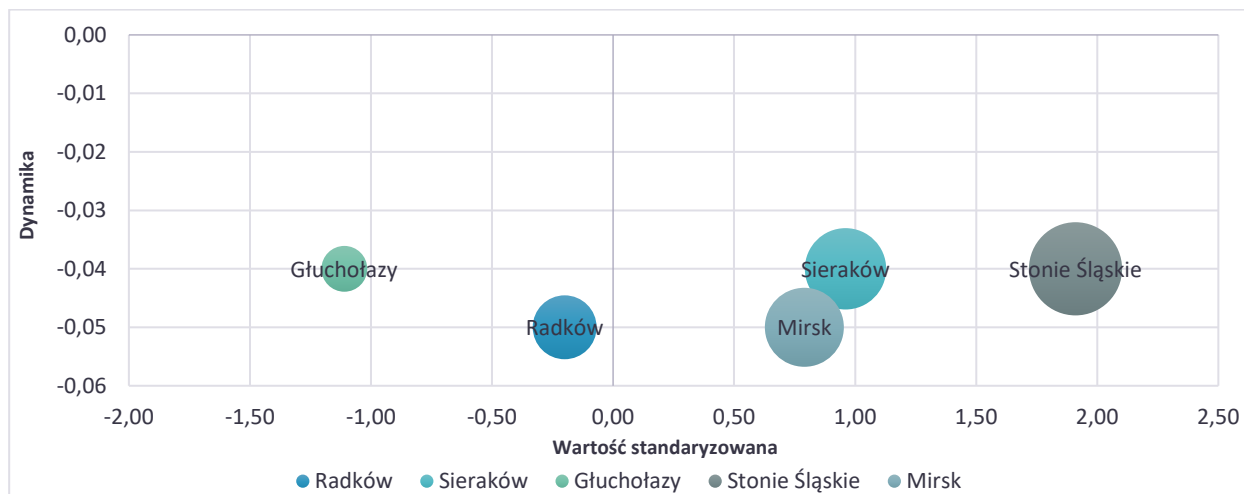
Lasy występujące na terenie gminy zaliczane są do obszarów o wybitnych walorach przyrodniczych. Spełniają one funkcje ekologiczne, gospodarcze i turystyczne. Gospodarcze znaczenie lasów opiera się na produkcji drewna. Największy zwarty zespół lasów znajduje się w zachodnio-południowej części gminy, który należy do rozległego kompleksu leśnego Parku Narodowego Gór Stołowych. Ze względu na stosunkowo słabe grunty część terenów gminy powinna zostać przewidziana do zalesienia.

Dane MRL wskazują, iż pod względem lesistości gmina Radków kształtuje się na 4 miejscu wśród wszystkich jednostek JST wybranych do porównania. Wszystkie gminy charakteryzuje ujemna dynamika.

Tabela 56. Lesistość (%)

JST	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Radków	35,6	-0,20	-0,05
Gmina Sieraków	57,7	0,96	-0,04
Gmina Głuchołazy	18,3	-1,11	-0,04
Gmina Stronie Śląskie	75,7	1,91	-0,04
Gmina Mirsk	54,4	0,79	-0,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 24. Lesistość (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

UKŁAD KOMUNIKACYJNY I TRANSPORTOWY

Na terenie gminy Radków sieć transportowa jest mocno zhierarchizowana. Głównymi korytarzami drogowymi są drogi wojewódzkie nr 386, nr 387 oraz nr 388. Przez gminę przebiega malownicza Szosa Stu Zakrętów. Droga ta stanowi główną arterię komunikacyjną Parku Narodowego Gór Stołowych, przecinając Góry Stołowe łączy leżące po przeciwnych stronach masywu miasta: Kudowę Zdrój i Radków. Natomiast linie kolejowe zlokalizowane w północnej części gminy przecinają gminę trasą ze wschodu na zachód, nie dochodząc do Granicy Państwa oraz trasą w kierunku północnym. Pozostałe elementy sieci transportowej tworzą równomiernie rozłożoną sieć obsługującą tereny zainwestowane.

INFRASTRUKTURA DROGOWA

Podstawowe powiązanie gminy z otoczeniem zapewniają następujące drogi:

- droga wojewódzka nr 386: granica państwa PL-ČR Tłumaczów/Otovice – Tłumaczów – Ścinawka Górna – Ścinawka Średnia – Ścinawka Dolna – Gorzuchów (DW381),
- droga wojewódzka nr 387: Ścinawka Średnia (DW386) – Ratno Dolne – Ratno Górne – Radków – Karłów – Kudowa Zdrój (DK8),
- droga wojewódzka nr 388: Ratno Dolne (DW387) – Polanica-Zdrój – Stara Łomnica – Bystrzyca Kłodzka (DK33),
- drogi powiatowe:
 - 3337 D: Nowa Ruda – Bieganów – Ścinawka Górna,
 - 3336 D: Ścinawka Górna – Ścinawka Średnia – do drogi wojewódzkiej nr 387,
 - 3335 D: Tłumaczów – Radków,
 - 3334 D: granica państwa – Pasterka – do drogi wojewódzkiej nr 387,
 - 3303 D: Wambierzyce – Chocieszów,
 - 3312 D: Wolibórz – Dzikowiec – Nowa Ruda Słupiec – Ścinawka Średnia,
 - 3328 D: od drogi wojewódzkiej nr 387 – Ścinawka Średnia – Ścinawka Dolna – Gorzuchów,
 - 3329 D: od drogi wojewódzkiej nr 386 – Ścinawka Dolna – Raszków – do drogi wojewódzkiej nr 386,
 - 3331 D: od drogi wojewódzkiej nr 388 – Raszków,
 - 3333 D: Granica Państwa – Karłów.

W gminie Radków istnieje sieć dróg gminnych zapewniających obsługę komunikacyjną obszarów zurbanizowanych gminy.

INFRASTRUKTURA KOLEJOWA

Przez obszar gminy przebiegają dwie czynne linie kolejowe:

- linia nr 286 (w relacji Wałbrzych – Głuszycza – Nowa Ruda – Ścinawka Średnia – Kłodzko) – obsługująca transport pasażerski i towarowy,
- linia nr 327 (Ścinawka Średnia – Nowa Ruda Słupiec) – obsługująca transport towarowy.

Obecnie nie funkcjonują linie kolejowe w relacji Broumov – Tłumaczów – Ścinawka Średnia oraz linia kolejowa relacji Ścinawka Średnia – Radków.

Linia na odcinku Ścinawka Średnia – Tłumaczów jest obecnie wykorzystywana na potrzeby transportu kruszywa eksploatowanego ze złoża „Tłumaczów – Gardzień”.

Na obszarze gminy zlokalizowany jest dawny, nieczynny dworzec w Radkowie oraz obecnie użytkowana stacja w Ścinawce Średniej.

INFRASTRUKTURA ROWEROWA

Rozwój ścieżek rowerowych ma ważne znaczenie nie tylko z punktu widzenia poprawy stanu środowiska naturalnego, ale również z uwagi na promocję turystyki i rekreacji. Ponadto drogi rowerowe poprawiają mobilność mieszkańców i ułatwiają decyzję o rezygnacji z korzystania z samochodu.

Teren gminy Radków doskonale nadaje się do uprawiania turystyki rowerowej. Gmina Radków wraz z obszarem Parku Narodowego Gór Stołowych ma bardzo dobrze rozbudowaną i oznakowaną sieć szlaków turystycznych (pieszych i rowerowych). Wyznaczone szlaki umożliwiają podziwianie przyrody, krajobrazów i architektury. Dzięki funkcjonowaniu turystycznych przejść granicznych na tym obszarze funkcjonuje wiele transgranicznych tras rowerowych łączących pogranicze polskie i czeskie.

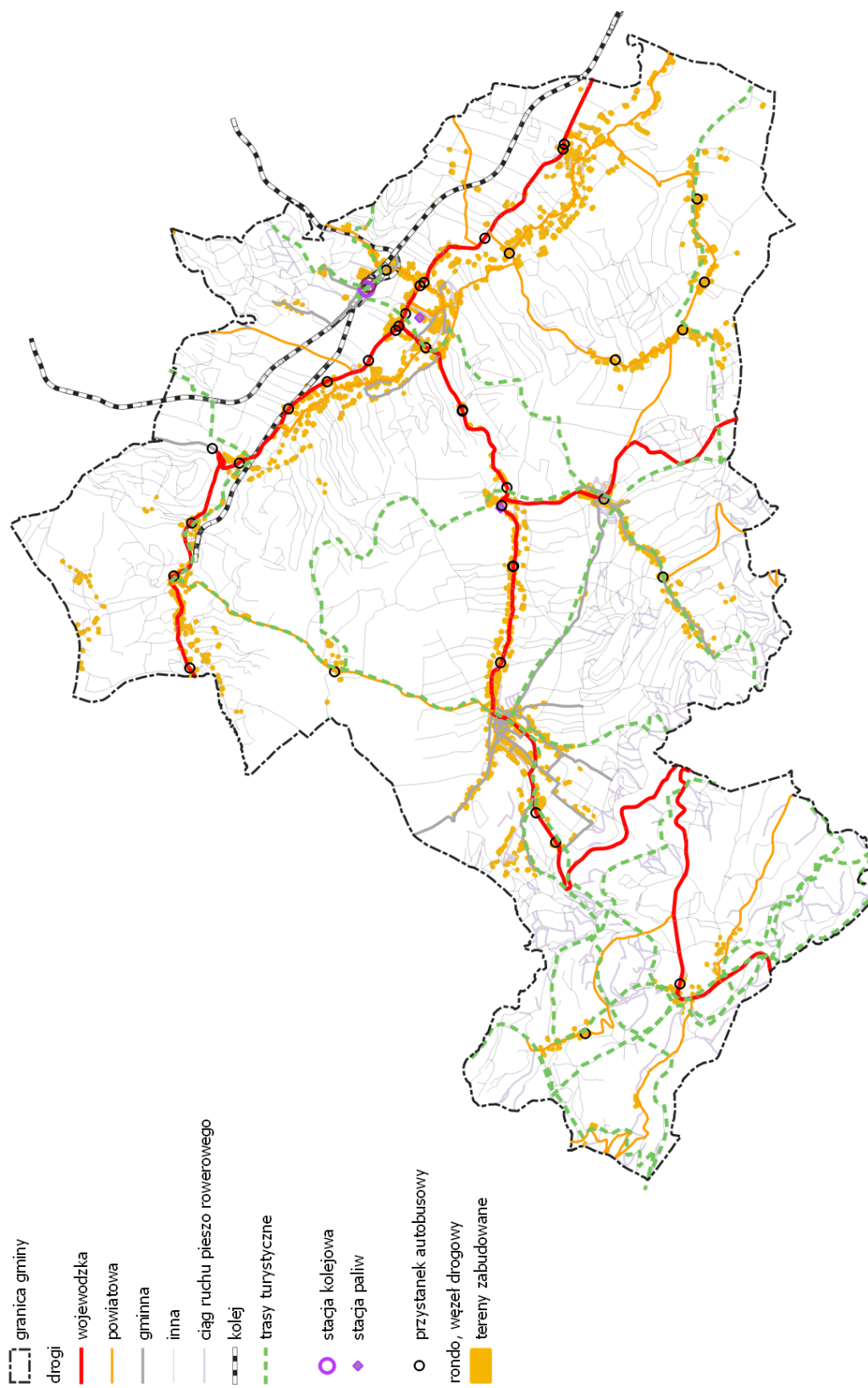
Najpopularniejsze szlaki piesze znajdują się w obszarze Karłowa, Szczelińca Wielkiego, Błędnych Skał, Skalnych Wrót, Wambierzyc.

Najbardziej znane szlaki rowerowe to m.in.:

- Międzynarodowa Trasa Rowerowa „Góry Stołowe”: przejście graniczne Tłumaczów – Gajów – Radków – Ratno Dolne – Wambierzycy – Studzienna – Chocieszów – Wolany – Polanica Zdrój – Szczytna – Duszniki Zdrój – Słoszów – Kuln – Gołaczów – Dańczów – Kudowa Zdrój – przejście graniczne Czerмна/Malá Čermná,
- Międzynarodowa Trasa Rowerowa: Ściany – Božanov/Radków – Radków – Karłów – przejście graniczne Ostra Góra/Machovka Lhota,
- Trasa Rtyne: Karłów – przejście graniczne Kudowa Słone/Nachod – Słone – Czerмна – Pstrążna – Rozdroże pod Lelkową – Polana YMCA – Szosa Stu Zakrętów – Karłów,
- Trasa Szczeliniec: Karłów – Pasterka – Droga nad Urwiskiem – Skalne Grzyby – Batorów – Karłów.

Zimą tereny niezabudowane służą amatorom narciarstwa biegowego. Na terenie Karłowa istnieją wycieczne szlaki narciarstwa biegowego oraz wypożyczalnie sprzętu.

STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA
UKŁAD KOMUNIKACYJNY
GMINA RADKÓW

Rysunek 25. Układ komunikacyjny gminy Radków
Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

GOSPODARKA ODPADAMI

Za gospodarkę odpadami na terenie gminy odpowiada gmina Radków, która w drodze przetargu dokonuje wyboru podmiotu obsługującego mieszkańców i instytucje w tym zakresie. Na terenie gminy zlokalizowane są:

- dwie Instalacje Komunalne: składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne oraz instalacja mechaniczno-biologiczna do przetwarzania odpadów komunalnych,
- składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest,
- PSZOK w Radkowie.

Jednocześnie przeterminowane leki przyjmowane są przez aptekę „Pod Szczelińcem” w Radkowie i punkt apteczny „Familia” w Ścinawce Średniej, a zużyte baterie i świetlówki można oddać do punktu zlokalizowanego w sklepie „Biedronka” w Ścinawce Średniej.

Analizując gospodarkę odpadami należy uwzględnić wskaźnik „Całkowita ilość odbieranych odpadów komunalnych na mieszkańca” będący wskaźnikiem podstawowym normy PN-ISO 37120.

W gminie Radków w latach 2014–2020 masa zebranych odpadów zmieszanych przypadających na mieszkańca zwiększyła się z 140,5 kg do 219,3 kg. Warto podkreślić, że w badanym okresie wartości powyższego wskaźnika była niższa niż w przypadku średniej dla powiatu kłodzkiego (238,9 kg) i średniej dla Dolnego Śląska (264,5 kg).

Tabela 57. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku na mieszkańca (w kg)

JST	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Radków	140,5	219,3	156,1
Gmina Bystrzyca Kłodzka	164,0	219,4	133,8
Gmina Duszniki-Zdrój	299,9	359,5	119,9
Miasto Kłodzko	278,2	184,2	66,2
Gmina Kłodzko	154,3	225,4	146,1
Gmina Kudowa-Zdrój	298,9	302,5	101,2
Gmina Lądek-Zdrój	250,9	330,8	131,8
Gmina Lewin Kłodzki	192,0	171,4	89,3
Gmina Międzyzlesie	149,2	189,1	126,7
Miasto Nowa Ruda	301,2	272,3	90,4
Gmina Nowa Ruda	225,8	264,8	117,3
Gmina Polanica-Zdrój	344,9	298,7	86,6
Gmina Stronie Śląskie	258,6	225,7	87,3
Gmina Szczytna	116,4	170,2	146,2
Powiat kłodzki	231,1	238,9	103,4
Dolny Śląsk	269,0	264,5	98,3

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Jak wynika z danych GUS w gminie Radków w 2020 r. odpady zebrane selektywnie stanowiły 36,0% ogółu odpadów (w przypadku gospodarstw domowych wskaźnik ten wyniósł 37,8%). Wartość niniejszego wskaźnika kształtowała się powyżej średniej dla powiatu kłodzkiego (31,2%) oraz średniej wojewódzkiej (33,9%).

Tabela 58. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów 2020 r.

JST	Ogółem	Z gospodarstw domowych	Papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne
Gmina Radków	36,0	37,8	14,5
Gmina Bystrzyca Kłodzka	22,7	23,9	14,3
Gmina Duszniki-Zdrój	18,3	20,9	12,6
Miasto Kłodzko	21,6	23,9	6,4
Gmina Kłodzko	32,5	33,3	24,1
Gmina Kudowa-Zdrój	41,2	45,2	8,6
Gmina Lądek-Zdrój	20,0	20,0	8,6
Gmina Lewin Kłodzki	38,2	39,9	23,0
Gmina Międzyzylesie	18,4	14,1	12,8
Miasto Nowa Ruda	33,8	34,0	12,0
Gmina Nowa Ruda	24,5	24,6	13,2
Gmina Polanica-Zdrój	45,9	56,5	10,6
Gmina Stronie Śląskie	42,3	43,5	10,2
Gmina Szczytna	44,9	51,8	14,0
Powiat kłodzki	31,2	33,0	12,6
Dolny Śląsk	33,9	36,1	12,8

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W przypadku selektywnie zebranych takich frakcji jak: papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne wartość wskaźnika wyniosła w gminie Radków 14,5%. Należy podkreślić, że w tym przypadku również wartość analizowanego wskaźnika w gminie była wyższa niż w powiecie kłodzkim (12,6%) i województwie dolnośląskim (12,8%).

W 2020 r. w gminie Radków średni koszt funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami ogółem wyniósł 827,44 zł na 1 tonę odebranych i zebranych odpadów. Koszt ten kształtował się powyżej średniej dla powiatu kłodzkiego (823,89 zł) i województwa dolnośląskiego (695,00 zł). Wyższy koszt funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami odnotowano w gminach: Lewin Kłodzki (1.169,90 zł), Międzyzylesie (1.131,41 zł), gminie miejskiej Nowa Ruda (889,38 zł), gmina wiejska Nowa Ruda (887,69 zł), Stronie Śląskie (831,52 zł).

Tabela 59. Wskaźnik efektywności kosztowej ogółem usług odebranych odpadów komunalnych

JST	2019	2020	2019=100(%)
Gmina Radków	756,64	827,44	109,4
Gmina Bystrzyca Kłodzka	624,99	757,09	121,1
Gmina Duszniki-Zdrój	416,60	785,69	188,6
Miasto Kłodzko	499,36	788,08	157,8
Gmina Kłodzko	431,19	666,27	154,5
Gmina Kudowa-Zdrój	1215,21	711,15	58,5
Gmina Lądek-Zdrój	670,05	794,56	118,6
Gmina Lewin Kłodzki	677,92	1169,90	172,6
Gmina Międzyzylesie	690,55	1131,41	163,8
Miasto Nowa Ruda	613,81	889,38	144,9
Gmina Nowa Ruda	640,40	887,67	138,6
Gmina Polanica-Zdrój	374,32	530,27	141,7
Gmina Stronie Śląskie	410,12	831,52	202,8
Gmina Szczytna	644,92	764,02	118,5
Powiat kłodzki	619,01	823,89	133,1
Dolny Śląsk	564,97	695,00	123,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

INFRASTRUKTURA WODNO-KANALIZACYJNA I GAZOWA

Na terenie gminy Radków, w miejscowości Ścinawka Dolna zlokalizowana jest międzygminna, mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków. Oczyszczalnia obsługuje zarówno gminę Radków, jak i gminę miejską i gminę wiejską Nowa Ruda. Przepustowość oczyszczalni wynosi $Q_{\max} = 9\ 000\ \text{m}^3/\text{d}$. Przepustowość ta wystarcza aby obsługiwać odbiór ścieków bytowych z powyższych gmin.

Jak wynika z danych GUS za 2020 r. dostępność gospodarstw domowych do sieci kanalizacyjnej kształtuje się w gminie Radków na poziomie 61,0%. W stosunku do 2014 r. wartość analizowanego wskaźnika wzrosła o 4,6%. Dostępność do sieci kanalizacyjnej w gminie nadal kształtuje się poniżej średniej dla powiatu kłodzkiego i województwa dolnośląskiego. Inne dane natomiast podaje Urząd Miasta i Gminy w Radkowie podając, iż obecnie stan skanalizowania gminy wynosi ok. 86%.

Tabela 60. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej

Wyszczególnienie	2014	2020	Rok 2014=100(%)
Gmina Radków			
Wodociąg	99,6	99,6	100,0
Kanalizacja	58,3	61,0	104,6
Gaz	22,5	25,3	112,4
Powiat kłodzki			
Wodociąg	86,1	86,0	99,9
Kanalizacja	64,9	65,8	101,4
Gaz	50,9	55,5	109,0
Dolny Śląsk			
Wodociąg	94,8	95,0	100,2
Kanalizacja	75,0	77,1	102,8
Gaz	61,4	62,6	102,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Z sieci wodociągowej korzysta 99,6% mieszkańców. Można więc uznać, że cała gmina pokryta jest siecią wodociągową. Najniższa jest dostępność do sieci gazowej. W 2020 r. odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji gazowej wyniósł w gminie Radków 25,3%. Wartość przedmiotowego wskaźnika znacząco odbiega (na niekorzyść) od średniej powiatowej i wojewódzkiej.

Na terenie gminy występuje także osiem ujęć wody pitnej. Największe ujęcie, tj. „Radków-Wodospady I”, zaopatruje w wodę siedem miejscowości a jego wydajność $Q_{\text{śrd}} = 6\ 000\ \text{m}^3/\text{d}$. Łączna wydajność wszystkich ujęć wody na terenie gminy Radków wynosi $7350,5\ \text{m}^3/\text{d}$.

Tabela 61. Ujęcia wody pitnej w gminie Radków

L.p.	Nazwa ujęcia	Położenie	Rodzaj ujęcia	Wydajność $Q_{\text{śrd}}$ (m^3/d)	Zaopatrywane miejscowości
1	Radków-Wodospady I	Dz. nr 43	Powierzchniowe	6 000	Gajów, Ratno Górne, Tłumaczów, Ścinawka Średnia, Ścinawka Górna, Ścinawka Dolna, Gorzuchów
2	Radków-Wodospady II	Dz. nr 43	Powierzchniowe	360	Radków
3	Radków Leśna	Dz. nr 49	Powierzchniowe	240	Radków
4	Wambierzyce	Dz. Nr 758/27	Powierzchniowe	774	Wambierzyce, Raszków, Suszyna
5	Karłów III	Dz. Nr 165, 67/12	Powierzchniowe	18	Karłów
6	Karłów studnia głębinowa Ka-1	Dz. nr 155	Podziemne	120	Karłów
7	Pasterka	Dz. nr 167	Powierzchniowe	15	Pasterka
8	Rudawa obręb Tłumaczów	Dz. nr 240/1	Powierzchniowa	3,5	Rudawa

Źródło: opracowanie na podstawie danych – Radkowskie Usługi Komunalne Sp. z o.o.

Dodatkowo należy podkreślić, że na terenie gminy występują cztery ujęcia wody w trakcie budowy:

- 1) Tłumaczów-Rudawa (Dz. nr 240/1), śr. dobową wydajność 239,33 m³/d (ujęcie głębinowe),
- 2) Pasterka (Dz. nr 72/5), śr. dobową wydajność od 96 do 720 m³/d (ujęcie głębinowe),
- 3) Ratno Górne (Dz. nr 331/1), śr. dobową wydajność 11 520 m³/d (ujęcie wody źródlanej),
- 4) Karłów (Dz. nr 155), śr. dobową wydajność 120 m³/d (ujęcie głębinowe).

INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA

Gmina Radków jest w całości zelektryfikowana, a podmiotem zaopatrującym gminę w energię elektryczną jest firma TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Wałbrzychu. W większości system średniego napięcia zasilający stacje transformatorowe jest wykonany jako napowietrzny i wiąże się z tym możliwość jego uszkodzenia w wyniku działania sił przyrody.

Analizując infrastrukturę energetyczną, posłużono się wskaźnikiem – „Całkowite zużycie energii elektrycznej w gospodarstwie domowym na mieszkańca (kWh/rok)” zgodnie z normą PN-ISO 37120.

W latach 2014–2020 w gminie Radków możemy zauważyć wzrost zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w miastach. Podobna tendencja występuje w powiecie kłodzkim oraz na Dolnym Śląsku. Warto jednak podkreślić, że wzrost tego wskaźnika w przypadku gminy Radków (30,1%) był wyższy w analizowanym okresie niż wzrost odnotowany w powiecie kłodzkim (18,6%) i województwie dolnośląskim (18,4%).

Tabela 62. Zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca w gospodarstwach domowych w miastach (kWh)

JST	2014	2020	2014=100(%)	Powiat=100(%) Rok 2020
Gmina Radków	568,01	738,92	130,1	95,8
Powiat kłodzki	649,86	771,04	118,6	100,0
Dolny Śląsk	691,98	819,11	118,4	106,2

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Niemniej jednak zużycie energii elektrycznej w Radkowie (738,92 kWh), jest nadal niższe niż w powiecie kłodzkim (771,04 kWh) i województwie dolnośląskim (819,11 kWh).

Wpływ na zużycie energii elektrycznej ma również sieć oświetlenia ulicznego. Sieć niniejsza w gminie Radków składa się obecnie z ok. 1.760 punktów świetlnych.

POTENCJAŁ I WYKORZYSTANIE OZE

Na potencjał związany z wykorzystywaniem Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) składa się m.in. energia uzyskiwana ze spalania biomasy, energia wiatru, promieniowania słonecznego oraz wody.

Jak wynika z uzyskanych informacji na terenie gminy Radków w obiektach publicznych (szkołach, ratuszu) zainstalowane są 4 pompy ciepła, w tym 3 gruntowe. W domach prywatnych na terenie gminy, mieszkańcy korzystają również z pomp ciepła typu powietrze woda.

Dodatkowo z dostępnych informacji wynika, że na terenie gminy Radków powstaną farmy fotowoltaiczne. Będą one zlokalizowane w: Ścinawce Dolnej (na obszarze ok. 50 ha), Suszynie (ok. 10 ha), Ścinawce Średniej (ok. 15 ha w ramach rekultywacji), Tłumaczowie (ok. 150 ha). Farmy te będą budować prywatne firmy. Również władze gminy Radków położą panele fotowoltaiczne na dachach Zespołów Szkolno-Przedszkolnych w Ścinawce Dolej, Ścinawce Średniej, Wambierzycach i Radkowie. Wybudują też farmę fotowoltaiczną na terenie zrehabilitowanego wysypiska śmieci w Ścinawce Dolnej⁸.

⁸ <http://nowaruda24.pl/1137577541/gmina-radkow-nasz-krajobraz-zniszcza-tysiace-paneli-slonecznych> [dostęp: 15 grudnia 2021].

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

OBSZARY O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH

Znaczna część gminy znajduje się w zasięgu obszarów chronionych. Największe kompleksy obszarów chronionych występują w południowo-zachodniej części gminy.

Na obszarze gminy występują następujące obszary chronione:

- Park Narodowy Gór Stołowych wraz z otuliną oraz trzema rezerwatami przyrody: „Szczeliniec Wielki”, „Wielkie Torfowisko Batorowskie”, „Błędne Skały”,
- Natura 2000 OOS „Góry Stołowe” PLH020004,
- Natura 2000 OSO „Góry Stołowe” PLB020006,
- pomniki przyrody,
- korytarze ekologiczne.

Przyrodnicze obszary chronione obszarowo nakładają się na siebie, posiadają jednak inny zakres i przedmiot ochrony. Najcenniejszym obszarem jest Park Narodowy Gór Stołowych wraz z otuliną oraz trzema rezerwatami przyrody: „Szczeliniec Wielki”, „Wielkie Torfowisko Batorowskie”, „Błędne Skały”.

Obydwa obszary Natury 2000 znajdują się także w granicach KPN, bądź w jego otulinie. Kompleks obszarów chronionych na północnym zachodzie sąsiaduje z czeskim parkiem krajobrazowym CHKO Broumovsko. Od południa i północnego-wschodu obszar wyznacza linia ściany lasu biegnąca u podnóży Gór Stołowych i północno-zachodniego fragmentu Wzgórz Lewińskich.

Park Narodowy Gór Stołowych

Park Narodowy Gór Stołowych o powierzchni 6340 ha obejmuje wierzchwinowe i centralne partie Gór Stołowych oraz północno-zachodnią część Wzgórz Lewińskich. Ma on kształt trójkąta, który wyznacza granica państwa i prowadzące od niej międzynarodowe szlaki komunikacyjne: droga E 67 i droga nr 388, zbiegające się w Polanicy Zdroju. Lasy zajmują 89 % całkowitej jego powierzchni. Są to przede wszystkim sztucznie wprowadzone świerczyny. Park Narodowy prawie w całości leży w piętrze regła dolnego, ale zbiorowiska z udziałem świerka i jodły, zbliżone do naturalnych borów dolnoreglowych. Ważny składnik flory Gór Stołowych stanowi pionierska roślinność naskalna z licznymi gatunkami mchów (ponad 270 gatunków w Parku), porostów (60 gat. chronionych) i wątrobowców. Różnorodne zbiorowiska trawiaste zajmują powierzchnię ok. 300 ha obszaru Parku Narodowego. Wyróżniają się wśród nich bogate florystycznie łąki bagienne z obfitymi populacjami niektórych roślin chronionych. Obok pospolicie występujących takich zwierząt jak jeleni, sarna, dzik, lis, wiewiórka, borsuk, kuna, tchórz, łasica, gronostaj, cennym elementem fauny ssaków są małe wiewiórkopodobne zwierzęta nocne, zamieszkujące głównie fragmenty lasów liściastych i mieszanych: orzesznica, bardzo rzadka popielica oraz koszatka. Na polsko-czeskiej granicy swoją ostoję ma muflon – sprowadzony z Korsyki i aklimatyzowany w Sudetach gatunek górskiej owcy⁹.

Natura 2000 OOS „Góry Stołowe” PLH020004

Góry Stołowe są jedynymi w Polsce górami o budowie płytowej, o unikatowych walorach krajobrazowych. Rodzaj podłoża sprzyja występowaniu cennej mozaiki siedlisk leśnych, naskalnych i murawowych. Kluczowymi dla obszaru są siedliska przyrodnicze górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie oraz kwaśne i żyzne buczyny górskie. Szczególnie dobrze zachowane i bogate florystycznie są łąki górskie, które występują na całym obszarze, niekiedy w postaci dużych kompleksów. W obszarze realizuje się cała

⁹ <https://www.pnngs.com.pl/pl/przyroda/rosliny1.html> [dostęp: 10 grudnia 2021]

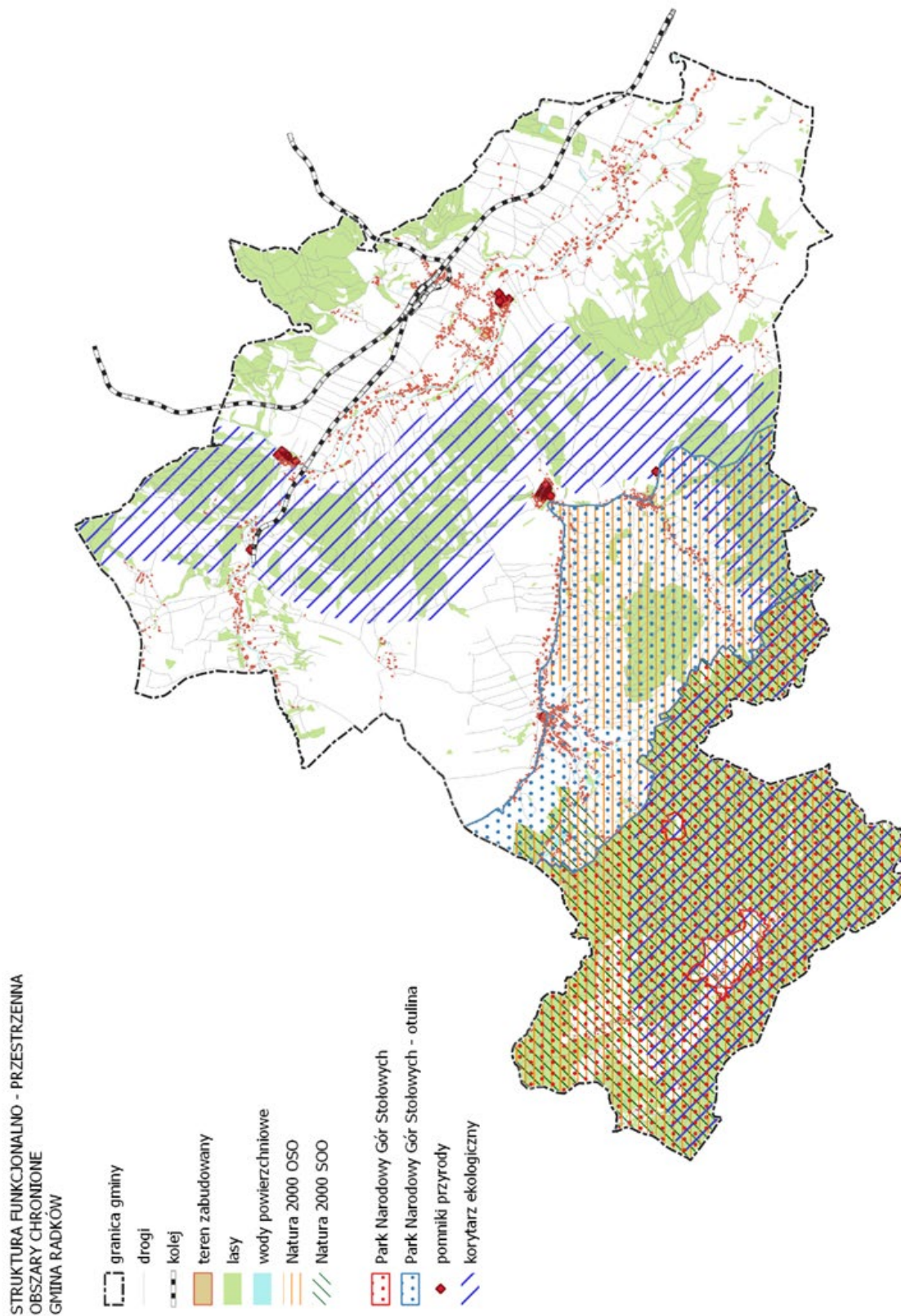
mozaika różnych postaci łąk uwarunkowana różnymi sposobami użytkowania, jego regularnością. O specyfice obszaru stanowią także liczne wystąpienia siedlisk młak węglanowych, mszysto paprociowych zbiorowisk naskalnych, nadpotokowych ziołorośli górskich, muraw bliźniczkowych bogatych florystycznie oraz lasów zboczowych i podgórskich łągów¹⁰.

Natura 2000 OSO „Góry Stołowe” PLB020006

Na terenie tego obszaru stwierdzono występowanie 167 gatunków ptaków, z czego za łągowe lub prawdopodobnie łągowe uznano 115 gatunków. Wykazano 15 gatunków ptaków łągowych objętych szczególną ochroną na obszarze Unii Europejskiej, ujętych w I załączniku Dyrektywy Ptasiej (Dyrektywa 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków). Stanowi to 20% z 73 łągowych gatunków ptaków w Polsce wymienionych w tym dokumencie. Gatunkami najcenniejszymi dla obszaru Gór Stołowych są: sokół wędrowny, puchacz i sóweczka. Na szczególną ochronę ze względu na fakt, że znajdują tu optymalne warunki do gniazdowania i żerowania zasługują: bocian czarny, derkacz i włośchatka. W Górach Stołowych stwierdzono 9 gatunków ptaków, które odbywają lęgi w skałach piaskowcowych. Są wśród nich takie, które gniazdują tutaj wyłącznie w tym środowisku, tj. sokół wędrowny oraz kruk¹¹.

¹⁰ <http://crfop.gdos.gov.pl> [dostęp: 10 grudnia 2021]

¹¹ Tamże.

Rysunek 26. Obszary chronione na terenie gminy Radków
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k oraz danych GDOŚ.

Na terenie gminy Radków oprócz obszarów Natura 2000, zlokalizowane są cenne obszary przyrodnicze. Łączna powierzchnia obszarów prawnie chronionych według GUS (bez Obszarów Natura 2000) wynosiła w 2020 r. 2892 ha, co stanowiło ok. 4,7% ogółu obszarów prawnie chronionych w powiecie kłodzkim.

Tabela 63. Obszary prawnie chronione (w ha)

JST	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Radków	2 889	2 892	100,1
Gmina Bystrzyca Kłodzka	14 037	14 037	100,0
Gmina Duszniki-Zdrój	1 663	1 663	100,0
Miasto Kłodzko	-	-	-
Gmina Kłodzko	4 071	4 071	100,0
Gmina Kudowa-Zdrój	1 084	1 085	100,1
Gmina Lądek-Zdrój	5 780	5 780	100,0
Gmina Lewin Kłodzki	741	745	100,5
Gmina Międzyzylesie	9 730	9 730	100,0
Miasto Nowa Ruda	-	-	-
Gmina Nowa Ruda	3 558	3 559	100,0
Gmina Polanica-Zdrój	417	417	100,0
Gmina Stronie Śląskie	11 283	11 362	100,7
Gmina Szczytna	6 359	6 360	100,0
Powiat kłodzki	61 612	61 701	100,1
Dolny Śląsk	371 093	371 135	100,0

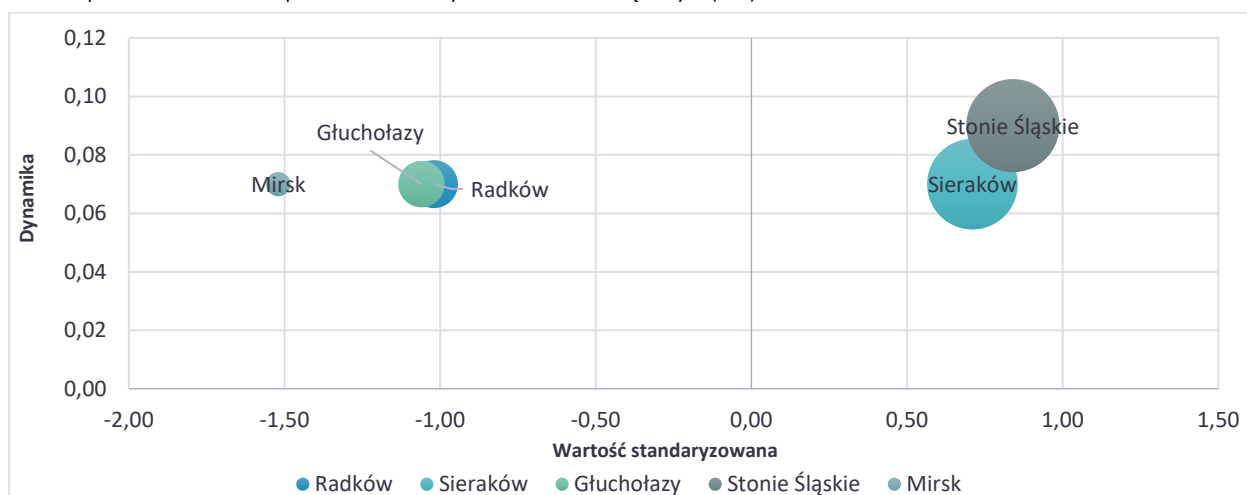
Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Jak wynika z danych Monitora Rozwoju Lokalnego pod względem udziału obszarów chronionych do powierzchni całkowitej gminy, gmina Radków zajęła 3 miejsce spośród wszystkich jednostek wybranych do porównania, osiągając tym samym wartość nominalną na poziomie 20,66.

Tabela 64. Udział (%) obszarów prawnie chronionych w powierzchni gminy

JST	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Radków	20,66	-1,02	0,07
Gmina Sieraków	73,66	0,71	0,07
Gmina Głuchołazy	19,34	-1,06	0,07
Gmina Stronie Śląskie	77,78	0,84	0,09
Gmina Mirsk	5,29	-1,52	0,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 27. Udział (%) obszarów prawnie chronionych w powierzchni gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

STAN I JAKOŚĆ POWIETRZA

Jak wynika z Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Radków na lata 2021–2027, głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza w gminie są:

- 1) źródła komunalno-bytowe: kotłownie lokalne, indywidualne paleniska domowe, emitory z obiektów użyteczności publicznej (emitują najczęściej zanieczyszczenia pyłowe i gazowe) – mają znaczący wpływ na lokalny stan zanieczyszczenia powietrza, gdyż są głównym powodem tzw. niskiej emisji,
- 2) źródła transportowe, w których emisja zanieczyszczeń następuje na niskiej wysokości, tworząc niską emisję – główne zanieczyszczenia to: węglowodory, tlenki azotu, tlenek węgla, pyły, związki ołowiu, tlenki siarki,
- 3) pylenie wtórne z odsłoniętej powierzchni terenu,
- 4) zanieczyszczenia allochtoniczne, napływające zgodnie z dominującym kierunkiem wiatru¹².

Według informacji przekazanych przez Urząd Miasta i Gminy w Radkowie do miejscowości najbardziej zagrożonych zanieczyszczeniem powietrza zalicza się Tłumaczów i Ścinawkę Średnią.

Analizę stanu i jakości powietrza oparto na wynikach pomiarów przeprowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Warto przy tym podkreślić, że uwzględnienie w analizie stężenia pyłu zawieszonego PM10 oraz ozonu odpowiada wytycznym PN-ISO 37120 Zrównoważony rozwój społeczny – Wskaźniki usług miejskich i jakości życia.

Województwo dolnośląskie zostało podzielone na 4 strefy podlegające ocenie stanu powietrza. Gmina Radków znalazła się w strefie dolnośląskiej¹³. Roczna ocena jakości powietrza za 2019 r. w strefie dolnośląskiej wykazała przekroczenia następujących standardów imisyjnych:

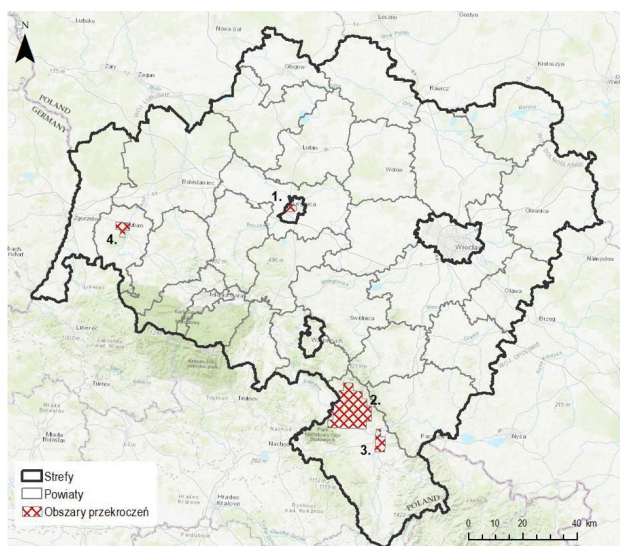
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne (kryterium ochrona zdrowia) – pył PM10 (śr. 24-h),
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe (kryterium ochrona zdrowia) – ozon O₃ (śr. 8-h, 3 lata), arsen As (śr. roczna) i benzo(a)piren B(a)P (śr. roczna),
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy celu długoterminowego (kryterium ochrona zdrowia) – ozon O₃ (max 8-h), (kryterium ochrona roślin) – ozon O₃ (AOT40).

Dla pozostałych zanieczyszczeń standardy imisyjne na terenie strefy dolnośląskiej były dotrzymane¹⁴.

¹² Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Radków na lata 2021–2027, Radków, 2021 r.

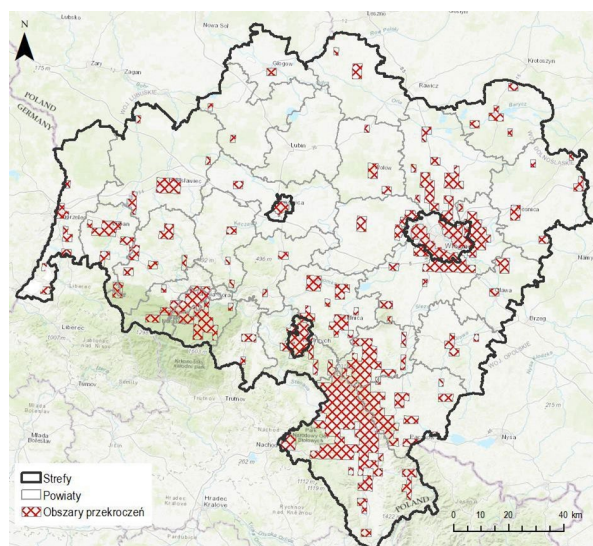
¹³ Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za rok 2019, Wrocław, 2020 r.

¹⁴ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Radków na lata 2021–2027, Radków, 2021 r.

Rysunek 28. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu dopuszczalnego 24-godzinnej pyłu zawieszonych PM10 określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie dolnośląskim w 2019 r.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za rok 2019, Wrocław, 2020 r.

Rysunek 29. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe PM10, określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie dolnośląskim w 2019 r.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za rok 2019, Wrocław, 2020 r.

ZAGROŻENIE POWODZIĄ

W celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią obszary szczególnego zagrożenia uwzględnia się w strategii rozwoju gminy. Gmina Radków leży w obszarze gospodarowania wodami dorzecza Odry a dokładniej w regionie wodnym środkowej Odry – zarządzanym przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej (RZGW) we Wrocławiu.

Jak wynika z opracowania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Radków, na terenie gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Dla obszarów szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy oraz ograniczenia w zabudowie. Uwzględniając powyższe obszary w studium wprowadzono następujące ustalenia:

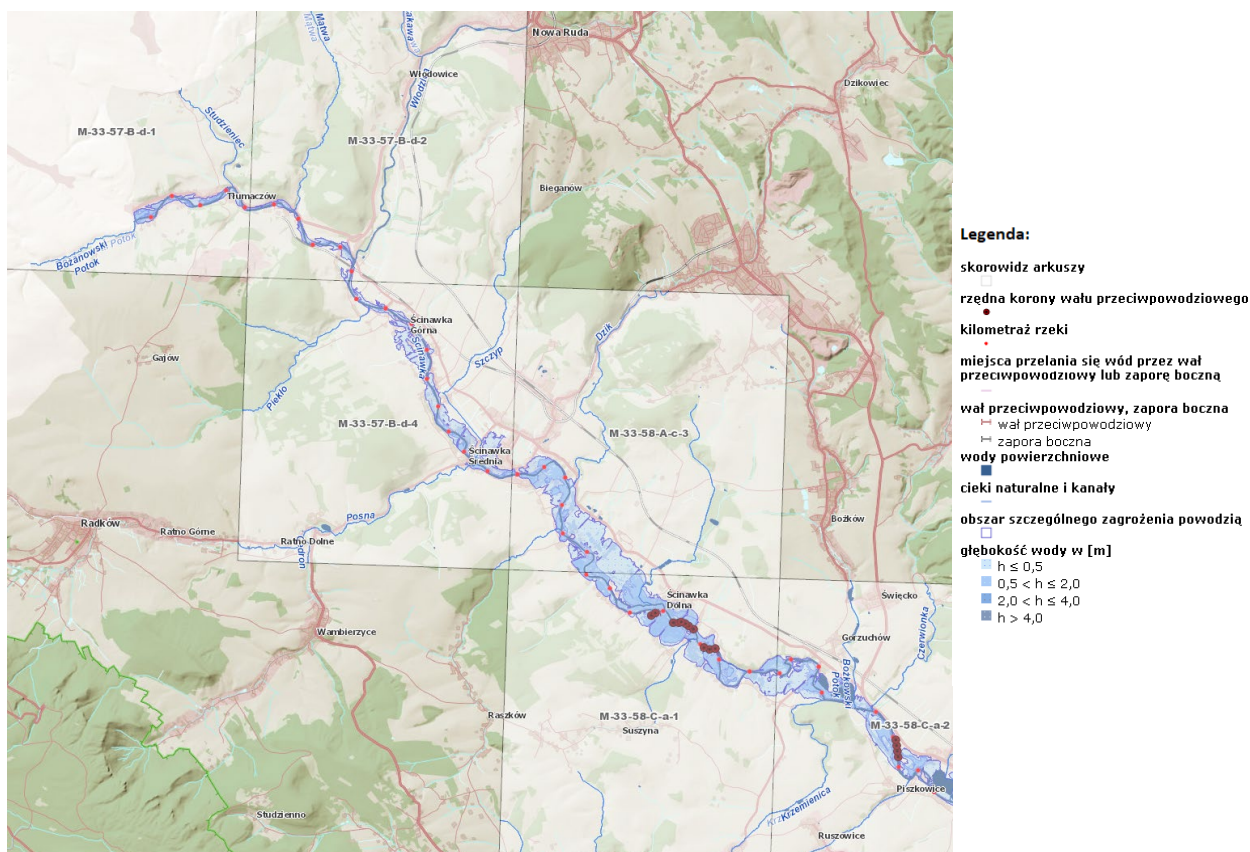
- na obszarach, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i średnie nie dopuszczono nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę, a kierunkiem głównym ustalonych terenów jest przede wszystkim przeznaczenie na ekstensywne użytki rolne jak łąki i pastwiska,
- w celu ułatwienia mieszkańcom gminy migracji z zagrożonych terenów uwzględniono w bilansie terenów przeznaczonych pod zabudowę powierzchnię potrzebną na „relokację” równą powierzchni zainwestowanych terenów położonych w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią¹⁵.

Status obszarów szczególnego zagrożenia powodzią został uregulowany w art. 16 pkt 34) ustawy Prawo wodne. Zgodnie z tym przepisem obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują przepisy odrębne określone w ustawie Prawo wodne są:

- a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224 ustawy Prawo wodne, stanowiące odrębne działki ewidencyjne.

¹⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Radków, Głogów, 2018 r.

W celu przedstawienia wyżej wymienionych obszarów posłużono się załącznikami graficznymi z mapami zagrożenia powodziowego dla gminy Radków z uwzględnieniem Q1% oraz Q10%.

Rysunek 30. Mapy zagrożenia powodziowego dla gminy Radków z uwzględnieniem Q1% oraz Q10%

Źródło: Hydroportal Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. [dostęp: 20 grudnia 2021].

ZAGROŻENIE SUSZĄ

Przeciwdziałanie skutkom suszy prowadzi się zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy. Plan ten, zgodnie z art. 184 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. 2021 poz. 624 z późn. zm.) zawiera:

- a) analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych,
- b) propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych,
- c) propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji,
- d) katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy uwzględnia podział kraju na obszary dorzecza. Gmina Radków została w nim zakwalifikowana do obszaru dorzecza Odry.

Ocenę łącznego zagrożenia suszą w powyższym dokumencie uzyskano poprzez zsumowanie wyników zagrożenia uzyskanych kolejno dla suszy rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej. W obszarze dorzecza Odry zasięg terenów ekstremalnego i silnego zagrożenia suszą stanowi 71,45%.

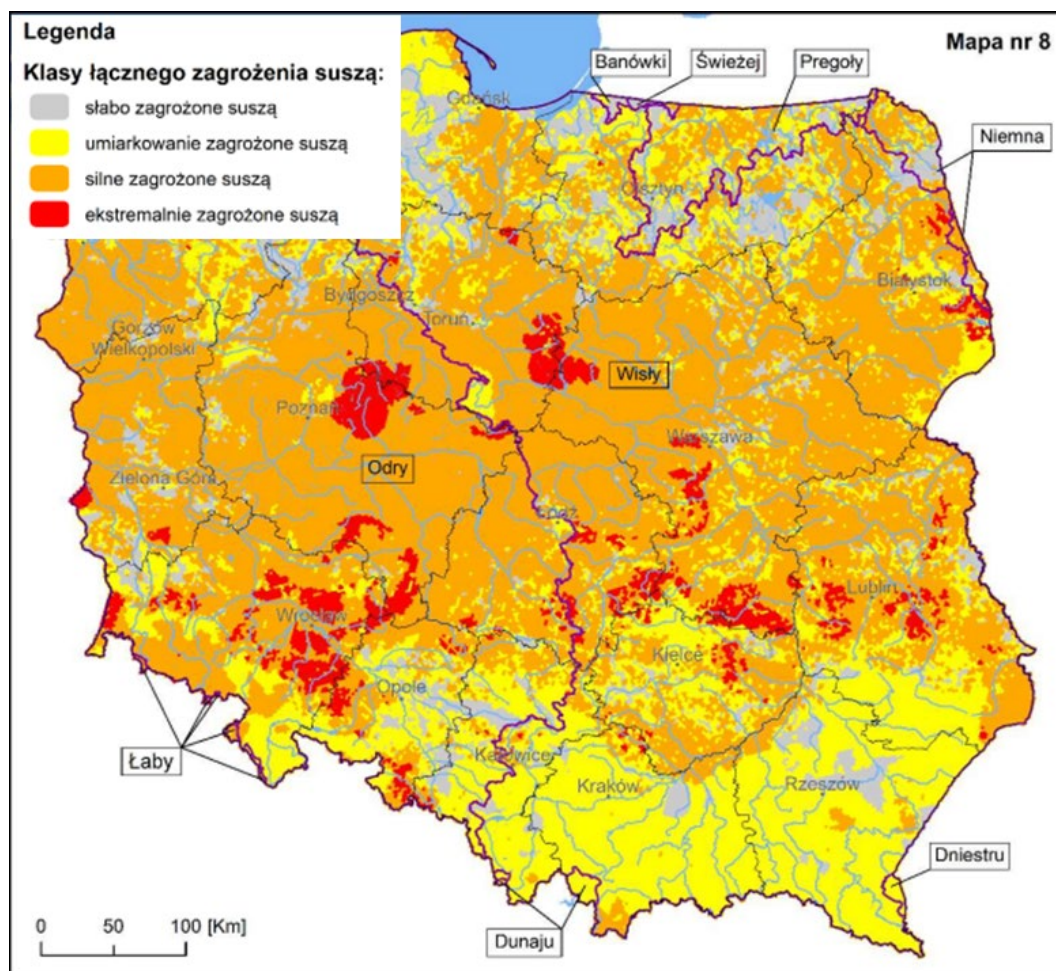
Tabela 65. Stopień zagrożenia suszą w obszarze dorzecza Odry (procent powierzchni obszaru dorzecza)

Tereny słabo zagrożone suszą	Tereny umiarkowanie zagrożone suszą	Tereny silnie zagrożone suszą	Tereny ekstremalnie zagrożone suszą
7,62	20,55	64,71	6,94

Źródło: Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (2021).

Skala zagrożenia zjawiska suszy zarówno w podziale na jej typy, jak i w ujęciu sumarycznym wskazuje na silną potrzebę realizacji działań zmierzających do obniżania potencjału jej ryzyka.

Poniższa mapa prezentuje ocenę zagrożenia suszą przez wszystkie analizowane typy suszy i pozwala na podjęcie optymalnych racjonalnych decyzji przez odpowiednie organy i ośrodki decyzyjne w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy, w tym na podstawie zapisów katalogu działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy dla efektywnego wdrażania poszczególnych działań¹⁶.

Rysunek 31. Mapa łącznego zagrożenia suszą

Źródło: Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (2021).

Wśród dokumentów, stanowiących podstawę do opracowania planów przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy, należy wskazać „Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych Środkowej Odry, Izery, Metuje, Łaby i Ostrożnicy (Upa), Orlicy i Morawy”.

Dokument został opracowany na zlecenie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej (RZGW) we Wrocławiu w 2017 r., w którym na podstawie zebranych danych dokonano oceny zagrożenia występowaniem czterech typów suszy (atmosferycznej, rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej) na terenach administrowanych przez RZGW we Wrocławiu.

Jak wynika z powyższego dokumentu gmina Radków zagrożona jest:

- suszą atmosferyczną – 49% obszaru gminy jest bardzo zagrożone, a 41% umiarkowanie zagrożone,
- suszą rolniczą – 100% obszaru gminy jest bardzo zagrożone,
- suszą hydrologiczną – 100% obszaru gminy jest bardzo zagrożone.

¹⁶ Załącznik do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. (poz. 1615), Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy, 2021 r.

OBSZARY ZDEGRADOWANE

W gminie Radków stan kryzysowy, spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z pozostałych sfer, został zidentyfikowany w 24 miejscach (6 miejscowości i łącznie 18 ulic w trzech miejscowościach).

W związku z powyższym obszary zdegradowane zidentyfikowane na terenie gminy obejmują prawie połowę jej powierzchni, a liczba osób zamieszkujących tereny w stanie kryzysowym wynosi ok. 65% wszystkich mieszkańców gminy i znacząco przekracza dopuszczalny limit 30%.

Po przeprowadzeniu dalszej delimitacji zidentyfikowano 19 miejsc, które cechują się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk i dużą skalą potrzeb rewitalizacyjnych.

Wśród obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk znajduje się przede wszystkim miasto Radków – strefa centralna – Rynek wraz z ulicami okalającymi tj.: Grunwaldzka, Leśna i Przedmieście. Poza terenem miejskim, szczególna koncentracja negatywnych zjawisk została zdiagnozowana również na pięciu ulicach w Wambierzycach i czterech ulicach w Ścinawce Średniej oraz w miejscowościach: Karłów, Ratno Dolne, Ratno Górne, Ścinawka Dolna, Ścinawka Górna oraz Tłumaczów.

Ostatecznie obszar wskazany do rewitalizacji swoim zasięgiem obejmuje łącznie 25 miejsc, w tym 18 ulic w Radkowie i 7 ulic w Wambierzycach. Wskazane obszary cechują się największym natężeniem negatywnych zjawisk w sferze społecznej współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w pozostały sferach. Wszystkie obszary obejmują łącznie 114 ha, co stanowi 0,81% powierzchni całej gminy.

Rysunek 32. Obszary rewitalizacji na terenie gminy Radków

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Radków na lata 2015–2025.

2. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy, w gminie Radków występują zarówno potencjały, jak i problemy rozwojowe. Ich identyfikacja jest niezbędna do prawidłowego sformułowania celów i kierunków działań w Strategii. Problemy i potencjały zidentyfikowano i przedstawiono odrębnie dla trzech sfer będących przedmiotem wcześniejszej diagnozy, tj.:

- sfery społecznej,
- sfery gospodarczej,
- sfery przestrzennej.

Należy podkreślić, że we wnioskach przedstawiono **najważniejsze problemy i potencjały**, które w największym stopniu wpływają na aktualną sytuację gminy i mogą wpływać na jej dalszy rozwój. Analiza problemów i potencjałów rozwojowych jest równoważna metodzie analizy SWOT.

SFERA SPOŁECZNA

Problemy rozwojowe:

- utrzymujące się negatywne trendy demograficzne – ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji, postępujący proces starzenia się społeczeństwa,
- problemy na rynku pracy wynikające m.in. z sezonowości ofert pracy,
- brak gminnego domu opieki,
- występowanie negatywnych zjawisk społecznych – uzależnienia, przemoc w rodzinie,
- niezadawalający poziom zaangażowania mieszkańców w życie społeczne gminy,
- niezadawalające wyniki uczniów szkół podstawowych z egzaminów z matematyki i z języka angielskiego,
- ograniczony dostęp do wysokiej jakości opieki medycznej,
- niezadawalający stan bezpieczeństwa – akty wandalizmu.

Potencjały rozwojowe:

- rozwinięta oferta kulturalna,
- rozwinięta sieć biblioteczna,
- dobry dostęp do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej,
- potencjał do rozwoju edukacji,
- dostęp do infrastruktury, która może zostać zagospodarowana na dom opieki.

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że gmina Radków zmagą się z poważnymi problemami demograficznymi. Na terenie gminy utrzymuje się ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji, co przyspiesza proces starzenia się społeczeństwa. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa skutkować będzie wzrostem popytu na infrastrukturę i usługi związane z opieką nad osobami niesamodzielnymi. Niestety aktualnie na terenie gminy nie ma gminnego domu opieki.

Negatywnie na sytuację demograficzną gminy Radków mogą rzutować zdiagnozowane problemy na lokalnym rynku pracy. Przy czym podkreślić należy, że sytuacja w niniejszym zakresie jest skomplikowana. Z jednej strony brakuje pracowników, a z drugiej strony można uznać, że miejscowy rynek pracy nie jest dostatecznie atrakcyjny zwłaszcza dla ludzi młodych. Wynika to m.in. z faktu, iż dużo jest ofert pracy sezonowej, w takich branżach jak: turystyka, gastronomia, budownictwo. Jednak praca sezonowa nie gwarantuje ludziom stabilizacji ekonomicznej, dlatego też mieszkańcy poszukują zatrudnienia poza gminą.

W gminie Radków widoczne są również inne negatywne zjawiska społeczne takie jak: uzależnienia, przemoc w rodzinie, wandalizm, apatia i bierność mieszkańców. Zjawiska te w połączeniu z ograniczonym dostępem do usług medycznych oraz niezadawalającym poziomem edukacji obniżają atrakcyjność gminy jako miejsca do życia.

Jednocześnie gmina Radków posiada potencjały, które mogą stanowić atut w jej dalszym rozwoju. Zaliczyć do nich należy bogatą ofertę kulturalną, rozwiniętą sieć biblioteczną i dobry dostęp do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Dodatkowo gmina dysponuje zasobami umożliwiającymi rozwój nowoczesnej edukacji oraz opiekę nad osobami niesamodzielnymi.

SFERA GOSPODARCZA

Problemy rozwojowe:

- niezadawalająca dostępność do infrastruktury gospodarczej i usług świadczonych przez IOB,
- niska dostępność do informacji o produktach lokalnych,
- niski wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców i niezadawalający poziom innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw,
- braki w infrastrukturze turystycznej,
- regres rzemiosła,
- niezadawalający standard usług noclegowych i gastronomicznych.

Potencjały rozwojowe:

- potencjał do rozwoju turystyki,
- potencjał do rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- potencjał do produkcji żywności wysokiej jakości,
- szkolenia skierowane do rolników organizowane przez gminę.

Analiza sfery gospodarczej prowadzi do wniosku, że życie gospodarcze w gminie Radków bazuje na jej endogennym potencjale, zwłaszcza turystycznym. Jednak, jak wykazały warsztaty duży potencjał turystyczny gminy nie jest w pełni wykorzystywany. Wpływ na to mają: niezadawalający stan obiektów dziedzictwa materialnego, braki w infrastrukturze turystycznej oraz niewystarczająca podaż wysokiej jakości miejsc noclegowych. Problemem jest również słabo rozwinięta baza gastronomiczna.

Jak wynika z przeprowadzonej analizy na terenie gminy Radków niezadawalająca jest również dostępność do infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość i usług świadczonych przez IOB. Brakuje np. inkubatora przedsiębiorczości. Niniejsza sytuacja może negatywnie wpływać zarówno na zaobserwowany relatywnie niski wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców, jak i na niezadawalający poziom innowacyjności lokalnych firm.

Jednocześnie na terenie gminy Radków widoczny jest niewykorzystany potencjał do produkcji wyrobów tradycyjnych oraz żywności wysokiej jakości. Wynika to m.in. z atrofii rzemiosła oraz małego zainteresowania wśród rolników rozwojem produkcji ekologicznej.

SFERA PRZESTRZENNA

Problemy rozwojowe:

- ograniczony dostęp do wysokiej jakości zasobów mieszkaniowych,
- niezadawalający stan techniczny budynków i budowli,
- wymagająca modernizacji infrastruktura drogowa (drogi powiatowe),
- brak kolejowych połączeń transgranicznych,
- niezadawalające pokrycie gminy infrastrukturą kanalizacyjną i gazową,
- zbyt mały udział energii odnawialnej w bilansie energetycznym gminy,
- zagrożenie suszą i powodzią.

Potencjały rozwojowe:

- położenie gminy,
- duże walory przyrodnicze i krajobrazowe,
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący całą gminę,
- wysoka dostępność działek budowlanych,
- dobrze rozwinięta sieć przejść granicznych samochodowych i pieszo-rowerowych,
- dobre warunki terenowe do budowy fotowoltaiki,
- bogata oferta obiektów sportowych i rekreacyjnych.

Potencjałem gminy Radków jest jej korzystne położenie przy granicy z Czechami. Niestety aktualny stan infrastruktury drogowej (drogi powiatowe) i towarzyszącej nie jest zadowalający, co ogranicza dostępność komunikacyjną gminy. Problemem jest również brak kolejowych połączeń transgranicznych, co niekorzystnie wpływa na możliwości rozwoju turystyki.

Jak wynika z diagnozy oraz z przeprowadzonych warsztatów na terenie gminy występują problemy z dostępem do wysokiej jakości infrastruktury mieszkaniowej. Istniejące budynki i budowle nie zawsze są w dobrym stanie technicznym. Jednocześnie obszar całej gminy pokryty jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, co w połączeniu z dużą podażą działek budowlanych stwarza dobre podstawy dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

Problemem zdiagnozowanym na terenie gminy jest także niezadawalający dostęp do infrastruktury gazowej i kanalizacyjnej. Powyższe przekłada się na niesatysfakcjonujący stan środowiska naturalnego. Problemom środowiskowym sprzyja również zbyt ograniczone wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, zwłaszcza w połączeniu z nadal wysoką energochłonnością budynków i budowli oraz wykorzystywaniem tradycyjnych systemów grzewczych.

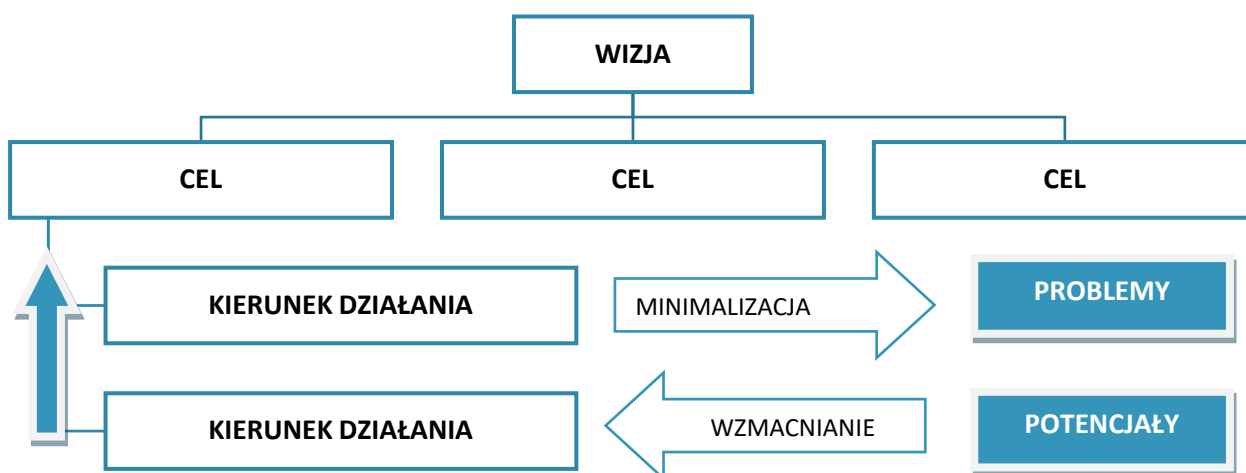
Należy także wspomnieć, że gmina Radków narażona jest na negatywne skutki zmian klimatu i to zarówno na suszę, jak i na powódzie.

Niepodważalnym atutem gminy są jej wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe. Silną stroną gminy jest także dobra dostępność do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Chociaż w tym przypadku można wskazać obiekty wymagające modernizacji.

3. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH

WSTĘP

Przedstawiony diagram prezentuje logikę interwencji oraz relacje pomiędzy problemami i potencjałami rozwojowymi zidentyfikowanymi w diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej a planowaną strategią interwencji do roku 2030.

Rysunek 33. Logika interwencji Strategii

Źródło: opracowanie własne.

Logika interwencji polega na tym, że poprzez wdrażanie kierunków działań zaproponowanych dla każdego celu strategicznego oraz poprzez wykorzystanie i wzmacnianie potencjałów rozwojowych realizowane będą cele strategiczne w obszarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. W konsekwencji niwelowane będą problemy rozwojowe i zrealizowana zostanie wizja w perspektywie do 2030 r.

Zarówno cele, jak i kierunki działań zostały opisane w dalszej części niniejszego rozdziału. Wykazano również spójność poszczególnych celów strategii ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030.

ZASADY

Przy wdrażaniu Strategii respektowane będą następujące zasady:

- 1. Zasada subsydiarności** – oznacza, że w realizację strategii powinny włączyć się wszystkie organy władzy publicznej oraz przedsiębiorstwa i obywatele. Każdy szczebel władzy powinien realizować tylko te zadania, które nie mogą być skutecznie zrealizowane przez szczebel niższy lub same jednostki działające w ramach społeczeństwa¹⁷
- 2. Zasada zrównoważonego rozwoju** – oznacza rozwój, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie¹⁸.
- 3. Zasada inteligentnego rozwoju** – oznacza wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zwiększenia interaktywności i wydajności infrastruktury i jej komponentów składowych, a także do podniesienia świadomości mieszkańców”¹⁹.
- 4. Zasada dostępności** – oznacza zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami, będącej wynikiem uwzględnienia uniwersalnego projektowania albo zastosowania racjonalnego usprawnienia²⁰.
- 5. Zasada koncentracji** – oznacza taką interwencję, która aby przyniosła efekt, nie powinna być rozproszona, lecz skoncentrowana na niewielu precyzyjnie określonych celach i obszarach²¹.

SCENARIUSZE ROZWOJU

W trakcie prac nad Strategią analizowano trzy scenariusze rozwoju, które zostały opisane poniżej oraz przedstawione na diagramie. W scenariuszach analizowano najważniejsze problemy zidentyfikowane w każdej ze sfer (społecznej, gospodarczej i przestrzennej).

Scenariusz „Stagnacja” – jest to scenariusz pasywny. Zakłada on, wolny rozwój gminy, co osłabi jej pozycję konkurencyjną na tle innych obszarów. Postępować będzie peryferyzacja i marginalizacja gminy. Nasili się odpływ młodych ludzi, co jeszcze bardziej osłabi atrakcyjność inwestycyjną i pozycję konkurencyjną gminy.

Scenariusz „Stagnacja” został odrzucony, ponieważ może on prowadzić w przyszłości do trwałej marginalizacji gminy.

Scenariusz „Postępująca ekologizacja” – scenariusz ten zakłada prymat sfery środowiskowej nad sferami gospodarczą i społeczną. Priorytetem staną się działania związane z ochroną środowiska. Inwestycje gospodarcze i mieszkaniowe poddane będą silnym ograniczeniom, co doprowadzi do spowolnienia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Scenariusz „Postępująca ekologizacja” został odrzucony gdyż doprowadziłby do regresu gminy. Potencjał turystyczny, w wyniku działań skrajnie proekologicznych nie byłby wykorzystywany, co skutkowałooby wzrostem bezrobocia i ubóstwa. Jednocześnie przyspieszyłby odpływ z terenu gminy młodych ludzi, w wyniku czego nasiliłyby się negatywne trendy demograficzne.

¹⁷ https://pl.wikipedia.org/wiki/Zasada_pomocniczo%C5%9Bci#Zasada_subsydiarno%C5%9Bci_w_Polsce [dostęp: 25 maja 2021].

¹⁸ „Nasza Wspólna Przyszłość” – Światowa Komisja ds. Środowiska i Rozwoju ONZ, kwiecień 1987 r.

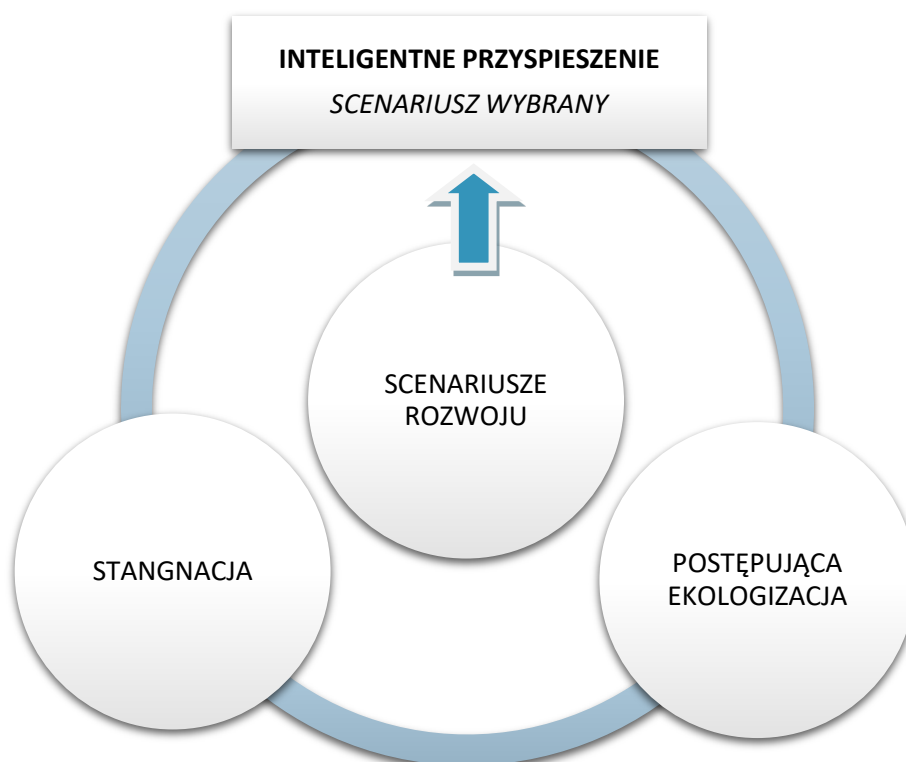
¹⁹ Committee of Digital and Knowledge-based Cities, 2012.

²⁰ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

²¹ <https://power.cpe.gov.pl/strony/zasada-koncentracji> [dostęp: 25 maja 2021].

Scenariusz „Inteligentne przyspieszenie” – jest to scenariusz wiążący rozwój gminy z jej potencjałem endogennym tj. turystyką i rolnictwem, wspieranym przez zewnętrzne zasoby. Wymaga on jednak większej przedsiębiorczości mieszkańców, pozyskania nowych inwestorów oraz zwiększenia komplementarności oferowanych dóbr (produktów i usług). Scenariusz zakłada szybszy rozwój branż zapewniających obszarowi przewagi konkurencyjne, a jednocześnie generujących dochody umożliwiające gminie prowadzenie aktywnej polityki inwestycyjnej. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej połączony z rozszerzeniem oferty usług publicznych i społecznych powinien uczynić gminę atrakcyjnym miejscem do życia i prowadzenia działalności gospodarczej.

Scenariusz „Inteligentne przyspieszenie” został zaakceptowany. Jego realizacja doprowadzi do stworzenia warunków do trwałego rozwoju gminy.

Rysunek 34. Analizowane scenariusze rozwoju

Źródło: opracowanie własne.

Rozwój atrakcje środowisko

turystyka zrównowazenie innowacje

Dbamy o zrównoważony i inteligentny rozwój
dla dobra mieszkańców, przedsiębiorców i turystów

Realizacja przyjętych w Strategii celów i kierunków działań sprawi, że gmina Radków stanie się atrakcyjnym miejscem do:

- życia dla mieszkańców,
- prowadzenia działalności gospodarczej dla przedsiębiorców,
- wypoczynku i rekreacji dla turystów.

W sferze społecznej, w wyniku podjętych działań wzmocnieniu ulegnie jakość i dostępność usług publicznych i społecznych. Równocześnie rozwijana będzie nowoczesna infrastruktura społeczna. Oferowane usługi w połączeniu z nowoczesną infrastrukturą sprzyjać będą włączeniu społecznemu oraz integracji i aktywizacji lokalnej społeczności. Rozwój gminy kreować i wspierać będzie silna i innowacyjna gospodarka czerpiąca z wewnętrznych i zewnętrznych zasobów.

Dostępność komunikacyjną gminy Radków zapewni nowoczesna infrastruktura drogowa i kolejowa. Jednocześnie dalszy rozwój transportu publicznego wyeliminuje obszary wykluczenia komunikacyjnego, a jednocześnie zwiększy dostępność miejsc o szczególnych walorach historycznych i przyrodniczych dla odwiedzających. Docelowo usługi transportowe świadczone będą przez proekologiczny i dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami tabor.

Równocześnie w wyniku podjętych inwestycji poprawi się dostępność gospodarstw domowych do infrastruktury sieciowej, co pozytywnie wpłynie na stan środowiska naturalnego. Na stan środowiska korzystnie wpływać będą także działania poprawiające energochłonność budynków oraz wspierające rozwój i wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii.

Jednocześnie poddana rewitalizacji przestrzeń publiczną, stanie się wizytówką gminy oraz miejscem przyjaznym mieszkańcom i atrakcyjnym dla odwiedzających.

Docelowo wzrost dobrobytu mieszkańców połączony z nowoczesną infrastrukturą techniczną, społeczną i gospodarczą sprawi, że gmina Radków stanie się miejscem atrakcyjnym do życia, chętnie wybieranym przez ludzi.

CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

W tabeli przedstawiono układ celów i kierunków działań, który został szerzej opisany w dalszej części niniejszego rozdziału.

Cel 1. Wzmocnienie sfery społecznej i jej dostosowanie do aktualnych i przyszłych wyzwań	Cel 2. Trwały rozwój gospodarczy czerpiący z lokalnych zasobów	Cel 3. Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią uwzględniające potrzeby mieszkańców i środowiska naturalnego
Kierunek działania 1.1. Aktywizacja i integracja mieszkańców	Kierunek działania 2.1. Poprawa dostępności do usług IOB wspierających rozwój lokalnych firm	Kierunek działania 3.1. Wzmocnienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy
Kierunek działania 1.2. Wzmocnienie działań na rzecz włączenia społecznego oraz poprawa bezpieczeństwa publicznego	Kierunek działania 2.2. Zintegrowany rozwój rolnictwa i turystyki	Kierunek działania 3.2. Rozwój OZE oraz rozbudowa i modernizacja infrastruktury sieciowej oraz zielonej i niebieskiej infrastruktury
Kierunek działania 1.3. Wzmocnienie oferty edukacyjnej	Kierunek działania 2.3. Wzmocnienie lokalnego rynku pracy	Kierunek działania 3.3. Modernizacja budynków i budowli oraz rewitalizacja przestrzeni publicznej i prywatnej
Kierunek działania 1.4 Wzmocnienie oferty służącej zagospodarowaniu czasu wolnego	Kierunek działania 2.4. Wzmacnianie promocji lokalnych produktów i usług	Kierunek działania 3.4. Usprawnienie gospodarki odpadami
Kierunek działania 1.5. Wielokierunkowe wzmocnienie działań prozdrowotnych	Kierunek działania 2.5. Wsparcie innowacyjnych przedsięwzięć i inicjatyw gospodarczych	Kierunek działania 3.5. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury służącej poprawie bezpieczeństwa
Kierunek działania 1.6. Poprawa przepływu informacji pomiędzy administracją a mieszkańcami, w tym z wykorzystaniem nowych technologii	Kierunek działania 2.6. Rozwój całorocznej infrastruktury i oferty turystycznej	

Źródło: opracowanie własne.

CEL 1. WZMOCNIENIE SFERY SPOŁECZNEJ I JEJ DOSTOSOWANIE DO AKTUALNYCH I PRZYSZŁYCH WYZWAŃ

Gmina Radków staje w obliczu wyzwań związanych z nasilającymi się negatywnymi zmianami demograficznymi oraz rosnącą na Dolnym Śląsku konkurencją o mieszkańców, przedsiębiorców i turystów. Aby sprostać tym wyzwaniom należy podjąć szereg działań związanych z rozwojem sfery społecznej.

Realizacja przyjętego celu wymaga zarówno inwestycji infrastrukturalnych, jak i rozwoju wysokiej jakości usług adresowanych do mieszkańców i odwiedzających. Pamiętać przy tym należy, że działania te winny sprzyjać wzrostowi aktywności mieszkańców i zwiększać zakres ich partycypacji w funkcjonowaniu i rozwoju gminy.

Rozwój infrastruktury społecznej wymaga dalszej modernizacji obiektów pełniących funkcje edukacyjne, kulturalne i sportowo-rekreacyjne. Rozwijać należy także infrastrukturę związaną z opieką zdrowotną oraz z opieką nad osobami niesamodzielnymi.

Powyższym inwestycjom towarzyszyć powinny działania zmierzające do poprawy jakości i dostępności szeroko rozumianych usług publicznych i społecznych. Sprzyjać temu winna ich cyfryzacja. Priorytetowo traktowana będzie poprawa dostępności i jakości usług edukacyjnych, zdrowotnych oraz zapewniających opiekę osobom niesamodzielnym.

Równocześnie prowadzone będą działania zmierzające do poprawy komunikacji pomiędzy administracją lokalną a mieszkańcami.

Kierunki działań w ramach Celu 1

Kierunek działania 1.1. Aktywizacja i integracja mieszkańców

Jak wynika z diagnozy, na terenie gminy Radków funkcjonują liczne organizacje pozarządowe. Jednak w toku przeprowadzonych warsztatów ustalono, że zarówno aktywność tych organizacji, jak i aktywność ogółu mieszkańców gminy jest niezadawalająca. Należy więc podjąć działania aktywizujące i integrujące lokalną społeczność.

Działania te muszą być skierowane zarówno bezpośrednio do mieszkańców, jak i do aktywnych organizacji pozarządowych. Należy opracować system bodźców, za pomocą których uda się przezwyciężyć widoczną apatię społeczeństwa oraz zmotywować jednostki i organizacje pozarządowe do większego zaangażowania w organizację lokalnych wydarzeń i w rozwój gminy.

Jednym z przejawów aktywności społecznej jest rozwój organizacji pozarządowych, w tym fundacji i stowarzyszeń. Organizacje pozarządowe działają blisko społeczeństwa, a tym samym mogą efektywnie realizować wybrane zadania publiczne. W rezultacie są one kluczowym ogniwem integrującym miejscową społeczność.

W ramach niniejszego działania należy z jednej strony wzmacniać już istniejące i aktywnie działające organizacje pozarządowe, a z drugiej strony wskazane byłoby stworzenie warunków dla rozwoju nowych NGO. Aktywnym organizacjom należałoby w większym niż obecnie zakresie powierzać zadania związane z edukacją, ochroną zdrowia i opieką społeczną. Szczególne wsparcie należy kierować do organizacji realizujących projekty skierowane równocześnie do różnych grup wiekowych, umożliwiających budowę więzi międzypokoleniowych.

Jednocześnie organizacje pozarządowe powinny w szerszym niż obecnie zakresie inicjować działania zmierzające do wzbogacenia oferty kulturalnej i sportowej dostępnej dla mieszkańców gminy. Docelowo organizacje pozarządowe powinny przejąć rolę animatorów życia kulturalnego i sportowego.

Kierunek działania 1.2. Wzmocnienie działań na rzecz włączenia społecznego oraz poprawa bezpieczeństwa publicznego

Pomimo widocznych, pozytywnych zmian zachodzących w sferze społecznej, na terenie gminy Radków nadal występują negatywne zjawiska grożące marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Przyczyn tych zjawisk upatrywać można m.in. w alkoholizmie i narkomanii, które to z jednej strony prowadzą do przemocy, a z drugiej strony rodzą postawy roszczeniowe i powodują długotrwałe uzależnienie od pomocy społecznej.

Dlatego też istotne miejsce w niniejszej Strategii przypisano rozwojowi profilaktyki uzależnień. W pierwszej kolejności powinien zostać opracowany, a następnie wdrożony program edukacyjno-informacyjnych na temat uzależnień. Adresatem programu winni być mieszkańcy ze wszystkich grup wiekowych, jednak w szczególności powinien on dotrzeć do dzieci i młodzieży szkolnej. Informacje o programie winny być dostępne w szkołach, jednostkach służby zdrowia, GOPS-ie oraz w mediach społecznościowych.

Należy również w miarę posiadanych środków rozwijać profilaktykę antyalkoholową i antynarkotykową skierowaną do różnych grup wiekowych. Działaniom tym służyć może rozwój poradnictwa specjalistycznego oraz tworzenie punktów wsparcia. Dodatkowo wskazane jest motywowanie rodziców i rodzin do korzystania z poradnictwa i szkoleń w zakresie spraw wychowawczych, problemów związanych z uzależnieniami i przemocą domową.

Jednocześnie na terenie gminy zachodzą zmiany demograficzne, które skutkować będą wzrostem popytu na usługi związane z zapewnieniem opieki dziennej i całodobowej nad osobami niesamodzielnymi. W rezultacie władze lokalne powinny podjąć działania zmierzające do utworzenia gminnego domu opieki. Na ten cel w pierwszej kolejności należałoby przeznaczyć nieruchomości znajdujące się w zasobie gminy. Równoległe władze lokalne we współpracy z innymi podmiotami (publicznymi i prywatnymi) i przy uwzględnieniu posiadanych zasobów powinny podejmować także inne starania w zakresie zapewnienia mieszkańcom profesjonalnej opieki długoterminowej.

Jak wykazała diagnoza, na terenie gminy Radków występują problemy z bezpieczeństwem. Mieszkańcy gminy narażeni są m.in. na wykroczenia społecznie uciążliwe, w tym akty wandalizmu. Dlatego też należy podjąć działania wzmacniające bezpieczeństwo mieszkańców.

Osiągnięcie zamierzonego celu wymaga podjęcia szeregu działań. W pierwszej kolejności należy rozwijać system monitoringu wizyjnego obejmującego przestrzeń publiczną. Równoległe należy prowadzić działania zmierzające do wzrostu zaangażowania samych mieszkańców w poprawę bezpieczeństwa. Mieszkańcy powinni stać się współodpowiedzialni za bezpieczeństwo i reagować na wykroczenia i akty wandalizmu, a także współpracować z odpowiednimi służbami mundurowymi.

Kierunek działania 1.3. Wzmocnienie oferty edukacyjnej

Gmina Radków charakteryzuje się dobrą dostępnością do infrastruktury edukacyjno-wychowawczej. Jednak wyniki z egzaminu ósmoklasisty osiągnięte przez uczniów ze szkół zlokalizowanych na terenie gminy, a zwłaszcza z matematyki i języka angielskiego nie są zadowalające. Dlatego też należy podjąć działania zmierzające do wzmocnienia procesu nauczania.

W ramach niniejszego działania powinno się dążyć do realizacji nowoczesnych programów edukacyjnych, wspierających zainteresowania uczniów. Większy nacisk powinien zostać położony w szczególności na zwiększenie oferty zajęć dodatkowych, w tym z matematyki i języka angielskiego. Należy również wspierać dzieci i młodzieży z problemami edukacyjnymi, poprzez realizację zajęć wyrównawczych. Równocześnie w szkołach należy tworzyć dobrze wyposażone pracownie przedmiotowe. Wskazane jest również doposażenie wszystkich placówek w nowoczesne pomoce dydaktyczne.

Na terenie gminy zauważalny jest także problem związany z brakiem szkolnictwa zawodowego, co negatywnie wpływa na lokalny rynek pracy. Rozwiązanie tego problemu wykracza poza samodzielne możliwości gminy. Wskazana jest w tym zakresie współpraca z innymi JST (prowadzącymi tego rodzaju szkoły) w celu wspierania szkolnictwa zawodowego i tworzenia kierunków kształcenia uwzględniających potrzeby gminy Radków.

Kierunek działania 1.4. Wzmocnienie oferty służącej zagospodarowaniu czasu wolnego

Jak wykazała diagnoza na terenie gminy Radków mamy do czynienia z dobrą dostępnością do infrastruktury kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej. Niemniej jednak nadal wskazane są punktowe inwestycje związane z budową/modernizacją niniejszej infrastruktury (np. modernizacja kąpieliska).

Równolegle należy wspierać instytucje kultury, placówki edukacyjne i kluby sportowe w ich działaniach na rzecz poszerzenia i uatrakcyjnienia oferty adresowanej do mieszkańców, w tym do młodzieży.

Wskazana jest również intensyfikacja działań promocyjnych adresowanych do mieszkańców, informujących o wydarzeniach kulturalnych i sportowych. W tym celu w szerszym zakresie należy wykorzystywać nowe technologie.

Kierunek działania 1.5. Wielokierunkowe wzmocnienie działań prozdrowotnych

Promocja i ochrona zdrowia mieszkańców należą do najważniejszych zadań przyjętych w niniejszej Strategii. Jak wynika z diagnozy na terenie gminy Radków widoczne są braki wśród personelu medycznego. Dotyczy to zarówno pielęgniarek, jak i lekarzy.

W celu poprawy jakości usług z zakresu opieki zdrowotnej należy wspierać działania zmierzające do wzmocnienia i poprawy funkcjonowania placówek medycznych. Priorytetowo należy traktować działania ułatwiające dostęp do lekarzy specjalistów.

Jednocześnie w miarę możliwości gminy winno się podjąć działania zmierzające do utworzenia na jej obszarze punktu poradnictwa psychologicznego/psychiatrycznego.

Kierunek działania 1.6. Poprawa przepływu informacji pomiędzy administracją a mieszkańcami, w tym z wykorzystaniem nowych technologii

Przeprowadzona diagnoza wykazała rozdźwięk pomiędzy stanem faktycznym a wiedzą mieszkańców gminy na temat dostępnych na terenie gminy usług i działań podejmowanych przez władze lokalne. Z powyższego wynika konieczność rozwoju działań informacyjnych dotyczących funkcjonowania gminy. W tym celu należy m.in. zwiększać rolę Internetu w kształtowaniu relacji administracja samorządowa – mieszkańcy.

Równocześnie wskazany jest dalszy rozwój e-usług i poszerzania obszarów życia objętych cyfryzacją. Powinno się podejmować działania zmierzające do dalszego rozwoju systemu e-usług oraz doposażenia administracji samorządowej w sprzęt IT.

W przyszłości można rozważyć utworzenie gminnego wirtualnego centrum, którego celem byłoby np. informowanie klientów, gdzie, kiedy, na jakim formularzu, z jakimi dokumentami i za jaką opłatą można złożyć e-wniosek w danej sprawie.

Ponadto trzeba dążyć do rozbudowy infrastruktury telekomunikacyjnej, która umożliwi mieszkańcom gminy lepszy dostęp do szerokopasmowego Internetu. Najważniejsze działania w tym zakresie prowadzone będą przez operatorów telekomunikacyjnych, jednak jednostki samorządowe rozwijając będą sieć publicznych punktów dostępu do Internetu.

Zgodność celu strategii z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi

Poniżej dokonano ustalenia spójności przyjętego Celu 1: Wzmocnienie sfery społecznej i jej dostosowanie do aktualnych i przyszłych wyzwań ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030.

Tabela 66. Spójność Celu 1 Strategii Rozwoju Gminy Radków na lata 2022-2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030

Strategia Rozwoju Gminy Radków na lata 2022-2030	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
<p>Cel 1</p> <p>Wzmocnienie sfery społecznej i jej dostosowanie do aktualnych i przyszłych wyzwań</p>	<p>Cel strategiczny 2</p> <p>Poprawa jakości i dostępności usług publicznych</p> <p>Cel strategiczny 3</p> <p>Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego</p>	<p>Cel 2</p> <p>Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych</p> <p>Cel 3</p> <p>Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie</p>

Źródło: opracowanie własne.

CEL 2. TRWAŁY ROZWÓJ GOSPODARCZY CZERPIĄCY Z LOKALNYCH ZASOBÓW

Gmina Radków powinna dążyć do wzrostu poziomu rozwoju gospodarczego oraz wzmocnienia swojej pozycji konkurencyjnej. Nie da się jednak tego osiągnąć bez efektywnie działającej gospodarki wykorzystującej zarówno zewnętrzne zasoby, jak i endogenne potencjały. Pamiętać przy tym należy, że efektywnie działający system gospodarczy zapewnia finansowanie realizacji celów społecznych i infrastrukturalnych.

Rozwój gospodarczy gminy Radków wymaga rozbudowy infrastruktury gospodarczej, poprawy dostępności do usług oferowanych przez instytucje otoczenia biznesu, wzrostu innowacyjności firm oraz ich współpracy w ramach sieci.

Konieczne będzie także wzmocnienie kluczowych z punktu widzenia przyszłości gminy powiązanych ze sobą działów gospodarki tj. branży turystycznej, rolnictwa i sektora rolno-spożywczego. Rozwój niniejszych branż wymaga: inwestycji w sektor turystyczny tak aby wzmocnić jakość i dostępność miejsc o szczególnych walorach historycznych i przyrodniczych, rozwoju infrastruktury wspierającej turystykę, wzmocnienia pozycji rolnictwa zwłaszcza oferującego produkty ekologicznego i tradycyjne, rozwoju drobnego przetwórstwa rolno-gospodarczego, rozwoju wysokiej jakości miejsc noclegowych i usług gastronomicznych.

Działaniom powyższym towarzyszyć powinna skoordynowana kampania reklamowa, informująca zarówno o walorach gminy, jak i produktach lokalnych.

Kierunki działań w ramach Celu 2**Kierunek działania 2.1. Poprawa dostępności do usług IOB wspierających rozwój lokalnych firm**

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że przedsiębiorcy działający w gminie Radków mają ograniczony dostęp do usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu. Należy więc podjąć działania zmierzające do zmiany istniejącej sytuacji. Powinno się w miarę możliwości wspierać IOB i dążyć do poszerzenia ich oferty adresowanej do przedsiębiorców (np. usługi szkoleniowe, doradcze z zakresu prawa i analizy ekonomiczno-finansowej).

Długofalowy rozwój gminy wymaga również wzrostu aktywności gospodarczej mieszkańców. Aby wzmocnić przedsiębiorczość wśród mieszkańców gminy należy rozważyć możliwość utworzenia inkubatora przedsiębiorczości, w którym firmy będą mogły uzyskać wsparcie na etapie preinkubacji i inkubacji.

Kierunek działania 2.2. Zintegrowany rozwój rolnictwa i turystyki

Jak wynika z diagnozy oraz z przeprowadzonych warsztatów gmina Radków posiada duży potencjał do rozwoju turystyki oraz rolnictwa oferującego produkty ekologiczne i tradycyjne. Możliwy jest również rozwój drobnego przetwórstwa oferującego produkty żywnościowe wysokiej jakości.

Niestety na terenie gminy Radków zdiagnozowano też liczne bariery powyższy potencjał ograniczające. Zaliczyć do nich należy m.in.: niezadawalający stan obiektów zabytkowych, braki w infrastrukturze turystycznej, niechęć młodych ludzi do działalności rolniczej, małe zainteresowanie rolników szkoleniami z zakresu nowych możliwości rozwoju gospodarstw rolnych.

Przewyciężenie zdiagnozowanych barier wymaga w pierwszej kolejności renowacji istniejących zabytków. Jednocześnie wskazany jest rozwój pozostałej infrastruktury turystycznej. Działania powinny zmierzać do poszerzenia zakresu funkcjonalnego oraz dostępności i jakości już istniejącej infrastruktury oraz skoordynowanej budowy nowych urządzeń. Muszą powstać nowe trasy rowerowe i szlaki piesze łączące zabytki kultury materialnej i miejsca o szczególnych walorach przyrodniczych. Jednocześnie istniejące trasy winny być w miarę istniejących potrzeb modernizowane. Atrakcyjność turystyczną obszaru zwiększy również budowa: punktów widokowych, stanowisk do łowienia ryb, ambon.

Wzdłuż szlaków należy stawiać obiekty małej architektury dające możliwość wypoczynku i schronienia. Jednocześnie w miejscach newralgicznych powinny zostać zlokalizowane miejsca parkingowe oraz stojaki na rowery.

Jednak pamiętać należy, że sprawne funkcjonowanie branży turystycznej wymaga także rozwoju przedsiębiorstw oferujących komplementarne produkty i usługi, w tym produkty lokalne. Szczególną wagę należy w tym zakresie przypisać rolnictwu. Mając na uwadze uwarunkowania przyrodnicze obszaru oraz kształtujące się w Polsce i na świecie trendy gospodarcze i społeczne winno się wspierać rozwój ekologicznego rolnictwa i małego przetwórstwa w zakresie produkcji żywności wysokiej jakości. Należy również wspierać działania na rzecz skracania łańcuchów dostaw w myśl zasady „od pola do stołu”

Kierunek działania 2.3. Wzmocnieni lokalnego rynku pracy

W ramach niniejszego działania należy wspierać inicjatywy zmierzające do tworzenia nowych, całorocznych miejsc pracy, w tym dla osób z wyższym wykształceniem i o wysokich kwalifikacjach. Podejście takie powinno ograniczyć odpływ z terenu gminy młodych, wykształconych ludzi.

Jednocześnie, jak już zaznaczono w działaniu poświęconemu edukacji należy, w miarę posiadanych możliwości wspierać proces kształcenia zawodowego tak aby było ono dostosowane do aktualnych i przyszłych potrzeb rynku pracy. Niestety ogólnokrajowa polityka edukacyjna sprawiła, że szkolnictwo to przeżywa regres. Skutki tego zauważalne są na rynku pracy, w postaci braku wykwalifikowanych pracowników. Zmiana powyższej sytuacji wymaga podjęcia działań zmierzających do przywrócenia właściwego statusu szkolnictwu zawodowemu. Władze lokalne winny uczestniczyć w działaniach informacyjnych i promocyjnych zmierzających do poprawy wizerunku szkolnictwa zawodowego.

Jednocześnie należy dążyć do podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców, poprzez współorganizowanie i promowanie kursów i szkoleń ułatwiających dokończenie i przekwalifikowanie pracowników.

Kierunek działania 2.4. Wzmacnianie promocji lokalnych produktów i usług

Ważne znaczenie dla rozwoju gminy Radków ma promocja jej potencjału turystycznego. Działania promocyjne powinny być realizowane z wykorzystaniem technologii i narzędzi informacyjno-komunikacyjnych. Władze lokalne wspierane przez podmioty gospodarcze i IOB powinny aktywnie uczestniczyć w regionalnych, krajowych oraz międzynarodowych przedsięwzięciach promocyjnych.

Szczególnie ważna będzie promocja produktów tradycyjnych, ekologicznych i lokalnych. Realizacji niniejszego priorytetu sprzyjałby udział gminy w programach promujących walory województwa.

Kierunek działania 2.5. Wsparcie innowacyjnych przedsięwzięć i inicjatyw gospodarczych

Trwały rozwój gospodarczy gminy zależy m.in. od innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw. Innowacyjność wymaga niejednokrotnie współpracy z sektorem nauki. Gmina powinna więc wspierać kontakty przedsiębiorców z uczelniami. Jednocześnie władze lokalne winny także wspierać działalność firm w sferze B+R, m.in. poprzez pomoc w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania. Należy również promować działania zmierzające do zastosowania w przedsiębiorstwach technologii proekologicznych.

Jednocześnie powinno się także kreować warunki sprzyjające kooperacji przedsiębiorstw. W związku z tym, władze lokalne we współpracy z IOB powinny wspierać współpracę lokalnych firm w ramach sieci i klastrów.

Kierunek działania 2.6. Rozwój całorocznej infrastruktury i oferty turystycznej

Potencjał turystyczny gminy Radków ogranicza relatywnie słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna. W rezultacie odwiedzający nie traktują gminy jako bazy turystycznej, a są w niej niejako „przejazdem”.

Sytuacja powyższa powinna ulec zmianie. Gminna winna opracować system bodźców wspierających inwestycje zmierzające do powstawania miejsc noclegowych oraz usług gastronomicznych o wyższym standardzie. W lokalach gastronomicznych winny być oferowane produkty pochodzące od lokalnych dostawców.

Jako uzupełnienie powyższej oferty należy również wspierać powstawanie kempingów i pól biwakowych.

Zgodność celu strategii z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi

Poniżej dokonano ustalenia spójności przyjętego Celu 2: Trwały rozwój gospodarczy czerpiący z lokalnych zasobów ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030.

Tabela 67. Spójność Celu 2 Strategii Rozwoju Gminy Radków na lata 2022-2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030

Strategia Rozwoju Gminy Radków na lata 2022-2030	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
<p>Cel 2</p> <p>Trwały rozwój gospodarczy czerpiący z lokalnych zasobów</p>	<p>Cel strategiczny 1</p> <p>Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu</p> <p>Cel strategiczny 4</p> <p>Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego</p>	<p>Cel 1</p> <p>Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym</p> <p>Cel 2</p> <p>Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych</p>

Źródło: opracowanie własne.

CEL 3. ZRÓWNOWAŻONE GOSPODAROWANIE PRZESTRZENIĄ UWZGLĘDNIAJĄCE POTRZEBY MIESZKAŃCÓW I ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Trwały rozwój gminy Radków, uwzględniający jej walory środowiskowe wymaga podjęcia inwestycji związanych z budową/modernizacją infrastruktury oraz poprawą funkcjonalności i jakości przestrzeni publicznej.

W ramach niniejszego celu strategicznego podjęte zostaną działania związane z modernizacją infrastruktury drogowej oraz wzmocnieniem funkcjonowania transportu zbiorowego. Docelowo usługi te będą świadczone przez ekologiczny i przystosowany do potrzeb osób z ograniczeniami ruchowymi transport.

Modernizacji dróg, towarzyszyć powinna budowa/modernizacja chodników i dróg dla rowerów. Rozwój powyższej infrastruktury poprawi bezpieczeństwo mieszkańców, a także zwiększy dostępność gminy dla odwiedzających.

Istotne znaczenia przypisano także działaniom zmierzającym do likwidacji niskiej emisji. W tym celu realizowane będą inwestycje związane z rozwojem infrastruktury sieciowej oraz poprawą efektywności energetycznej budynków. Jednocześnie wspierane będą inicjatywy zmierzające do wymiany tradycyjnych instalacji grzewczych oraz szeroko rozumianego rozwoju OZE.

Poprawie jakości życia mieszkańców sprzyjać będą również działania związane z rewitalizacją przestrzeni publicznej oraz rozwojem budownictwa mieszkaniowego. Inwestycjom tym towarzyszyć powinny przedsięwzięcia zmierzające do rewitalizacji obiektów przemysłowych.

Jednocześnie podejmowane będą działania zmierzające do przystosowania gminy do zmian klimatu, a zwłaszcza usprawniające gospodarkę wodną i przeciwdziałające powodziom.

Kierunki działań w ramach Celu 3**Kierunek działania 3.1. Wzmocnienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy**

Jak wynika z diagnozy na terenie gminy Radków funkcjonuje dobrze rozwinięta sieć dróg gminnych. Jednocześnie problemem jest niezadawalający stan techniczny dróg powiatowych negatywnie wpływający na dostępność komunikacyjną gminy. Dlatego też działania gminy winny skupić się przede wszystkim na lobbowaniu na rzecz rozwoju infrastruktury drogowej znajdującej się poza jej bezpośrednim władztwem. Jednocześnie w miarę zdiagnozowanych potrzeb należy rozbudowywać i modernizować drogi gminne.

Rozwojowi infrastruktury transportowej towarzyszyć musi poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów. Osiągnięcie niniejszego celu wymaga budowy i modernizacji chodników, dróg dla rowerów oraz oświetlenia ulicznego. Docelowo wysokiej jakości i dobrze oświetlone ciągi pieszo-rowerowe winny łączyć poszczególne miejscowości oraz miejsca o szczególnych walorach historycznych i przyrodniczych.

Równocześnie należy podejmować działania zmierzające do rozwoju infrastruktury kolejowej, w tym do utworzenia całorocznego transgranicznego połączenia kolejowego.

Kluczowe znaczenie dla funkcjonowania gminy ma rozwój transportu zbiorowego. Z przeprowadzonych warsztatów wynika, że dobrze rozwinięta sieć transportu publicznego/gminnego stanowi silną stronę gminy Radków. Należy nadal wzmacniać transport publiczny, tak aby nie dopuścić do powstania obszarów narażonych na wykluczenie komunikacyjne. Docelowo transport zbiorowy, winien być świadczony z wykorzystaniem proekologicznego i dostosowanego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami taboru.

Kierunek działania 3.2. Rozwój OZE oraz rozbudowa i modernizacja infrastruktury sieciowej oraz zielonej i niebieskiej infrastruktury

Poniesienie poziomu życia mieszkańców oraz wzrost atrakcyjności turystycznej gminy wymaga inwestycji w poprawę stanu środowiska naturalnego. W tym celu należy rozwijać OZE, a także rozbudowywać i modernizować infrastrukturę sieciową oraz zieloną i niebieską infrastrukturę.

Jak wynika z przeprowadzonych warsztatów, gmina Radków posiada potencjał do rozwoju OZE, m.in. dysponuje korzystnymi warunkami terenowymi do rozwoju fotowoltaiki. Niestety dotychczas potencjał ten nie był w należyтым stopniu wykorzystywany. Sytuacja niniejsza musi ulec zmianie.

Gmina wspierać będzie inicjatywy zmierzające do tworzenia na jej terenie instalacji produkujących energię z odnawialnych źródeł. Promowane będzie tworzenie skupisk małych źródeł wytwarzania energii ulokowanych blisko miejsca odbioru. Wspierane będą działania zmierzające do wytwarzania energii elektrycznej za pomocą: agregatów, małych turbin, ogniw fotowoltaicznych, ogniw paliwowych. Jednocześnie gmina Radków aktywnie uczestniczyć będzie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na inwestycje w odnawialne źródła energii

W ramach działania kontynuowane będą również inwestycje infrastrukturalne związane z ochroną środowiska. Gmina realizować będzie działania zmierzające do rozwoju sieci kanalizacyjnej oraz wspierać rozwój sieci gazowej. Równocześnie w zależności od zdiagnozowanych potrzeb prowadzona będzie modernizacja infrastruktury sieciowej.

Nowoczesna gmina wymaga inwestycji w rozwój tzw. zielonej i niebieskiej infrastruktury. W ramach niniejszego priorytetu nacisk zostanie położony na zwiększenie udziału terenów zielonych i samej zieleni w strukturze gminy. Zielone (roślinne) i niebieskie (wodne) obszary pomogą w stworzeniu zróżnicowanego środowiska naturalnego na obszarach objętych budownictwem mieszkaniowym. Ważnym zadaniem będzie zakładanie nowych i odnowa istniejących terenów zieleni i parków. W tym celu kontynuowane będą nasadzenia drzew i krzewów.

Promowane i w miarę posiadanych środków realizowane będą inwestycje związane z zagospodarowaniem wód opadowych na terenach budownictwa jedno i wielorodzinnego oraz terenach rekreacyjnych.

Należy też priorytetowo traktować inicjatywy zmierzające do zwiększenia retencji wody na terenie gminy, np. poprzez prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb, prowadzenie prac przeciwoerozyjnych, zalesianie, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych i mokradeł, retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych.

Kierunek działania 3.3. Modernizacja budynków i budowli oraz rewitalizacja przestrzeni publicznej i prywatnej

W ramach niniejszego działania podejmowane będą inwestycje, które powinny doprowadzić do uporządkowania i uatrakcyjnienia przestrzeni publicznej. Tam gdzie to możliwe przestrzeni publicznej należy nadać funkcję rekreacyjno-integracyjną. Poprawie funkcjonalności przestrzeni publicznej służyć będą działania związane z budową i modernizacją obiektów małej architektury.

Kluczowym zadaniem będzie modernizacja budynków i budowli znajdujących się zarówno w zasobach gminy, jak i będących własnością prywatną. Widoczna dekapitalizacja części zabudowy oraz infrastruktury jej towarzyszącej, wymaga kompleksowych prac modernizacyjnych zmierzających do zachowania istniejących oraz rozwoju nowych zasobów mieszkaniowych. Jednocześnie powyższym działaniom towarzyszyć powinna rewitalizacja otoczenia.

Modernizacji budynków i budowli towarzyszyć będą działania zmierzające do poprawy efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i prywatnej. Promowane i wspierane będą działania zmierzające do zastosowania przez mieszkańców proekologicznych systemów grzewczych. W wyniku podjętych działań powinno wzrosnąć znaczenie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

Równocześnie prowadzone będą działania zmierzające do poprawy efektywności energetycznej budynków. Wspierane będą działania zmierzające do zmniejszenia energochłonności budynków (np. termomodernizacja, wymiana oświetlenia na energooszczędne, wymiana źródeł ciepła, instalacja odnawialnych źródeł energii).

W ramach działań rewitalizacyjnych należy również prowadzić inwestycje związane z modernizacją oświetlenia ulicznego. Priorytetem przy modernizacji oświetlenia ulicznego powinno być wykorzystanie energooszczędnych technologii, dzięki czemu zmniejszy się zużycie energii elektrycznej.

W ramach niniejszego działania winno się także dążyć do rewitalizacji terenów przemysłowych, tak aby nadać im nowe funkcje a jednocześnie poprawić spójność przestrzenną gminy.

Istotne będą też prace prowadzące do dostosowania budynków i całej przestrzeni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i seniorów.

Kierunek działania 3.4. Usprawnienie gospodarki odpadami

Jak wykazała diagnoza na terenie gminy Radków mamy do czynienia z dobrze funkcjonującą gospodarką odpadami. Niemniej jednak należy dążyć do jej dalszego usprawnienia, tak aby w jeszcze większym stopniu wykorzystywać efektywny recykling. Konsekwentnie prowadzona polityka promowania segregacji odpadów powinna doprowadzić do dalszego zminimalizowania udziału odpadów zmieszanych w łącznej masie odpadów.

Jednocześnie należy podejmować działania edukacyjno-informacyjne, dotyczące ekologii i zasad wykorzystania odpadów.

Kierunek działania 3.5. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury służącej poprawie bezpieczeństwa

Gmina Radków narażona jest na powódzie. Dlatego też należy dążyć do uporządkowania gospodarki wodnej. W ramach tych działań należy prowadzić zarówno prace melioracyjne, jak również wzmocnić system przeciwpowodziowy.

Jednocześnie w miarę posiadanych możliwości należy wspierać służby monitorujące i reagujące na zagrożenia naturalne, a w szczególności straż pożarną – ochotniczą i państwową. Wsparcie powinno być ukierunkowane zarówno na prewencję zagrożeń, jak i skuteczne działanie w przypadku ich wystąpienia. Ważne będzie ciągłe doposażenie w sprzęt jednostek ratowniczych oraz modernizacja użytkowanych przez służby obiektów.

Zgodność celu strategii z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi

Poniżej dokonano ustalenia spójności przyjętego Celu 3: Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią uwzględniające potrzeby mieszkańców i środowiska naturalnego ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030.

Tabela 68. Spójność Celu 3 Strategii Rozwoju Gminy Radków na lata 2022-2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030

Strategia Rozwoju Gminy Radków na lata 2022-2030	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
<p>Cel 3</p> <p>Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią uwzględniające potrzeby mieszkańców i środowiska naturalnego</p>	<p>Cel strategiczny 4</p> <p>Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego</p>	<p>Cel 1</p> <p>Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym</p> <p>Cel 3</p> <p>Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie</p>

Źródło: opracowanie własne.

4. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA

Realizacja Strategii Rozwoju dla Gminy Radków na lata 2022-2030 prowadzić powinna do osiągnięcia rezultatów, które wynikają z przyjętych celów strategicznych oraz kierunków działań.

Poniżej zaprezentowano listę najważniejszych rezultatów dla każdego z celów wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia.

Proces weryfikacji realizacji zaplanowanych rezultatów został opisany w rozdziale System realizacji strategii w częściach dotyczących monitoringu oraz ewaluacji.

Tabela 69. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Sfera (wymiar) /cel	Rezultat	Wskaźnik osiągnięcia rezultatu	Wartość bazowa	Oczekiwany kierunek zmian
Sfera społeczna cel 1	Poprawa sytuacji na rynku pracy	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem (2020)	6,2	↓
Sfera społeczna cel 1	Poprawa dostępności do miejsc opieki nad osobami niesamodzielnymi	Liczba gminnych domów opieki (2020)	0	↑
Sfera społeczna cel 1	Podniesienie poziomu edukacji	Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego (2020)	40,4	↑
Sfera gospodarcza cel 2	Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców (2020)	956	↑
Sfera gospodarcza cel 2	Wzrost liczby podmiotów związanych z turystyką	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (2020)	63	↑
Sfera gospodarcza cel 2	Wzmocnienie otoczenia instytucjonalnego biznesu	Liczba inkubatorów przedsiębiorczości (2020)	0	↑
Sfera przestrzenna cel 3	Poprawa poziomu życia mieszkańców	Liczba mieszkań (2020)	3182	↑
Sfera przestrzenna cel 3	Poprawa stanu środowiska naturalnego	Odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji gazowej (2020)	25,3	↑
Sfera przestrzenna cel 3	Usprawnienie gospodarki odpadami	Odpady z gospodarstw domowych zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów (2020)	37,8	↓

Źródło: opracowanie własne.

5. EWALUACJA TRAFNOŚCI, PRZEWIDYWANEJ SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU

Zgodnie z postanowieniami Art. 10a Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przeprowadza uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju – przed jej przyjęciem.

Ocena przewidywanej trafności, skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju została przeprowadzona z zastosowaniem narzędzia matrycy celów i kierunków działań oraz zidentyfikowanych w części diagnostycznej problemów i potencjałów gminy Radków.

Matryca wykazała, że wszystkie zaproponowane w niniejszej strategii cele i kierunki działań przyczyniają się do minimalizacji zidentyfikowanych problemów lub wzmocnienia potencjałów, co zostało zaprezentowane poniżej w tabeli (oznaczone cyfrą 1). Dodatkowo potwierdzono, że każdy problem i potencjał znajdzie swoją odpowiedź strategiczną. Oznacza to, że cele i kierunki działań zostały dobrane trafnie. Jednocześnie kolorem zielonym zaznaczono te kierunki działań, które są kluczowe dla skuteczności i efektywności realizacji Strategii.

Tabela 70. Matryca ewaluacyjna trafności, skuteczności i efektywności realizacji Strategii

Cel		Cel 1						Cel 2						Cel 3				
Kierunki działań		1.1.	1.2.	1.3.	1.4.	1.5.	1.6.	2.1.	2.2.	2.3.	2.4.	2.5.	2.6.	3.1.	3.2.	3.3.	3.4.	3.5.
Sfera społeczna																		
Problemy	Utrzymujące się negatywne trendy demograficzne – ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji, postępujący proces starzenia się społeczeństwa			1	1	1				1				1		1	1	1
	Problemy na rynku pracy wynikające m.in. z sezonowości ofert pracy								1		1	1						
	Brak gminnego domu opieki		1															
	Występowanie negatywnych zjawisk społecznych – uzależnienia, przemoc w rodzinie	1	1															
	Niezadawalający poziom zaangażowania mieszkańców w życie społeczne gminy	1																
	Niezadawalające wyniki uczniów szkół podstawowych z egzaminów z matematyki i z języka angielskiego			1														
	Ograniczony dostęp do wysokiej jakości opieki medycznej					1												
Niezadawalający stan bezpieczeństwa – akty wandalizmu		1				1												
Potencjały	Rozwinięta oferta kulturalna	1																
	Rozwinięta sieć biblioteczna	1																
	Dobry dostęp do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	1																
	Potencjał do rozwoju edukacji			1														
	Dostęp do infrastruktury, która może zostać zagospodarowana na dom opieki		1													1		
Sfera gospodarcza																		
Problemy	Niezadawalająca dostępność do infrastruktury gospodarczej i usług świadczonych przez IOB							1										
	Niska dostępność do informacji o produktach lokalnych						1		1									
	Niski wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców i niezadawalający poziom innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw							1										
	Braki w infrastrukturze turystycznej								1		1		1					
	Regres rzemiosła							1										
	Niezadawalający standard usług noclegowych i gastronomicznych							1	1		1		1					
Potencjały	Potencjał do rozwoju turystyki							1	1	1	1	1						
	Potencjał do rozwoju rolnictwa ekologicznego							1	1									
	Potencjał do produkcji żywności wysokiej jakości							1	1				1					
	Szkolenia skierowane do rolników organizowane przez gminę									1								

Sfera przestrzenna												
Problemy	Ograniczony dostęp do wysokiej jakości zasobów mieszkaniowych											1
	Niezadawalający stan techniczny budynków i budowli											1
	Wymagająca modernizacji infrastruktura drogowa (drogi powiatowe)									1		
	Brak kolejowych połączeń transgranicznych,										1	
	Niezadawalające pokrycie gminy infrastrukturą kanalizacyjną i gazową											1
	Zbyt mały udział energii odnawialnej w bilansie energetycznym gminy											1
	Zagrożenie suszą i powodzią											
Potencjały	Położenie gminy										1	1
	Duże walory przyrodnicze i krajobrazowe						1			1		
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący całą gminę					1					1	
	Wysoka dostępność działek budowlanych								1	1		
	Dobrze rozwinięta sieć przejść granicznych samochodowych i pieszo-rowerowych										1	
	Dobre warunki terenowe do budowy fotowoltaiki											1
	Bogata oferta obiektów sportowych i rekreacyjnych	1			1						1	

Źródło: opracowanie własne.

6. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY

Docelową strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy Radków stanowić powinny nakładające się na siebie podsystemy przestrzenne – obszarowe i liniowe. W zakresie podsystemu obszarowego wyróżniono:

- 1) obszary zamieszkania: zabudowa wielorodzinna, zabudowa jednorodzinna,
- 2) obszary aktywności gospodarczej,
- 3) obszary zieleni,
- 4) obszary wód powierzchniowych,
- 5) obszary potencjalnych konfliktów,
- 6) obszary rozwojowe wyznaczone w studium,
- 7) łądowe korytarze ekologiczne.

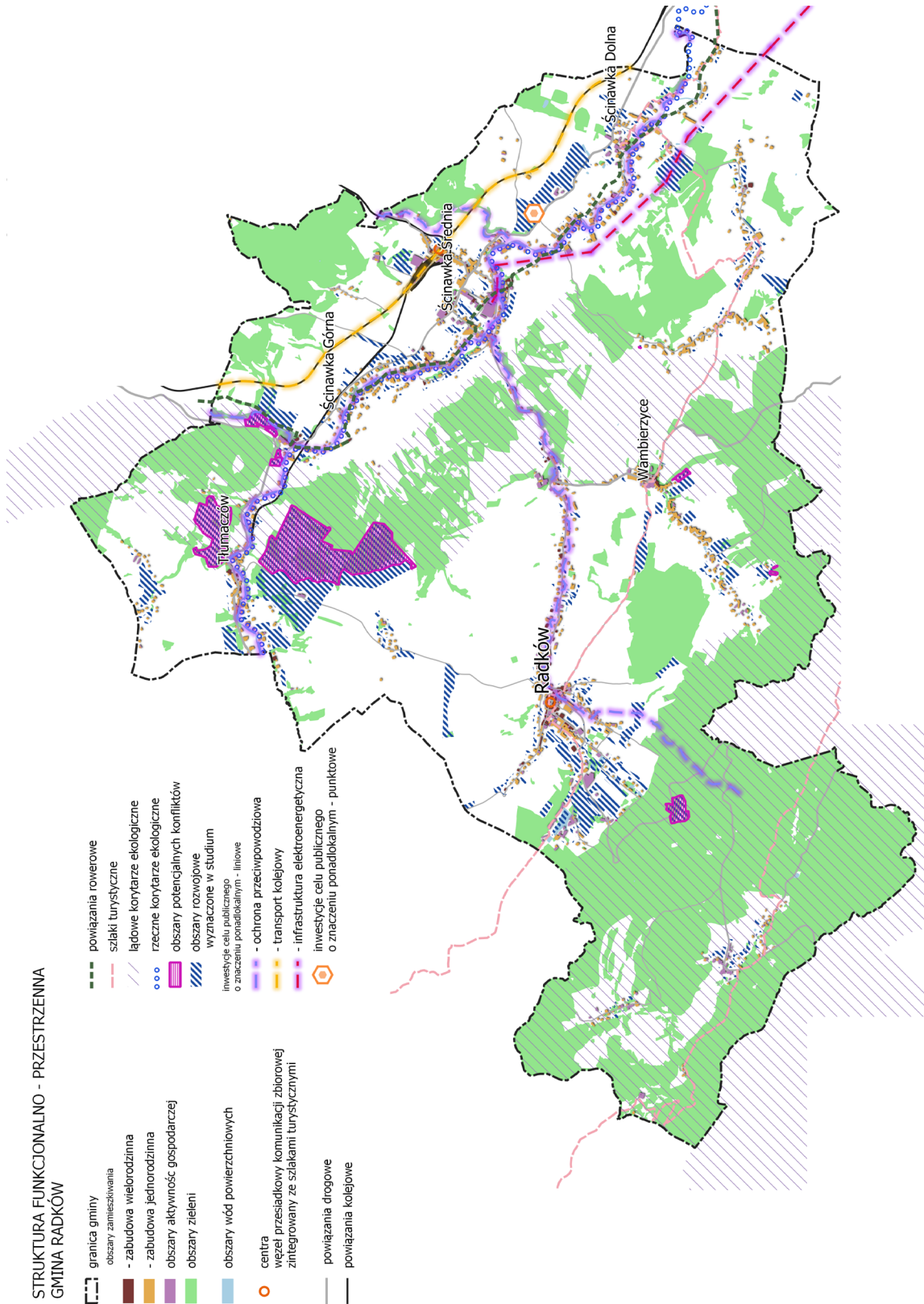
W podsystemie obszarowym pominięto otwarte obszary rolne. Natomiast nałożono na siebie obszary rozwojowe planowane w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Radków (dalej Studium Radkowa) z obszarami zieleni. W wyniku tego nałożenia wygenerowano obszary potencjalnych konfliktów, w przypadku których należy uważnie przeanalizować i rozważyć ich przyszły sposób zagospodarowania.

Podsystem liniowy docelowo składać się będzie przede wszystkim z powiązań komunikacyjnych w zakresie dróg, kolei oraz ciągów rowerowych, które mają za zadanie zapewnienie sprawnej wymiany osób i towarów w przestrzeni gminy, pomiędzy jej poszczególnymi częściami oraz otoczeniem.

Obsługa mieszkańców winna być zapewniona poprzez centra usługowe. Najwyższy poziom obsługi stanowi centrum podstawowe zlokalizowane w centralnej części miejscowości Radków, które swoim zasięgiem oddziaływania przekracza granice miejscowości i pozwala na zaspokojenie większości podstawowych potrzeb mieszkańców gminy. Centrum uzupełniające zlokalizowane w Ścinawce Średniej winno zapewnić dostęp do części usług podstawowych północno-wschodniej części gminy i ograniczyć potrzeby transportowe mieszkańców. Umożliwi to minimalizowanie konieczności przemieszczania się mieszkańców na większe odległości wewnątrz gminy lub poza jej granice.

Podsystemy powinny być ze sobą zharmonizowane, a w miejscach przecięć tworzyć przestrzenie wielofunkcyjne, aby poprawić jakość życia mieszkańców oraz zapewnić optymalne funkcjonowanie podmiotów gospodarczych.

Sposób rozmieszczenia i funkcjonowania poszczególnych podsystemów przedstawionych w Modelu ma służyć zapewnieniu jak najlepszej efektywności funkcjonalno-przestrzennej gminy. Obszary rozwojowe wyznaczone w Studium Radkowa, a wskazane w Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, nie zostały zróżnicowane funkcjonalnie, ani parametrycznie, tak aby nie determinować w przyszłości kierunków ich przeznaczenia i pełnienia określonych funkcji. Ogólne zasady rozwoju funkcjonalno-przestrzennego zostały przedstawione w Ustaleniach i rekomendacjach w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej. Natomiast szczegółowe zasady zagospodarowania, uzupełnienia i rozwój struktury przestrzennej gminy powinny być ustalane w Studium Radkowa, a tym samym dynamicznie dostosowywane do zmieniających się trendów i uwarunkowań lokalnych.

Rysunek 35. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Radków

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k.

7. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

W Studium Radkowa wyznaczono znaczne tereny pod rozwój nowej zabudowy. Cały obszar gminy objęty jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Z uwagi na potrzebę zachowania wymogów ładu przestrzennego, którego utrzymanie realnie wpływa na podwyższenie jakości życia oraz wartości przestrzeni, pozwolenie na niekontrolowane zwiększanie intensywności zabudowy oraz brak kontroli nad możliwością rozplanowania funkcji i zabezpieczenia obszarów wolnych od zabudowy może negatywnie wpłynąć na środowisko.

Należy dążyć do planowego rozwoju przestrzennego poprzez uzupełnianie luk w zabudowie oraz ograniczanie zbytniego rozproszenia zabudowy. Nową zabudowę należy realizować poprzez dopełnienie i intensyfikację istniejącej tkanki, przy czym przyrost zabudowy powinien mieć charakter sukcesywny, oparty na dostępności do istniejącej sieci drogowej i sieci infrastruktury technicznej.

W obszarze centrum podstawowego w Radkowie należy podjąć działania zmierzające do wzmocnienia funkcji cenotwórczej poprzez wzbogacenie oferty usługowej, w tym poszerzenie usług gastronomicznych, handlowych, kulturalnych oraz infrastruktury wspierającej działalność gospodarczą.

W Ścinawce Średniej należy uwzględnić lokalizację centrum uzupełniającego, zapewniającego odpowiednią obsługę mieszkańców, w zakresie usług podstawowych.

Wysokość zabudowy nie powinna przekraczać:

- 4 kondygnacji nadziemnych w centralnych częściach Radkowa, Wambierzyc, Ścinawki Średniej,
- 3 kondygnacji nadziemnych w pozostałych terenach zurbanizowanych.

W Studium Radkowa w Tłumaczowie na obszarze lądowego korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym i na terenach lasów, wyznaczono znaczne tereny związane z eksploatacją złóż. Natomiast w Radkowie tereny eksploatacji złóż wyznaczono w bezpośrednim sąsiedztwie Parku Narodowego Gór Stołowych. Z uwagi na możliwość pełnienia funkcji sportowo-rekreacyjnych i wypoczynkowych, turystycznych, a także na ochronę wyżej wymienionych obszarów cennych przyrodniczo, w Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej obszary „nakładające się”, oznaczono jako obszary potencjalnych konfliktów, których przyszłe funkcje należałoby ponownie rozważyć przy najbliższej aktualizacji Studium Radkowa.

Istotne zagadnienie stanowi rozgraniczanie terenów Instalacji Regionalnej do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK), instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, terenów związanych z eksploatacją złóż od terenów zabudowy mieszkaniowej, które należy traktować w sposób szczególny. Należy tworzyć między nimi różnego rodzaju strefy przejściowe - najlepiej w formie terenów zieleni, terenów sportowo-rekreacyjnych, jak również terenów usługowych, obsługujących zarówno aktywności gospodarcze, jak i przyszłych mieszkańców.

Strukturę zabudowy należy kształtować w sposób zapewniający uzyskanie jak najlepszej efektywności energetycznej i środowiskowej, w tym stosowanie rozwiązań sprzyjających wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii oraz gospodarstwu wykorzystaniu wód opadowych i roztopowych oraz wody szarej.

Ważna dla zrównoważonego rozwoju Radkowa jest zielono-niebieska infrastruktura, która powinna zapewnić nie tylko wypoczynkowo-rekreacyjną bazę dla mieszkańców, ale wspierać bioróżnorodność, korytarze ekologiczne, nawodnienie i odwodnienie oraz przewietrzanie terenów zurbanizowanych, a tym samym zapewnić odpowiedni klimat wilgotnościowy i odporność struktury na zmiany klimatu. Do infrastruktury tej zaliczają się, rzeczny i lądowy korytarz ekologiczny, lasy, wszystkie tereny zielone

oraz przede wszystkim dolinki cieków wodnych. Istotne jest, aby we wskazanych obszarach unikać wprowadzania nowej zabudowy, utrzymywać i nasycać różnego rodzaju zieleń oraz tworzyć małą retencję wodną. Zielono-niebieską infrastrukturę należy rozwijać w szczególności poprzez uzupełnianie ciągów zieleni wzdłuż cieków wodnych i ochronę ich bezpośredniego sąsiedztwa przed degradacją lub zabudowaniem.

Układ komunikacyjny Radkowa wymaga uzupełnienia o ścieżki rowerowe, pozwalające na swobodne przemieszczanie się rowerzystom oraz osobom poruszającym się przy pomocy środków transportu indywidualnego. W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazano szkielet układu drogowego, wyznaczony w oparciu o powiązania drogowe, który powinien być lokalnie modernizowany w zależności od potrzeb funkcjonalno-przestrzennych.

Wzdłuż cieków wodnych oraz dróg należy realizować ciągi zieleni. W tym celu powinno się rezerwować w planach miejscowych odpowiedniej szerokości pasy terenów, które zapewnią docelowe wprowadzenie zieleni wysokiej w postaci alei lub szpalerów drzew.

Działania rewitalizacyjne powinny być ukierunkowane na poprawę potencjału rozwojowego oraz poprawę warunków zamieszkiwania i zostać skierowane przede wszystkim na zdekapitalizowane zasoby mieszkaniowe tj. domy mieszkalne w zabudowie zagrodowej i zabudowie wielorodzinnej (kamienice czynszowe) wybudowane na przełomie XIX i XX wieku oraz infrastrukturę jej towarzyszącą.

W sposób efektywny należy wykorzystać tereny zielone, a zwłaszcza duże kompleksy leśne oraz urozmaicony krajobraz w terenach cennych przyrodniczo, w tym w Parku Narodowym Gór Stołowych.

ZASADY ZAGOSPODAROWANIA DLA GMINY RADKÓW WYNIKAJĄCE Z USTALEŃ PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Zgodnie z zapisami zawartymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, który został przyjęty Uchwałą nr XIX/482/2020 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020, gmina Radków zlokalizowana jest w trzech obszarach funkcjonalnych:

- Przygranicznym Obszarze Funkcjonalnym,
- Obszarze Funkcjonalnym Cennym Przyrodniczo,
- Sudeckim Obszarze Funkcjonalnym.

Zgodnie z planem województwa dla gminy obowiązują następujące ustalenia dotyczące prowadzenia polityki przestrzennej, umożliwiającej realizację następujących zadań:

- w zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:
 - Ochrona przed powodzią Kotliny Kłodzkiej – Potok Włodzica (odcinkowa regulacja koryta na długości ok 15 km),
 - Ochrona przed powodzią Kotliny Kłodzkiej – Potok Posna (odcinkowa regulacja koryta na długości ok 11 km),
 - Ochrona przeciwpowodziowa doliny rzeki Ścinawki (Ścinawka od Bożanowskiego Potoku do Nysy Kłodzkiej),
 - Ochrona przed powodzią Kotliny Kłodzkiej – Potok Dzik (odcinkowa regulacja na całej długości cieku głównego w danej JCWP czyli 12 km),
 - Rewitalizacja linii kolejowej nr 286 Wałbrzych – Jedlina Zdrój – Głuszycy – Nowa Ruda – Kłodzko,
 - Składowisko w Ścinawce Dolnej – rekultywacja,

- Modernizacja instalacji do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów, Ścinawka Dolna,
- Modernizacja instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, Ścinawka Dolna, Ścinawka Średnia,
- Modernizacja międzygminnej oczyszczalni ścieków w Ścinawce Dolnej,
- Budowa kanałów rozdzielczych kanalizacji sanitarnej w Tłumaczowie,
- Budowa kanałów rozdzielczych kanalizacji sanitarnej w Radkowie – etap V, VI, VII,
- Budowa kanałów rozdzielczych kanalizacji sanitarnej w Ścinawce Średniej i Górnej – etap III,
- Budowa kanałów rozdzielczych kanalizacji sanitarnej w Ścinawce Średniej i Górnej – etap IV,
- Budowa kanałów rozdzielczych kanalizacji sanitarnej w Radkowie – etap VII, IX, X,
- w zakresie ochrony lądowych korytarzy ekologicznych o znaczeniu międzynarodowym:
 - Karkonosze – Góry Stołowe,
 - Góry Stołowe,
 - wskazanych w Modelu jako lądowe korytarze ekologiczne międzynarodowe,
- w zakresie ochrony rzecznych korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym – rzeka Ścinawka – wskazany w Modelu jako rzeczny korytarz ekologiczny ponadlokalny,
- w zakresie głównych tras rowerowych:
 - Trasa Sudecka – wskazana w Modelu jako powiązanie rowerowe,
- w zakresie inwestycji ponadlokalnych zaplanowanych przez przedsiębiorstwa energetyczne:
 - Modernizacja lub przebudowa linii 110 kV: S-260 relacji R-Skałeczno – R-Kłodzko.

Plan województwa określa także ustalenia w zakresie zasad zagospodarowania dla obszarów funkcjonalnych obowiązujących dla gmin wynikających z następujących celów i kierunków:

Cel 1.

Zapewnienie warunków zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego oraz dostępu do usług i rynku pracy dzięki hierarchicznej strukturze sieci osadniczej.

Kierunek 1.2.

Zapobieganie peryferyzacji ośrodków i obszarów zagrożonych marginalizacją:

- Utrzymanie rezerw terenowych na cele transportowe po zlikwidowanych liniach kolejowych, w celu zapewnienia możliwości realizacji inwestycji transportowych w pasie terenu o dogodnej geometrii oraz pochyleniach podłużnych, głównie z myślą o możliwości realizacji na tych odcinkach inwestycji takich jak: Kolej Dużych Prędkości Wrocław – Praga, odbudowa linii kolejowych, budowa dróg rowerowych, budowa dróg. Zasada dotyczy:
 - odcinka bocznic kopalni w Tłumaczowie – granica państwa,
 - linii kolejowej nr 327 Nowa Ruda Słupiec – Radków.

Cel 2.**Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu**Kierunek 2.1.

Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktur krajowych i europejskich:

- Uwzględnienie przebiegu i funkcji korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym w lokalnych dokumentach planistycznych oraz działaniach należących do kompetencji gminy. Wyznaczone na rysunkach Planu nr 2 i 3 korytarze ekologiczne mają przebieg orientacyjny – szczegółowy przebieg i szczegółowe zasady zagospodarowania korytarzy ekologicznych należy wyznaczać w lokalnych opracowaniach planistycznych w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych.
- Zwiększanie lesistości lądowych korytarzy ekologicznych w celu odzyskania ich drożności (docelowa odległość między płatami lasów, zadrzewień lub zakrzaceń nie powinna przekraczać kilkuset metrów do 1 km i nie powinna być przecięta innymi barierami dla zwierząt), nie należy zalesiać cennych przyrodniczo obszarów otwartych, takich jak turzycowiska, bogate zespoły łąkowe, obszary podmokłe oraz osi i ciągów widokowych.

Kierunek 2.2.

Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu:

- Uwzględnianie istniejących analiz krajobrazowych i wytycznych zawartych w planach ochrony dla parków krajobrazowych.
- Wprowadzenie zakazu lokalizacji wysokościowych urządzeń infrastruktury technicznej, takich jak maszty telewizyjne i wieże telefonii komórkowej w strefach ekspozycji widokowej wyznaczonych w studiach gmin.
- Wskazanie w studiach gmin obiektów regionalnej architektury drewnianej wraz z otoczeniem do objęcia ochroną konserwatorską (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w gminnej ewidencji zabytków). Wprowadzenie do studium gminy zapisów w zakresie zasad ochrony obiektów regionalnej architektury drewnianej.
- Wskazanie w studiach gmin obszarów planowanych do rozwoju turystyki i rekreacji, które należy wyznaczyć na podstawie szczegółowych analiz przyrodniczych, krajobrazowych, fizjograficznych i kulturowych przyjmując następujące zasady ich turystycznego udostępniania:
 - 1) w obszarach chronionych realizacja infrastruktury turystycznej zgodnie z zasadami prawnej ochrony tworzących je zasobów,
 - 2) w terenach zurbanizowanych realizacja zagospodarowania turystycznego przez uzupełnianie luk w istniejącej zabudowie, jej kontynuację, adaptację lub proturystyczną rewitalizację zdegradowanych obszarów,
 - 3) w obszarach otwartych pod warunkiem zachowania walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych terenu oraz zapewnienia indywidualnych rozwiązań w zakresie infrastruktury technicznej na terenach położonych poza zasięgiem istniejących mediów.
- Wskazanie w studiach gmin obszarów, które wymagają opracowania, we współpracy z sąsiednimi gminami, planów rozwoju ponadlokalnej infrastruktury turystycznej, udostępniającej wskazane obszary jako całość.

- Wskazanie w studiach gmin przebiegu regionalnych szlaków turystycznych, w tym planowanych głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego o przebiegu w korytarzach określonych na rysunku Planu nr 2 System ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie z „Koncepcją sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego” przyjętą Uchwałą nr 5425/V/18 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 29 maja 2018 roku.
- Wskazanie w studiach gmin węzłów przesiadkowych komunikacji zbiorowej zintegrowanych ze szlakami turystycznymi prowadzonymi w obszarze gminy.
- Zintegrowanie systemu szlaków turystycznych w obszarze pogranicza i wskazanie powiązań z systemami tras turystycznych po stronie czeskiej i niemieckiej.
- Wskazanie w studiach gmin przebiegu planowanych głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego o przebiegu w korytarzach określonych na rysunku Planu nr 2 System ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie z Koncepcją sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego.

Cel 3.

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom przez struktury przestrzenne odporne na zmiany klimatu, zagrożenia naturalne i pochodzące z działalności człowieka.

Kierunek 3.1.

Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz racjonalnego rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu:

- Określenie warunków i wskaźników lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii na dachach i zadaszeniach obiektów przy określaniu wytycznych dla terenów przeznaczanych pod zabudowę usługową i produkcyjną, w szczególności wyznaczanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji. Zaleca się wskazanie kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej o łącznej powierzchni przekraczającej 10 ha, a w szczególności zlokalizowanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji, jako obszarów, na których na dachach i zadaszeniach obiektów mogą zostać rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

Kierunek 3.5.

Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy:

- Stosowanie w studiach gmin zasad ochrony środowiska i jego zasobów uwzględniających ograniczanie odpływu wód opadowych i roztopowych (np. doły chłonne, studnie chłonne, zbiorniki retencyjne).
- Ustalanie kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów oraz wytycznych umożliwiających:
 - 1) lokalizowanie w bezpośrednim sąsiedztwie cieków, w lokalnych obniżeniach, zbiorników małej retencji,
 - 2) stosowanie rozwiązań renaturalizacyjnych koryt cieków i ich brzegów oraz spowalniających spływ wody w cieku (zakola, meandry),
 - 3) utrzymanie w użytkowaniu rolniczym terenów podmokłych,
 - 4) odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych,
 - 5) ograniczanie i kontrolowanie spływu powierzchniowego (retencja skokowa) poprzez przeznaczanie terenów o spadkach powyżej 15% na zalesianie.

Plan województwa określa także postulaty dla gminy Radków w następujących zakresach:

Cel 1.

Zapewnienie warunków zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego oraz dostępu do usług i rynku pracy dzięki hierarchicznej strukturze sieci osadniczej.

Kierunek 1.2.

Zapobieganie peryferyzacji ośrodków i obszarów zagrożonych marginalizacją:

- Uwzględnienie w studium gminy kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjętych w dokumentach planistycznych gmin sąsiednich. Wspólne, transgraniczne konsultowanie kierunków zmian w zagospodarowaniu przestrzennym.
- Uwzględnienie w dokumentach gminnych polityki rozwoju zawartej w „Strategii Rozwoju Sudety 2030”.

Kierunek 1.3.

Zwiększenie konkurencyjności inwestycyjnej województwa poprzez wyznaczenie obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji:

- Uwzględnianie w studiach gmin obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji, wskazanych na rysunku Planu nr 1. Osadnictwo, jako terenów lokalizacji budynków lub budowli związanych z prowadzeniem działalności mającej na celu wytwarzanie dóbr i materiałów oraz jako rekomendowanych przedsiębiorcom optymalnych lokalizacji nowych inwestycji w rozumieniu przepisów art. 7 ust. 2 pkt 10 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji.

Cel 2

Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu.

Kierunek 2.1.

Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktur krajowych i europejskich:

- Ograniczenie zabudowy dolin rzecznych (ochrona brzegów rzek przed zabudową, grodzeniem, osuszaniem i niszczeniem szaty roślinnej) w celu zachowania drożności korytarzy ekologicznych i minimalizowania skutków powodzi.

Kierunek 2.2.

Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu:

- Uwzględnianie założeń „Programu opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego” w gminnych programach opieki nad zabytkami w celu skoordynowania działań w sferze ochrony zabytków.
- Wskazywanie w dokumentach planistycznych obiektów i obszarów, które powinny uzyskać ustawową formę ochrony zabytków (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w wojewódzkiej ewidencji zabytków).
- Obejmowanie ochroną w formie parku kulturowego obszarów o wysokich walorach historycznych, artystycznych i krajobrazowych. Proponuje się utworzenie następujących parków kulturowych: Założenie kalwaryjne w Wambierzycach²².

²² Oprócz Wambierzyc powinny znaleźć się tu kompleksy pałacowo-dworskie razem z założeniami parkowymi w Ścinawce Górnej (Sarny) oraz w Ratnie Dolnym.

- Realizacja regionalnych szlaków turystycznych oraz powiązanie ich z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi gmin z wykorzystaniem systemów lokalnych szlaków turystycznych.
- W obszarach stykowych wyznaczonych w Planie obszarów funkcjonalnych zapewnienie ciągłości planowanych głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego o przebiegu w korytarzach wskazanych na rysunku Planu nr 2 System ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie z „Koncepcją sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego”.
- Weryfikacja przebiegu i modernizacja Drogi Śródsudeckiej (Via Montana) poprawiająca bezpieczeństwo trasy i jej atrakcyjność turystyczną oraz skuteczność ochrony zasobów przyrodniczych i kulturowych w obszarze oddziaływania trasy.
- Wyłączenie z zabudowy, w tym z zabudowy turystycznej i rekreacyjnej:
 - 1) terenów otwartych o największych walorach widokowych predysponowane do rozwoju szlaków turystycznych,
 - 2) obszarów o ekspozycji północnej, obszarów osuwiskowych, zalewowych, inwersyjnych.
- Wyeliminowanie lokalizacji zwartych kompleksów zabudowy produkcyjnej o powierzchni większej niż 1 ha oraz usługowej o powierzchni większej niż 2,0 ha na terenach o nachyleniu powyżej 5,0%.
- Ustalenie minimalnego wskaźnika powierzchni terenów biologicznie czynnych na poziomie 75,0% na terenach o nachyleniu powyżej 5,0% dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, letniskowej, zamieszkania zbiorowego, usług zdrowia (lecznictwa uzdrowiskowego), usług sportu i rekreacji oraz usług turystycznych.
- Dostosowanie rozwoju zaplecza turystyki i rekreacji do zmian klimatu poprzez:
 - 1) realizację transportu zbiorowego w obszarach i ośrodkach o atrakcyjnych turystycznie zasobach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, jako standardu ich komunikacyjnej obsługi,
 - 2) wykluczenie z realizacji infrastruktury sportów zimowych obszarów o niewystarczających zasobach wód, których eksploatacja dla wytwarzania sztucznego śniegu zagraża lokalnemu środowisku naturalnemu.

Kierunek 2.3.

Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska:

- Uwzględnienie ochrony udokumentowanych złóż o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym i planowanie przeznaczenia terenów w sposób niewywołujący potencjalnych konfliktów związanych z ich eksploatacją.

Cel 3

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom przez struktury przestrzenne odporne na zmiany klimatu, zagrożenia naturalne i pochodzące z działalności człowieka.

Kierunek 3.1.

Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz racjonalnego rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu:

- Uwzględnienie ograniczeń dla rozwoju energetyki wiatrowej wynikających z dokumentu wspomagającego politykę Zarządu Województwa Dolnośląskiego w zakresie energetyki ze źródeł odnawialnych – „Studium przestrzennych uwarunkowań rozwoju energetyki wiatrowej w województwie dolnośląskim”.

- Uwzględnienie preferencji dla lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych na obszarach:
 - 1) położonych w sąsiedztwie dróg i linii elektroenergetycznych,
 - 2) niskim nachyleniu terenu – obszary nizinne,
 - 3) wysokim nasłonecznieniu,
 - 4) nieużytków i gleb nieprzydatnych rolniczo, oraz na dachach obiektów wielkopowierzchniowych.

Kierunek 3.5.

Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy:

- Zabezpieczenie lokalizacji suchych zbiorników retencyjnych:
 - Sarny (gm. Radków),
 - Tłumaczów (gm. Radków)²³.
- Uwzględnienie komponentu adaptacyjnego (do zmian klimatu) w dokumentach planistycznych, strategicznych i operacyjnych gminy, w tym m.in. odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych.

Kierunek 3.6.

Ograniczanie negatywnych skutków działalności człowieka zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców.

- Planowanie nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie hałasu na istniejące i planowane obszary podlegające ochronie akustycznej.
- Uwzględnienie strefowego rozmieszczenia terenów, polegającego na lokalizacji terenów niepodlegających ochronie akustycznej w sąsiedztwie terenów, na których usytuowane są ponadnormatywne źródła dźwięku.
- Zachowanie bezpiecznej odległości od zakładów o dużym i o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, które zostały zamieszczone w Aneksie nr 2 a ich rozmieszczenie zostało pokazane na rysunku Planu nr 8. Bezpieczeństwo.

²³ Zarówno budowa zbiornika w Sarnach (na terenie gminy Radków), jak też w Tłumaczowie nie jest w interesie społeczności gminy Radków i nie jest celem do realizacji. Gmina nie uwzględnia tych inwestycji w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego.

ZASADY ZAGOSPODAROWANIA DLA GMINY RADKÓW WYNIKAJĄCE Z USTALEŃ STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY RADKÓW²⁴

Gmina miejsko-wiejska Radków charakteryzuje się bardzo dobrze zachowanymi układami przestrzennymi poszczególnych miejscowości gminnych. Miasto Radków zostało historycznie regularnie rozplanowane. W celu zachowania ładu przestrzennego należy dążyć do planowego rozwoju przestrzennego poprzez uzupełnianie luk w zabudowie oraz ograniczanie zbytniego rozproszenia zabudowy i zaniku cech miejskich (dużej gęstości zabudowy, wielofunkcyjności itp.).

Wsie gminne charakteryzują się łańcuchowymi układami zabudowy z rozbudowanym układem dróg ujmujących koryta rzek i jej dopływów. Historyczne układy przestrzennego rozplanowania, o charakterze łańcuchowym, cechuje linearny układ, posiadający rezerwy rozwojowe, który wymaga kontynuacji w celu zachowania ładu przestrzennego.

Szkielet układu osadniczego stanowią: rzeka Ścinawka wraz z jej licznymi dopływami oraz system dróg wojewódzkich i powiatowych.

Układ stref funkcjonalnych wynika z położenia gminy w regionie, warunków naturalnych, walorów krajobrazowych i powiązań funkcjonalnych z miejscowościami sąsiednimi.

Kontynuacja struktury funkcjonalnej i przestrzennej powinna polegać na utrzymaniu i rozwijaniu dotychczasowych stref funkcjonalnych oraz na utrzymaniu regionalnego charakteru zabudowy wsi charakterystycznego dla miejscowości położonych w Kotlinie Kłodzkiej.

Ogólne kierunki rozwoju budownictwa

Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, a także wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów oparto na szczegółowej analizie czynników ekonomicznych, środowiskowych i społecznych oraz rzetelnym bilansie terenów przeznaczonych pod zabudowę. Zgodnie z ustaleniami studium w pierwszej kolejności zainwestowane zostaną wolne tereny w zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, ograniczony natomiast zostanie niekontrolowany rozrost rozproszonej zabudowy nieposiadającej wystarczającego dostępu do podstawowej infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i społecznej.

Na całym obszarze miasta Radków, a także w miejscowościach Wambierzyce i Ścinawka Średnia preferuje się tradycyjną formę budynków na rzucie wydłużonego prostokąta, charakterystyczne dla Dolnego Śląska. Są to murowane budynki, których formy łączą tradycję lokalną z wpływami architektury miejskiej. Jest to świadectwo procesu semiurbanizacji, czyli upodobnienia wsi do osiedli miejskich lub podmiejskich. Mamy tu do czynienia z dwoma głównymi typami brył: wywodzącym się z lokalnej tradycji jedno lub dwukondygnacyjnej budowli nakrytej dachem dwuspadowym o kącie nachylenia połaci ponad 30°, z różnymi wariantami wystawek i naczółków oraz inspirowanym architekturą z południa kontynentu typem budynku nakrytego dwuspadowym dachem – o niewielkim nachyleniu połaci – często nazywanym domem szwajcarskim lub tyrolskim.

Dla pozostałych miejscowości preferowaną formą są jedno lub dwukondygnacyjne budynki na planie wydłużonego prostokąta usytuowanego równolegle lub prostopadle do drogijazdowej z dachem dwuspadowym, naczółkowym lub mansardowym o kącie nachylenia połaci min. 30° i charakterystycznymi krótkimi okapami.

²⁴ Opracowano na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Radków.

Dla całego obszaru gminy dopuszczalne są współczesne formy budynków inspirowane tradycyjną architekturą lokalną, przy czym należy dążyć do ograniczania form obcych jak: bryły sześciennie, bryły na planie składającym się głównie z łuków i okręgów, obiekty kryte dachami o nachyleniu pości w zakresie 35-45° a także dachami kopertowymi, łukowymi i łupinowym.

W studium przedstawiono wytyczne do ustaleń dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zawierające parametry, których stosowanie zapewni utrzymanie ładu przestrzennego gminy.

Wyznaczono obszary, dla których ustala się zakaz lokalizacji nowych budynków, do których zaliczono:

- 1) linie kolejowe wyznaczone do rewitalizacji,
- 2) drogi powiatowe projektowane,
- 3) niewydzielone ciągi transportu kopalin,
- 4) 40 m od brzegów potoku Czerwona Woda, przy czym zakaz ten nie dotyczy działek zabudowanych przed uchwaleniem studium.

Obowiązują obszary z ograniczeniami zabudowy, należą do nich:

- Obszary w odległości 200 m od granic Parku Narodowego Gór Stołowych, dla których ustala się stosowanie w miejscowych planach następujących ograniczeń w zabudowie i zagospodarowaniu:
 - maksymalna wysokość nowych budynków: 12 m,
 - minimalna odległość lokalizacji nowych budynków od granic parku narodowego: 40 m,
 - maksymalna intensywność zabudowy: 0,25,
 - minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej: 60%.
- Tereny rolnicze oraz leśne, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- Poza terenami wyłączonymi spod zabudowy, oraz obszarami, dla których ograniczenia wynikają z przepisów odrębnych, należy dążyć do ograniczenia zabudowy dla następujących obszarów:
 - koryta rzek wraz z przyległym pasem zieleni,
 - tereny innych cieków i zbiorników wodnych, w tym potoków, strumieni i rowów melioracyjnych, w tym skarp porośniętych roślinnością,
 - strefa nalotowa lotniska sportowego,
 - otulina Parku Narodowego Gór Stołowych,
 - udokumentowane złoża surowców,
 - bezpośrednio sąsiedztwo rozpoznanych osuwisk,
 - pasy techniczne dla linii elektroenergetycznych.

Ogólne zasady ochrony środowiska, jego zasobów, ochrony przyrody

Teren gminy położony jest na obszarach o bardzo wysokich walorach przyrodniczych. Środowisko przyrodnicze stanowi obok walorów kulturowych i krajobrazowych o tożsamości gminy Radków. Jako generalna idea ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, w procesie zagospodarowania przestrzennego obowiązywać powinna zasada wzmocnienia systemu przyrodniczego, który tworzą elementy rangi lokalnej, regionalnej i ponadregionalnej.

W ramach ochrony systemu przyrodniczego zakłada się, między innymi:

- zachowanie, ochronę i rozwój elementów rangi ponadregionalnej, regionalnej i lokalnej systemu,

- w odniesieniu do Parku Narodowego Gór Stołowych:
 - obowiązek respektowania istniejących zakazów i ograniczeń, służących jego ochronie oraz zgodnie z przepisami odrębnymi dokonywania uzgodnień dotyczących prowadzenia prac na jego terenie z Dyrekcją Parku,
 - zakaz lokalizacji nowych przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco wpływać na przedmiot i cele ochrony ww. obszarów oraz integralność tych obszarów,
- w odniesieniu do korytarza ekologicznego „Korytarz Zachodni”:
 - zapewnienie ciągłości i drożności korytarzy ekologicznych jako warunek zachowania równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych na obszarach form ochrony przyrody,
 - dążenie do znoszenia barier ekologicznych przegradzających korytarze ekologiczne i utrudniających przemieszczanie się organizmów,
- wkomponowanie projektowanych, powierzchniowych struktur inwestycyjnych w układ systemu przyrodniczego gminy z zakazem likwidowania jej elementów i z minimalizacją naruszania jej ciągłości przestrzennej.

Główne kierunki działań w zakresie ochrony powierzchni ziemi i gleb wskazano:

- rekultywację terenów poeksploatacyjnych w kierunku leśnym lub wodnym,
- ochronę gleb o najwyższej przydatności rolniczej przed zmianą sposobu użytkowania – utrzymanie rolniczego użytkowania terenu,
- ochronę gleb przed erozją i stepowaniem poprzez wprowadzenie zalesień i pasów zadrzewień śródpolnych,
- wprowadzenie nasadzeń roślinności ochronnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych w celu minimalizacji zanieczyszczeń pokrywy glebowej wzdłuż dróg,
- koncentrację zabudowy w obszarze istniejących jednostek osadniczych.

Główne kierunki działań w zakresie ochrony ilościowej i jakościowej zasobów wodnych wskazuje się:

- ochronę zasobów wodnych i racjonalizację zużycia wody we wszystkich dziedzinach gospodarki, tj. przemyśle, rolnictwie, gospodarce komunalnej,
- poprawę czystości wód powierzchniowych poprzez między innymi zachowanie pasa wolnego od zabudowy cieków i rowów melioracyjnych,
- ograniczenie ładunku zanieczyszczeń ze źródeł powierzchniowych
- poprawę bilansu hydrologicznego (zwiększenie zasobów wód w zlewni) poprzez:
 - utrzymanie i odbudowę urządzeń melioracyjnych podstawowych i szczegółowych oraz bieżącą ich konserwację,
 - wykorzystanie stawów wiejskich, oczek wodnych, zagłębień terenu jako zbiorników retencji wód,
 - ochronę obszarów dolin rzecznych obejmującą ograniczenie przeznaczenia terenów na cele inwestycyjne, zachowanie wzdłuż cieków stref wolnych od intensywnej gospodarki rolnej, zachowanie łąk i pastwisk oraz naturalnej roślinności przyrodnej, utrzymanie zieleni naturalnej,
 - zachowanie stref ekotonowych na granicy las-woda, las-bagno,
 - zachowanie drożności cieków oraz możliwości spływu wód opadowych i roztopowych zgodnie z naturalnym ukształtowaniem terenu,
 - zakaz prowadzenia działań mogących zmienić stosunki wodne.

Główne kierunki działań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniami oraz ochrony ludności przed hałasem wskazuje się:

- zmniejszenie energochłonności gospodarki, poprzez m.in. wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych oraz wprowadzenie urządzeń i technologii energooszczędnych,
- zmniejszenie zużycia energii, poprzez wykonanie termomodernizacji budynków,
- ograniczenie niskiej emisji poprzez między innymi wykorzystanie odnawialnych źródeł energii dla potrzeb zaopatrzenia w ciepło,
- ograniczenie rozwoju terenów podlegających ochronie akustycznej tam, gdzie istnieje niebezpieczeństwo wystąpienia hałasu o ponadnormatywnym natężeniu,
- ograniczenie uciążliwości prowadzonej działalności w zakresie emisji hałasu oraz emisji zanieczyszczeń (poprzez m.in.: realizację nasadzeń zwartą zielenią wysoką i średnio wysoką na działce, na której prowadzona jest działalność, ekranowanie źródeł hałasu, stosowanie urządzeń filtrujących, wyciszających),
- wprowadzenie nasadzeń zieleni wysokiej w pasach drogowych,
- przebudowę i modernizację dróg polegające przede wszystkim na wymianie nawierzchni.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków

Bogate dziedzictwo kulturowe jest chronione zarówno odpowiednimi zapisami studium dotyczącymi bezpośrednio tej dziedziny jak i parametrami zabudowy ustalonymi dla poszczególnych rodzajów terenów.

W stosunku do obiektów i obszarów w granicach strefy ochrony konserwatorskiej oraz zabytków ujętych w wojewódzkim wykazie, w miejscowych planach należy:

- oznaczyć i doprecyzować ich granice oraz lokalizację,
- ustalić sposób dostosowania nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej,
- ustalić sposób ochrony zabytkowych elewacji zlokalizowanych od strony, gdzie znajduje się główne wejście do budynku przed wprowadzaniem elementów obcych takich jak: przewody spalinowo-wentylacyjne, urządzenia klimatyzacyjne oraz podobne,
- dopuścić prowadzenie przebudowy i remontów wyłącznie w sposób, który nie doprowadzi do usunięcia lub zakrycia zewnętrznych detali architektonicznych zabytkowych elewacji,
- ustalić sposób postępowania z obiektami dysharmonizującymi i tymczasowymi,
- wprowadzić ustalenia dotyczące kolorystyki i materiałów wykończeniowych budynków,
- w zależności od potrzeb stosować również inne niż wymienione ustalenia dotyczące ochrony obszarów i obiektów zabytkowych.

W stosunku do obiektów i obszarów w granicach historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych, w miejscowych planach należy:

- oznaczyć i doprecyzować ich granice oraz lokalizację,
- ustalić sposób dostosowania nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej,
- wprowadzić ustalenia dotyczące kolorystyki i materiałów wykończeniowych budynków,
- dążyć do zachowania historycznego układu przestrzennego,
- nawiązywać do historycznego układu przestrzennego podczas wyznaczania nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę,
- w zależności od potrzeb stosować również inne niż wymienione ustalenia dotyczące ochrony obszarów i obiektów zabytkowych.

Dla zabytkowych terenów zieleni ujętych w wojewódzkim wykazie oraz położonych w granicach strefy ochrony konserwatorskiej bądź w graniach historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych, obowiązuje:

- w stosunku do parków: utrzymanie kompozycji zieleni historycznej,
- w stosunku do cmentarzy zachowanie układu z pierwotnym podziałem na kwatery, układu zieleni historycznej oraz muru obwodowego.

Stanowiska archeologiczne należy wyłączyć spod zalesień.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

Infrastruktura komunikacyjna jest wystarczająca dla obsługi obszaru gminy. W studium ustalono zasady poprawy jej funkcjonowania, wyznaczono jedną zmianę przebiegu drogi powiatowej w celu ominięcia udokumentowanego złoża, wskazano linie kolejowe przeznaczone do rewitalizacji oraz dopuszczono na nieużytkowanych liniach lokalizację ścieżek pieszych i rowerowych. Wprowadzono zasady uporządkowanego rozwoju sieci infrastruktury technicznej przy jednoczesnym dopuszczeniu odstępstw wynikających z wyjątkowo trudnych warunków terenowych, co będzie mieć wpływ na łatwiejszą rozbudowę tych sieci oraz zwiększenie ich dostępności dla mieszkańców. W Ścinawce Dolnej zlokalizowane są instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów o znaczeniu międzygminnym. W studium utrzymano przeznaczenie odpowiednich terenów na cele funkcjonowania tych instalacji jednocześnie dopuszczając ich dalszy rozwój.

Komunikacja drogowa w gminie Radków ma szczególnie uwarunkowania wynikające z topografii terenu. Położenie górskie i podgórskie wymusza na przebiegu dróg duże nachylenia podłużne, małe promienie skrętów oraz skrzyżowania o słabej widoczności. Główna sieć jest dobrze rozwinięta i wystarczająca do obsługi ruchu zarówno lokalnego jak i ponadlokalnego, a obecność licznych obiektów inżynierskich eliminuje większość kolizji z innymi typami transportu. Jediną wskazaną do realizacji zmianą w głównej sieci jest zmiana przebiegu fragmentu drogi powiatowej nr 3335D na odcinku Tłumaczów – Gajów, która ma na celu ominięcie nowego udokumentowanego złoża.

Ogólnymi wytycznymi dotyczącymi komunikacji drogowej do miejscowych planów są:

- korekta promieni skrętów,
- zwiększanie widoczności na skrzyżowaniach,
- ograniczanie transportochłonności układu przy projektowaniu nowych dróg w klasach lokalnej i dojazdowej.

Ogólnymi wytycznymi dotyczącymi kolei są:

- dla użytkowanych linii: utrzymanie przebiegu istniejących linii, ograniczenie liczby skrzyżowań z drogami wewnętrznymi, ograniczenie nowej zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie linii,
- dla linii nieużytkowanych: utrzymanie przeznaczenia związanego prowadzeniem ruchu kolejowego, ograniczanie przeznaczeń mogących utrudnić przywrócenie ruchu kolejowego w przyszłości, należy dopuszczać realizację ścieżek pieszych i rowerowych.

Wytyczne do ustaleń w miejscowych planach dla rowerowego ruchu lokalnego:

- dopuszczanie ścieżek rowerowych na wszystkich drogach,
- na odcinkach o wystarczających parametrach, lokalizacja ścieżek na drogach wojewódzkich i powiatowych klas G, Z i L – poza pasem drogowym.

Wytyczne do ustaleń w miejscowych planach dla rowerowego ruchu turystycznego:

- dopuszczanie lokalizacji stacji i miejsc obsługi rowerzystów na wszystkich terenach, o ile nie będzie to sprzeczne z podstawowym lub dopuszczalnym przeznaczeniem terenu,
- doprowadzenie ścieżek rowerowych do stacji kolejowych, autobusowych i parkingów ogólnodostępnych,
- doprowadzenie ścieżek rowerowych do głównych atrakcji turystycznych i miejsc o szczególnych walorach krajobrazowych,
- dopuszczanie ścieżek rowerowych poza terenami dróg, na wszystkich terenach, o ile nie będzie to sprzeczne z podstawowym lub dopuszczalnym przeznaczeniem terenu.

Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę:

Należy zapewnić rozbudowę sieci na nowych terenach przeznaczonych pod zabudowę. Rozbudowę sieci należy ustalać w miejscowych planach przede wszystkim w liniach rozgraniczających dróg. Jednocześnie należy dopuszczać w miejscowych planach, w szczególności na obszarach rozproszonej zabudowy możliwość wykorzystywania indywidualnych ujęć wody. Na terenie Parku Narodowego Gór Stołowych należy dążyć do likwidacji nieużytkowanych ujęć wody oraz ujmujących wody bezpośrednio ze źródeł. Lokalizacja nowych ujęć wody na obszarze Parku Narodowego Gór Stołowych może być dopuszczona pod warunkiem, że nie spowodują one pogorszenia warunków siedliskowych, w szczególności ekosystemów hydrogeniczných.

Kierunki rozwoju systemu odprowadzania ścieków:

W celu ochrony bogatych walorów przyrodniczych gminy należy dążyć do sukcesywnej rozbudowy sieci kanalizacyjnej i podłączenia do niej jak największej liczby obiektów budowlanych. Z uwagi na trudne warunki topograficzne należy dopuszczać w planach miejscowych prowadzenie sieci kanalizacji także poza terenami dróg, o ile nie będzie to sprzeczne z przeznaczeniem terenów. W przypadku obszarów o rozproszonej zabudowie oraz obszarów szczególnie trudnych do włączenia do kanalizacji gminnej dopuszczalne jest w miejscowych planach ustalanie odprowadzania ścieków do oczyszczalni indywidualnych, oczyszczalni grupowych oraz zbiorników bezodpływowych.

Kierunki i zasady rozwoju sieci i urządzeń elektroenergetycznych:

- prowadzenie sieci średnich i niskich napięć w pierwszej kolejności w liniach rozgraniczających dróg,
- dopuszczanie sieci wysokich i średnich napięć poza liniami rozgraniczającymi dróg na wybranych terenach, o ile nie będzie to sprzeczne z przeznaczeniem tych terenów,
- lokalizowanie nowych i przebudowa istniejących sieci średnich i niskich napięć w postaci doziemnej,
- lokalizowanie nowych sieci i urządzeń w lokalizacjach pozwalających na swobodny dostęp serwisowy,
- wyznaczenie dla sieci wysokich i średnich napięć pasów technicznych oraz ustalenie ich dokładnej szerokości,
- ustalenie dla pasów technicznych od linii sieci wysokich i średnich napięć, w niezbędnym zakresie zakazów lub ograniczeń w zabudowie i zagospodarowaniu.

Kierunki i zasady rozwoju sieci i urządzeń gazowych:

- prowadzenie sieci dystrybucyjnej w pierwszej kolejności w liniach rozgraniczających dróg,
- dopuszczanie sieci dystrybucyjnej poza liniami rozgraniczającymi dróg na wszystkich terenach, o ile nie będzie to sprzeczne z przeznaczeniem tych terenów,
- ustalanie szerokości dróg w liniach rozgraniczających wystarczającej do przebiegu sieci gazowej współbieżnie z innymi niezbędnymi sieciami.

Kierunki rozwoju sieci i urządzeń grzewczych:

- rozbudowę dystrybucyjnej sieci gazowej,
- budowę grupowych źródeł zaopatrzenia w ciepło,
- wykorzystywanie do produkcji ciepła urządzeń wytwarzających energię z OZE innych niż wykorzystujących energię wiatru,
- budowę systemu przesyłowego ciepła,
- dopuszczanie budowy systemu przesyłowego ciepła wyłącznie w postaci doziemnej,
- dopuszczanie grupowych źródeł zaopatrzenia w ciepło jak ciepłownie lokalne.

Kierunek rozwoju gospodarki odpadami:

W obszarze gminy Radków, w miejscowości Ścinawka Dolna, działa Zakład Unieszkodliwiania Odpadów (ZUO), na terenie którego zlokalizowane są aktualnie następujące instalacje do przetwarzania odpadów: instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów i składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, które posiadają status Instalacji Komunalnej (IK) oraz składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Do ZUO trafiają odpady nie tylko z terenu gminy Radków ale także z większości gmin powiatu kłodzkiego. W związku z powyższym zaleca się: o utrzymanie i dopuszczenie rozbudowy istniejących instalacji oraz budowy nowych przy zachowaniu ograniczania negatywnych oddziaływań na sąsiadujące tereny przeznaczone pod zabudowę.

Kierunki rozwoju sieci i urządzeń telekomunikacyjnych:

- w celu utrzymania organizacji podziemnych i nadziemnych obiektów liniowych postuluje się wykorzystywanie inwestycji związanych z budową i modernizacją innych sieci do rozbudowy sieci teletechnicznych,
- w celu ochrony krajobrazu postuluje się lokalizację stacji bazowych w pierwszej kolejności na terenach zabudowanych i przeznaczonych do zabudowy.

W studium oznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%, średnie i wynosi 1%, a także obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią ograniczono możliwość rozwoju nowej zabudowy, wyznaczono też nowe tereny niezagrożone powodzią do celów „relokacji” istniejącej zagrożonej zabudowy. W ramach ochrony przeciwpowodziowej dopuszczono lokalizację zbiorników retencyjnych i suchych, które stanowią zadania ujęte w Planie zagospodarowania województwa dolnośląskiego.

8. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI)

W Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) – gmina Radków została zaliczona do jednej z 30 gmin województwa dolnośląskiego, znajdujących się na liście gmin zagrożonych trwałą marginalizacją (programowanie 2021–2027).

Jednak do momentu zatwierdzenia niniejszego dokumentu Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego nie została dostosowana do zapisów KSRR 2030 i z tego powodu gmina Radków nie jest OSI w rozumieniu Strategii Rozwoju Województwa.

9. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Skuteczna realizacja wyznaczonych celów i kierunków działań dokumentu „Strategii Rozwoju Gminy Radków na lata 2022–2030” zależy będzie od prawidłowego ustanowienia systemu zarządzania procesami rozwojowymi i włączeniem w te działania szerokiego grona interesariuszy wszystkich szczebli administracji publicznej oraz sektora pozarządowego i gospodarczego. Poza określeniem systemu instytucjonalnego równie ważne będzie zarysowanie warunków organizacyjnych dla wdrażania, monitorowania, aktualizacji i ewaluacji Strategii.

Ze względu na długoterminową perspektywę wdrażania Strategii opisano główne założenia systemu, a szczegółowe rozwiązania będą ustalane według potrzeb wraz z postępem prac.

PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA WDRAŻANIE STRATEGII

Wdrażanie celów i kierunków działań Strategii polegać będzie przede wszystkim na koordynacji współpracy pomiędzy zaangażowanymi w ten proces podmiotami, tj.:

Radą Miejską w Radkowie, która odpowiada za:

- zatwierdzenie Strategii,
- zatwierdzenie zmian Strategii,
- nadzór nad postępami i efektami wdrażania poprzez zatwierdzanie rocznego raportu o stanie gminy, który zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym obejmuje podsumowanie działalności w zakresie realizacji Strategii.

Burmistrzem Miasta i Gminy Radków, który odpowiada za:

- nadzór nad realizacją celów i kierunków działań przyjętych w Strategii,
- zapewnienie środków finansowych na realizację celów i kierunków działań przyjętych w Strategii poprzez uwzględnienie ich w budżecie gminy i Wieloletniej Prognozie Finansowej, jak również poprzez pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania,
- monitoring, ocenę realizacji oraz opracowanie zmian Strategii,
- inicjowanie procedury zmiany Strategii.

Koordynatorem wdrażania Strategii (jednostka/osoba w strukturach Urzędu Miasta i Gminy w Radkowie), który odpowiada za:

- obsługę Burmistrza Miasta i Gminy Radków w zakresie jego zadań związanych z realizacją Strategii,
- przepływ informacji na temat działań związanych z wdrażaniem Strategii,
- promocję efektów realizacji Strategii,
- współpracę z interesariuszami Strategii w procesie jej wdrażania.

Interesariuszami wdrażania Strategii, którzy odpowiadają za:

- realizację zadań wynikających ze Strategii,
- wnioskowanie o zmiany w Strategii,
- dostarczanie danych do monitorowania oraz oceny wdrażania Strategii.

Rysunek 36. Podmioty zaangażowane w zarządzanie Strategią

Źródło: opracowanie własne.

MONITORING STRATEGII

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych wskaźników, w szczególności opisanych w rozdziale *Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia*,
- przygotowanie i przedkładanie raportów z przebiegu realizacji Strategii w ramach raportu o stanie gminy, zgodnie z art. 28aa ustawy o samorządzie gminnym.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych celów kierunków działań Strategii i dostarczy danych do działań ewaluacyjnych.

EWALUACJA

W związku z postanowieniami art. 10f. 5. ustawy o samorządzie gminnym – Strategia podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju województwa. Badanie ewaluacyjne powinien przeprowadzić podmiot zewnętrzny niezależny od podmiotów wdrażających Strategię. Realizowane będą następujące rodzaje ewaluacji:

1. Ewaluacja mid-term

Z uwagi na okres wdrażania Strategii do 2030 r. zasadne jest przeprowadzenie ewaluacji „połówkowej” tzw. mid-term, tj. w 2025 r. Celem badania w połowie okresu realizacji jest ocena wstępnych wyników realizacji, takich jak: osiągnięte na danym etapie wdrażania produkty, rezultaty, stopień osiągnięcia celów, wykorzystanie środków finansowych oraz system wdrażania i monitorowania. Decyzję o przeprowadzeniu ewaluacji mid-term podejmie Burmistrz Miasta i Gminy Radków na wniosek koordynatora wdrażania Strategii.

2. Ewaluacja ex-post

Po zakończeniu okresu realizacji Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Jest to badanie podsumowujące, którego głównym celem jest określenie trwałości zrealizowanych działań oraz stopnia ich oddziaływania. Istotną rolę odgrywa odniesienie się do założonych w Strategii celów oraz ocena, na ile udało się je osiągnąć. Ewaluacja ex-post powinna obejmować również pozytywne i negatywne czynniki wpływające na wdrażanie Strategii, a także identyfikować ewentualne wystąpienie efektów niezaplanowanych. Wyniki ewaluacji ex-post służą nie tylko kompleksowemu podsumowaniu realizacji Strategii, lecz również powinny stanowić istotne źródło informacji w strategicznym planowaniu interwencji publicznych w kolejnych latach. Decyzję o przeprowadzeniu ewaluacji ex-post podejmie Burmistrz Miasta i Gminy Radków na wniosek koordynatora wdrażania Strategii.

3. Ewaluacja on-going (według potrzeb)

Ocena realizacji Strategii typu on-going może zostać przeprowadzona w każdym momencie jej wdrażania, w sytuacji, gdy nastąpi konieczność potwierdzenia występowania przesłanek, o których mowa art. 10f. 5. ustawy o samorządzie gminnym. O potrzebie przygotowania ewaluacji on-going zdecyduje Burmistrz Miasta i Gminy Radków na wniosek koordynatora wdrażania Strategii.

WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH W ZAKRESIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENI

Za dokumenty wykonawcze uznaje się Plany, Programy, dla których kompetencje do zatwierdzenia z tytułu przepisów prawa posiada Rada Miejska w Radkowie lub Burmistrz Miasta i Gminy Radków. Poniżej prezentowane wytyczne mają zastosowanie dla dokumentów wykonawczych opracowywanych lub aktualizowanych po dacie przyjęcia niniejszej Strategii.

1. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej monitoringu (jeżeli dotyczy) zaleca się uwzględnienie odpowiednich wskaźników, które zostały wskazane w rozdziale pn. *Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia*.
2. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej ich zarządzania (jeżeli dotyczy) zaleca się włączenie koordynatora wdrażania Strategii w procesy przepływu informacji w zakresie opracowania i wdrażania przedmiotowych planów i programów.
3. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej ich realizacji zaleca się wskazanie spójności tych dokumentów z niniejszą Strategią.
4. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych realizowanych w sferze społecznej zaleca się uwzględnienie działań/projektów wynikających z adekwatnych kierunków działań wskazanych w Celu 1. Wzmocnienie sfery społecznej i jej dostosowanie do aktualnych i przyszłych wyzwań.
5. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych realizowanych w sferze gospodarczej zaleca się uwzględnienie działań/projektów wynikających z adekwatnych kierunków działań wskazanych w Celu 2. Trwały rozwój gospodarczy czerpiący z lokalnych zasobów.
6. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych realizowanych w sferze przestrzennej zaleca się uwzględnienie działań/projektów wynikających z adekwatnych kierunków działań wskazanych w Celu 3. Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią uwzględniające potrzeby mieszkańców i środowiska naturalnego.

Dodatkowo ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej zawarte w niniejszej strategii powinny być w pierwszej kolejności przeniesione Studium Radkowa, a następnie powinna nastąpić ich szczegółowa implementacja do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z przepisami art. 32 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym co najmniej raz w czasie kadencji rady gminy należy wykonać analizę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy oraz wynikający z niej wieloletni program sporządzania aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ww. dokument powinien zawierać między innymi analizę spójności ustaleń Studium Radkowa z zapisami niniejszej strategii rozwoju. W przypadku znacznych rozbieżności tych dokumentów należy jak najszybciej przystąpić do sporządzenia aktualizacji Studium Radkowa.

Poza tym dla zapewnienia wysokich walorów przestrzeni, kształtowania ładu przestrzennego oraz zrównoważonego rozwoju na wysokim poziomie, co najmniej raz na 10 lat należy ujednoczyć i dostosować do aktualnych potrzeb formalno-prawnych oraz trendów rozwojowych Studium Radkowa oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Docelowo należy objąć miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego cały obszar gminy Radków w jej granicach administracyjnych.

Plany miejscowe, zgodnie z obowiązującymi przepisami, należy sporządzać według kolejności określonej w analizie zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Radków oraz wynikającego z niej wieloletniego programu ich sporządzania.

Sugeruje się jednak, aby poza obszarami wymagającymi istotnej i szybkiej interwencji planistycznej, projekty planów miejscowych w pierwszej kolejności były wykonywane dla terenów nimi jeszcze nie objętych.

W drugiej kolejności sporządzaniem nowych planów miejscowych trzeba objąć tereny posiadające dokumenty planistyczne, dla których stwierdzono największą rozbieżność między nimi, a ustaleniami zawartymi w aktualnym Studium Radkowa.

Trzeci etap sporządzania planów miejscowych powinien być związany z korektą dokumentów, które weszły w życie przed uchwaleniem aktualnego Studium Radkowa. Ich kolejność powinna być warunkowana datą powstania poszczególnych opracowań.

10. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w niniejszej Strategii jest pozyskanie i zabezpieczenie środków finansowych na realizację zaplanowanych kierunków działań i projektów.

Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w Strategii będą:

- budżet gminy,
- budżet wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- fundusz pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków budżetu państwa,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki z Unii Europejskiej,
- środki pomocowe pozyskiwane przez interesariuszy uczestniczących w realizacji Strategii,
- środki własne interesariuszy uczestniczących w realizacji Strategii,
- inne środki zewnętrzne (np. Polski Ład).

Skuteczność wyznaczonych działań zależy zarówno od środków finansowych posiadanych przez gminę, jak i efektywności w ich dalszym pozyskiwaniu. Strategia jest podstawą skutecznego pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej, dla których stanowi potencjalne uzasadnienie. Jako uzupełnienie środków gminnych należy wskazać aktywną współpracę z partnerami społecznymi, w tym organizacjami pozarządowymi, które niejednokrotnie mają szersze możliwości ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe.

Ramy finansowe realizacji Strategii określać będzie budżet gminy oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Radków. Ze względów formalnych i praktycznych nie ma możliwości określenia pozabudżetowych ram finansowania Strategii, w szczególności w zakresie podmiotów spoza sektora finansów publicznych.

11. OPIS PRZEBIEGU OPINIOWANIA ORAZ KONSULTACJI SPOŁECZNYCH STRATEGII

Partycypacja społeczna może przybierać różne formy, które różnią się zakresem wpływu mieszkańców na podejmowane decyzje w zależności od stopnia i zakresu gotowości władz publicznych do uznania roli mieszkańców w tych procesach. W rozwoju gminy, ze względu na jej kompleksowy charakter i przedmiot działania – konieczne jest, aby partycypacja społeczna przybierała jak najpełniejszą formę angażowania interesariuszy. Wyrazem tego podejścia jest generalna zasada, że partycypacja społeczna jest niezbędnym elementem działań rozwojowych zarówno na etapie przygotowania jak i wdrażania Strategii.

W związku z realizacją tej zasady zostały wprowadzone mechanizmy zapewniające realną partycypację społeczną w procesie opracowywania Strategii oraz formy przygotowania i prowadzenia konsultacji społecznych zapewniające skuteczne włączanie mieszkańców gminy. Włączenie społeczności lokalnej w proces przygotowania Strategii ma na celu lepszą diagnozę sytuacji i pełniejszą analizę potrzeb, co pozwoli podjąć trafniejsze decyzje dotyczące celów i kierunków działań oraz uzyskać społeczny konsensus wokół proponowanych rozwiązań. Dzięki społecznej akceptacji zmienia się szansa na utrzymanie trwałości rezultatów interwencji i minimalizację społecznych konfliktów. Z drugiej strony bezpośrednie uczestnictwo interesariuszy w procesie kształtowania zmian bezpośrednio związanych z podnoszeniem jakości życia przełoży się na zwiększenie wiedzy wśród uczestników procesu, pogłębienie ich identyfikacji z miejscem, a także podniesienie poziomu motywacji związanej z aktywnością społeczną.

W celu przeprowadzenia dogłębnej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy, pełnej identyfikacji potrzeb mieszkańców oraz wyznaczenia celów i kierunków działań rozwojowych w marcu 2022 r. zostały zorganizowane dwa warsztaty konsultacyjne z mieszkańcami oraz przedstawicielami poszczególnych instytucji z terenu gminy.

Na podstawie danych zebranych w trakcie spotkań konsultacyjno-warsztatowych zostały zdefiniowane problemy oraz potencjały, a także opracowane cele strategiczne i kierunki rozwoju gminy Radków na lata 2022–2030.

Zgodnie z zapisami z Art. 10f. 2. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Burmistrz Miasta i Gminy Radków dnia 4 kwietnia 2022 r. wystąpił do Zarządu Województwa Dolnośląskiego z prośbą o wydanie opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia w projekcie dokumentu pn. „Strategii Rozwoju Gminy Radków na lata 2022–2030” ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

Zarząd Województwa Dolnośląskiego, w opinii z dnia 26 kwietnia 2022 r. (Załącznik do uchwały nr 5257/VI/22) wskazał, że Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 (dalej jako SRWD 2030) została uchwalona w dniu 20 września 2018 r. i nie zawiera ustaleń oraz rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, gdyż obowiązek ich uwzględnienia został ustanowiony na mocy art. 5 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378), który wszedł w życie z dniem 13 listopada 2020 r. Dodatkowo, na podstawie art. 31 ust. 1 wskazanej regulacji, dotychczasowe strategie rozwoju województw zachowują swoją moc do dnia 31 grudnia 2025 r. Jednocześnie Zarząd Województwa Dolnośląskiego pozytywnie zaopiniował (z uwzględnieniem wskazanych uwag) pod względem spójności z zapisami zawartymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, przyjętym Uchwałą nr XIX/482/2020 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r. Uwagi Zarządu Województwa Dolnośląskiego dotyczyły uwzględnienia w dokumencie Strategii niektórych ustaleń i postulatów zawartych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego. Szczegółowe uwagi ZWD zostały zawarte w sprawozdaniu z przebiegu i wyników konsultacji.

Ponadto w związku z uchwałą Nr XLV/319/21 Rady Miejskiej w Radkowie z dnia 30 sierpnia 2021 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu „Strategii Rozwoju Gminy Radków na lata 2022-2030”, w tym trybu konsultacji, Burmistrz Miasta i Gminy Radków dnia 4 kwietnia 2022 r. wystąpił również do Dyrektora Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Regionalnego Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z prośbą o zgłoszenie ewentualnych uwag i opinii do przedłożonego projektu dokumentu. Pismem z dnia 6 maja 2022 r. (znak WR.RPP.610.373.2022.pp) zostały przekazane uwagi odnośnie zapisów części diagnostycznej oraz sugestie dotyczące części strategicznej. Szczegółowe uwagi PGW Wody Polskie zostały zawarte w sprawozdaniu z przebiegu i wyników konsultacji.

W dniach od 4 kwietnia do 9 maja 2022 r., na podstawie uchwały Nr XLV/319/21 Rady Miejskiej w Radkowie z dnia 30 sierpnia 2021 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu „Strategii r. Gminy Radków na lata 2022-2030”, w tym trybu konsultacji, został przeprowadzony proces zgłaszania uwag i opinii do upublicznionego projektu „Strategii Rozwoju Gminy Radków na lata 2022–2030”. Projekt dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Radków na lata 2022-2030 dostępny był w wersji elektronicznej w Biuletynie Informacji Publicznej <https://biuletyn.net/radkowklodzki/?bip=1&cid=976&bsc=N> oraz na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy w Radkowie <http://www.radkowklodzki.pl/asp/strategii-rozwoju-gminy-radkow-na-lata-2022-2030--konsultacje,392,,1>, a także w wersji papierowej w siedzibie Urzędu. Uwagi i opinie można było zgłaszać za pośrednictwem internetowego formularza, który dostępny był pod adresem <https://konsultacjeradkow.webankieta.pl/>. W celu osobistego zgłoszenia uwag i opinii do dokumentu dnia 5 maja 2022r. w godzinach od 15⁰⁰ do 16⁰⁰ w sali posiedzeń Urzędu Miasta i Gminy w Radkowie zostało zorganizowane spotkanie konsultacyjne. Do dnia 09.05.2022 r. w ramach konsultacji wpłynęło 5 zgłoszeń zawierających 62 uwagi i opinie do projektu Strategii.

Z przebiegu i wyników konsultacji projektu „Strategii Rozwoju Gminy Radków na lata 2022-2030” zostało sporządzone sprawozdanie, które zawierało szczegółowe odniesienie do propozycji, uwag i opinii zgłoszonych zarówno przez mieszkańców jak i instytucje. Uwagi uznane za zasadne uwzględniono w treści ostatecznej wersji dokumentu „Strategia Rozwoju Gminy Radków na lata 2022-2030”.

12. OPIS PROCEDURY STRATEGICZNEJ OCENY ODZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Dnia 7 kwietnia 2022 r. Burmistrz Miasta i Gminy Radków wystąpił, do Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (DPWIS) oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ), z prośbą o uzgodnienie odstąpienia od obowiązku przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Strategii Rozwoju Gminy Radków na lata 2022-2030”.

Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu pismem z dnia 14 kwietnia 2022 r., znak ZNS.9022.4.35.2022.DG, wskazał, iż przedmiotowy dokument należy do grupy projektów innych niż wymienione w art. 46 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz.U. z 2021r. poz. 2373 z późn. zm.), gdyż „nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”. W związku z powyższym uzgodnienia, co do ewentualnej potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przekazanego projektu dokumentu należy dokonać z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska.

Dnia 5 maja 2022 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu pismem znak WSI.410.2.28.2022.HL uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Radków na lata 2022 - 2030”.

W opinii RDOŚ przedmiotowa Strategia stanowi dokument o charakterze ogólnym, który nie określa szczegółowych rozwiązań co do usytuowania, rodzaju i skali planowanych działań. W związku z powyższym RDOŚ uznaje, że realizacja ustaleń przedmiotowej Strategii, przy wyborze właściwej lokalizacji i technologii oraz zachowaniu wymogów ochrony środowiska wynikających z przepisów odrębnych, nie powinna znacząco negatywnie wpłynąć na środowisko, w tym na środowisko przyrodnicze oraz obszary chronione zlokalizowane na terenie gminy Radków.

Stwierdzając, po uzgodnieniu z ww. organami, iż realizacja postanowień projektu dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000, w trybie art. 48 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz.U. z 2021r. poz. 2373 z późn. zm.) odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Radków na lata 2022 - 2030”.

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1. STRUKTURA WIEKOWA GMINY RADKÓW – STAN NA 31 GRUDNIA	6
RYSUNEK 2. ZMIANA LICZBY MIESZKAŃCÓW W OSTATNICH 5 LATACH JAK % LUDNOŚCI W ROKU BAZOWYM	6
RYSUNEK 3. LICZBA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH OGÓŁEM NA 1000 MIESZKAŃCÓW GMINY	12
RYSUNEK 4. GOSPODARSTWA DOMOWE KORZYSTAJĄCE ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ NA 1000 MIESZKAŃCÓW	13
RYSUNEK 5. ORGANIZACJE SPOŁECZNE NA 1000 MIESZKAŃCÓW	17
RYSUNEK 6. WYNIKI EGZAMINU ÓSMOKLASISTY W 2020 R.	20
RYSUNEK 7. WIELKOŚĆ WYDATKÓW NA OCHRONĘ ZDROWIA NA 1000 MIESZKAŃCÓW	21
RYSUNEK 8. WYDATKI NA KULTURĘ I DZIEDZICTWO NARODOWE PRZYPADAJĄCE NA 1 MIESZKAŃCA	24
RYSUNEK 9. WYDATKI NA KULTURĘ FIZYCZNĄ, SPORT I REKREACJĘ PRZYPADAJĄCE NA 1 MIESZKAŃCA	26
RYSUNEK 10. UDZIAŁ NOWO ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW SEKTORA KREATYWNEGO W LICZBIE NOWO ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW OGÓŁEM (W %) – ŚREDNIA TRZYLETNIA	30
RYSUNEK 11. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W REGON NA 1000 MIESZKAŃCÓW	32
RYSUNEK 12. STRUKTURA (%) DOCHODÓW OGÓŁEM BUDŻETU GMINY RADKÓW NA KONIEC IV KW. W LATACH 2014–2020	34
RYSUNEK 13. DOCHODY OGÓŁEM PRZYPADAJĄCE NA 1 MIESZKAŃCA – ŚREDNIA TRZYLETNIA	36
RYSUNEK 14. STRUKTURA (%) WYDATKÓW OGÓŁEM BUDŻETU GMINY RADKÓW NA KONIEC IV KW. W LATACH 2014–2020	36
RYSUNEK 15. KWOTA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH NA PROJEKTY DOFINANSOW. Z UE PRZYPADAJĄCA NA 1 MIESZKAŃCA – ŚREDNIA TRZYLETNIA	37
RYSUNEK 16. POŁOŻENIE GMINY RADKÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO I POWIATU KŁODZKIEGO	38
RYSUNEK 17. ZASIĘG SUDECKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO I STREFY GÓRSKIEJ ORAZ PRZYGRANICZNEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO	39
RYSUNEK 18. STRUKTURA FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNA GMINY RADKÓW	41
RYSUNEK 19. STRUKTURA OSADNICZA GMINY RADKÓW	43
RYSUNEK 20. ŚREDNIA TRZYLETNIA LICZBY MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKOWANIA NA 1000 LUDNOŚCI	44
RYSUNEK 21. TERENY USŁUGOWE, W TYM SPORTOWO-REKREACYJNE GMINY RADKÓW	46
RYSUNEK 22. TERENY PRZEMYSŁOWE GMINY RADKÓW	48
RYSUNEK 23. TERENY ROLNE GMINY RADKÓW	49
RYSUNEK 24. LESISTOŚĆ (%)	50
RYSUNEK 25. UKŁAD KOMUNIKACYJNY GMINY RADKÓW	53
RYSUNEK 26. OBSZARY CHRONIONE NA TERENIE GMINY RADKÓW	60
RYSUNEK 27. UDZIAŁ (%) OBSZARÓW PRAWNIE CHRONIONYCH W POWIERZCHNI GMINY	61
RYSUNEK 28. ZASIĘG OBSZARÓW PRZEKROCZEŃ POZIOMU DOPUSZCZALNEGO 24-GODZINNEGO PYŁU ZAWIESZONEGO PM10 OKREŚLONEGO ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ ZDROWIA W WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM W 2019 R.	63
RYSUNEK 29. ZASIĘG OBSZARÓW PRZEKROCZEŃ POZIOMU DOCELOWEGO BENZO(A)PIRENU W PYLE PM10, OKREŚLONEGO ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ ZDROWIA W WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM W 2019 R.	63
RYSUNEK 30. MAPY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO DLA GMINY RADKÓW Z UWZGLĘDNIENIEM Q1% ORAZ Q10%	64
RYSUNEK 31. MAPA ŁĄCZNEGO ZAGROŻENIA SUSZĄ	65
RYSUNEK 32. OBSZARY REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY RADKÓW	66
RYSUNEK 33. LOGIKA INTERWENCJI STRATEGII	70
RYSUNEK 34. ANALIZOWANE SCENARIUSZE ROZWOJU	72
RYSUNEK 35. MODEL STRUKTURY FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY RADKÓW	90
RYSUNEK 36. PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ	108

SPIS TABEL

TABELA 1. LICZBA LUDNOŚCI – STAN NA 31 GRUDNIA	5
TABELA 2. STRUKTURA WIEKOWA GMINY RADKÓW – STAN NA 31 GRUDNIA	5
TABELA 3. ZMIANA LICZBY MIESZKAŃCÓW W OSTATNICH 5 LATACH JAK % LUDNOŚCI W ROKU BAZOWYM.....	6
TABELA 4. PROGNOZA LUDNOŚCI GMINY RADKÓW DO 2030 R.	7
TABELA 5. RUCH NATURALNY NA 1000 OSÓB W GMINIE RADKÓW W LATACH 2014–2020	7
TABELA 6. PRZYROST NATURALNY NA 1000 OSÓB W GMINACH POWIATU KŁODZKIEGO	7
TABELA 7. RUCH MIGRACYJNY NA 1000 OSÓB W GMINIE RADKÓW W LATACH 2014–2020	8
TABELA 8. SALDO MIGRACJI OGÓŁEM NA 1000 OSÓB W GMINACH POWIATU KŁODZKIEGO	8
TABELA 9. WSKAŹNIKI OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO W GMINIE RADKÓW.....	9
TABELA 10. WSPÓŁCZYNNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO OSOBAMI STARSZYMI W GMINACH POWIATU KŁODZKIEGO	9
TABELA 11. PRACUJĄCY OGÓŁEM W GMINIE RADKÓW	9
TABELA 12. PRACUJĄCY NA 1000 LUDNOŚCI W GMINIE RADKÓW	10
TABELA 13. PRACUJĄCY NA 1000 LUDNOŚCI.....	10
TABELA 14. BEZROBOTNI OGÓŁEM W GMINIE RADKÓW	10
TABELA 15. UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM OGÓŁEM	11
TABELA 16. LICZBA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH OGÓŁEM NA 1000 MIESZKAŃCÓW GMINY	11
TABELA 17. POMOC SPOŁECZNA W GMINIE RADKÓW.....	12
TABELA 18. BENEFICJENCI ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ NA 10 TYS. LUDNOŚCI	13
TABELA 19. GOSPODARSTWA DOMOWE KORZYSTAJĄCE ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ NA 1000 MIESZKAŃCÓW	13
TABELA 20. POWODY PRYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2019–2020	14
TABELA 21. PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ	15
TABELA 22. LOKALE SOCJALNE I ICH POWIERZCHNIA UŻYTKOWA	15
TABELA 23. FUNDACJE, STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE SPOŁECZNE NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW.....	17
TABELA 24. ORGANIZACJE SPOŁECZNE NA 1000 MIESZKAŃCÓW	17
TABELA 25. DZIECI OBJĘTE OPIEKĄ W ŻŁOBKACH I W WIEKU ŻŁOBKOWYM W GMINIE RADKÓW	18
TABELA 26. MIEJSCA W ŻŁOBKACH I ODSETEK DZIECI OBJĘTYCH OPIEKĄ W ŻŁOBKACH	18
TABELA 27. DZIECI W PLACÓWKACH WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO NA 1000 DZIECI W WIEKU 3-5 LAT	19
TABELA 28. WYNIKI EGZAMINU ÓSMOKLASISTY W 2020 R.	20
TABELA 29. PORADY LEKARSKIE OGÓŁEM	21
TABELA 30. WIELKOŚĆ WYDATKÓW NA OCHRONĘ ZDROWIA NA 1000 MIESZKAŃCÓW	21
TABELA 31. ZDARZENIA WYMAGAJĄCE UDZIAŁU JEDNOSTEK OCHRONY PRZECIWOŻAROWEJ NA 1000 MIESZKAŃCÓW	22
TABELA 32. BIBLIOTEKI PUBLICZNE W GMINIE RADKÓW.....	22
TABELA 33. IMPREZY ORGANIZOWANE PRZEZ JEDNOSTKĘ I UCZESTNICY	23
TABELA 34. WYDATKI NA KULTURĘ I DZIEDZICTWO NARODOWE PRZYPADAJĄCE NA 1 MIESZKAŃCA.....	24
TABELA 35. KLUBY SPORTOWE I ICH CZŁONKOWIE W GMINIE RADKÓW.....	25
TABELA 36. WYDATKI NA KULTURĘ FIZYCZNĄ, SPORT I REKREACJĘ PRZYPADAJĄCE NA 1 MIESZKAŃCA	25
TABELA 37. USŁUGI I INFRASTRUKTURA TELEKOMUNIKACYJNA POWIATU KŁODZKIEGO – STAN NA 31 GRUDNIA 2020 R.	26
TABELA 38. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON W GMINIE RADKÓW	28
TABELA 39. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON WEDŁUG SEKCJI PKD W GMINIE RADKÓW	28
TABELA 40. UDZIAŁ NOWO ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW SEKTORA KREATYWNEGO W LICZBIE NOWO ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW OGÓŁEM W GMINACH POWIATU KŁODZKIEGO	29
TABELA 41. UDZIAŁ NOWO ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW SEKTORA KREATYWNEGO W LICZBIE NOWO ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW OGÓŁEM (W %) – ŚREDNIA TRZYLETNIA.....	30
TABELA 42. WSKAŹNIKI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W GMINIE RADKÓW	30
TABELA 43. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI W POWIECIE KŁODZKIM.....	31
TABELA 44. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W REGON NA 1000 MIESZKAŃCÓW.....	31
TABELA 45. NAJWAŻNIEJSZE SZLAKI PRZEBIEGAJĄCE PRZEZ TEREN GMINY RADKÓW.....	33
TABELA 46. TURYSŤI ZAGRANICZNI (NIEREZYDENCI)	33
TABELA 47. WYKONANIE DOCHODÓW I WYDATKÓW W BUDŻECIE GMINY RADKÓW NA KONIEC IV KW. W 2014 R. I 2020 R. (W ZŁ).....	34

TABELA 48. STRUKTURA DOCHODÓW OGÓŁEM BUDŻETU GMINY RADKÓW NA KONIEC IV KW. W LATACH 2014–2020 (W MLN ZŁ).....	34
TABELA 49. STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH BUDŻETU GMINY RADKÓW NA KONIEC IV KW. W 2014 R. I 2020 R. (W ZŁ)	35
TABELA 50. DOCHODY OGÓŁEM PRZYPADAJĄCE NA 1 MIESZKAŃCA – ŚREDNIA TRZYLETNIA.....	35
TABELA 51. STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM BUDŻETU GMINY RADKÓW NA KONIEC IV KW. W LATACH 2014–2020 (W MLN ZŁ)	36
TABELA 52. KWOTA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH NA PROJEKTY DOFINANSOW. Z UE PRZYPADAJĄCA NA 1 MIESZKAŃCA – ŚREDNIA TRZYLETNIA	37
TABELA 53. WYDATKI BUDŻETOWE GMINY RADKÓW WEDŁUG DZIAŁÓW NA KONIEC IV KW. W 2014 R. I 2020 R. (W ZŁ)	37
TABELA 54. ZASOBY MIESZKANIOWE – MIESZKANIA.....	42
TABELA 55. ŚREDNIA TRZYLETNIA LICZBY MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKOWANIA NA 1000 LUDNOŚCI	44
TABELA 56. LESISTOŚĆ (%).....	50
TABELA 57. ZMIESZANE ODPADY ZEBRANE W CIĄGU ROKU NA MIESZKAŃCA (W KG)	54
TABELA 58. ODPADY ZEBRANE SELEKTYWNIEM W RELACJI DO OGÓŁU ODPADÓW 2020 R.	55
TABELA 59. WSKAŹNIK EFEKTYWNOŚCI KOSZTOWEJ OGÓŁEM USŁUG ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH.....	55
TABELA 60. ODSETEK GOSPODARSTW DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH Z INSTALACJI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ	56
TABELA 61. UJĘCIA WODY PITNEJ W GMINIE RADKÓW	56
TABELA 62. ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ NA JEDNEGO MIESZKAŃCA W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH W MIASTACH (KWH)	57
TABELA 63. OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE (W HA).....	61
TABELA 64. UDZIAŁ (%) OBSZARÓW PRAWNIE CHRONIONYCH W POWIERZCHNI GMINY	61
TABELA 65. STOPIEŃ ZAGROŻENIA SUSZĄ W OBSZARZE DORZECZA ODRY (PROCENT POWIERZCHNI OBSZARU DORZECZA)	64
TABELA 66. SPÓJNOŚĆ CELU 1 STRATEGII ROZWOJU GMINY RADKÓW NA LATA 2022-2030 ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO I KRAJOWĄ STRATEGIĄ ROZWOJU REGIONALNEGO 2030	78
TABELA 67. SPÓJNOŚĆ CELU 2 STRATEGII ROZWOJU GMINY RADKÓW NA LATA 2022-2030 ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO I KRAJOWĄ STRATEGIĄ ROZWOJU REGIONALNEGO 2030	81
TABELA 68. SPÓJNOŚĆ CELU 3 STRATEGII ROZWOJU GMINY RADKÓW NA LATA 2022-2030 ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO I KRAJOWĄ STRATEGIĄ ROZWOJU REGIONALNEGO 2030	85
TABELA 69. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA.....	86
TABELA 70. MATRYCA EWALUACYJNA TRAFNOŚCI, SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII	87

Uzasadnienie

W oparciu o art. 18 ust. 2 pkt 6a, w związku z art. 10e ust. 1 i art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym oraz art. 9 pkt 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, do kompetencji Rady Gminy należy przyjmowanie strategii rozwoju.

Strategia Rozwoju Gminy Radków na lata 2022–2030 jest jednym z najważniejszych narzędzi kreowania rozwoju gminy w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Strategia jest spójna z dokumentami strategicznymi na poziomie regionalnym i krajowym oraz uzyskała pozytywną opinię Zarządu Województwa Dolnośląskiego.

Strategia służyć będzie również jako ważny dokument w pozyskiwaniu środków finansowych pochodzących ze źródeł zewnętrznych (np. Unii Europejskiej, budżetu państwa) przez gminę oraz inne podmioty takie jak np. przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, itp.

Biorąc powyższe pod uwagę podjęcie uchwały uważam za uzasadnione.